

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

(Ομοιότητες, διαφορές, αναλυτική περιγραφή λογ/σμών σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. - Φορολογική Αντιμετώπιση)

Επιβλέπων Καθηγητής

κ. Μηλιώνης

ΔΕΛΗ ΔΙΑΜΑΝΤΩ

ΜΗΤΡΟΓΙΑΝΝΗ ΕΛΕΝΗ

ΦΟΥΤΡΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΠΑΤΡΑ, 1994

ΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	1898
---------------------	------

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Στην εργασία που ακολουθεί με θέμα "Αποθεματικά και Προβλέψεις", προσπαθήσαμε να αναλύσουμε όσο το δυνατό καλύτερα τις έννοιες των αποθεματικών και των προβλέψεων, τόσο από λογιστική όσο και από φορολογική άποψη, καθώς και τους επιμέρους υπολογαριασμούς που τους αποτελούν.

Η πτυχιακή μας εργασία αποτελείται από τρία μέρη:

Το πρώτο μέρος αναφέρεται στα Αποθεματικά και συγκεκριμένα στην έννοια, στις διακρίσεις των αποθεματικών, στην επένδυσή τους, στην ανάλυση των επιμέρους λογ/σμών και τέλος στη διάλυσή τους.

Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στις προβλέψεις και συγκεκριμένα στην έννοια, διακρίσεις των προβλέψεων, κανόνες που διέπουν το σχηματισμό τους και την ανάλυσή τους σε υπολογαριασμούς.

Το τρίτο μέρος αναφέρεται στις διαφορές και ομοιότητες που υπάρχουν μεταξύ των προβλέψεων και των αποθεματικών.

Τέλος, θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στον καθηγητή μας κο Μηλιώνη, για την πολύτιμη βοήθεια και το χρόνο που μας προσέφερε.

Ελπίζουμε ότι καταφέραμε να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις του θέματος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ι

Α Π Ο Θ Ε Μ Α Τ Ι Κ ΑΈννοια των αποθεματικών

Αποθεματικά είναι συσσωρευμένα καθαρά κέρδη που δεν έχουν διανεμηθεί, ούτε έχουν ενσωματωθεί στο μετοχικό ή εταιρικό κεφάλαιο και τα οποία η εταιρεία διατηρεί για να αντιμετωπίσει είτε πιθανές ζημιές είτε έξοδα είτε ακόμη για να εξασφαλίσει σταθερότητα στην διανομή μερισμάτων.

Τα αποθεματικά σχηματίζονται κατ'αρχήν από καθαρά κέρδη που δεν διανεμήθηκαν και τα οποία η επιχείρηση "αποθέτει παρ'αυτή" δηλαδή κρατά στην διάθεση της για διάφορους σκοπούς, γι' αυτό αποκαλούνται και αποθεματικά. Στην κατηγορία των αποθεματικών κατατάσσεται και η διαφορά από την έκδοση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων υπέρ το άρτιο (δηλαδή έκδοση μετοχών σε τιμή ανώτερη της ονομαστικής αξίας).

Από απόψη ιδιωτικοοικονομική θα πρέπει να τονίσουμε ότι τα κέρδη από τα οποία προέρχονται τα αποθεματικά πρέπει να είναι "πραγματικά" κέρδη. Τα λογιστικά κέρδη που προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική του ιστορικού κόστους, δεν είναι πραγματικά κέρδη της εταιρείας, γιατί ένα τμήμα τους είναι δυνατό να αφορά πλασματικά - εικονικά κέρδη που προέρχονται από την μείωση της αγοραστικής αξίας του νομίσματος και τις ειδικές μεταβολές των τιμών των

περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Είναι προφανές ότι τα αποθεματικά που προέρχονται από πλασματικά - εικονικά κέρδη δεν είναι στην πραγματικότητα, αποθεματικά, αλλά είναι ποσά διορθωτικά της αγοραστικής αξίας του κεφαλαίου το οποίο, μολονότι παραμένει αριθμητικά αμετάβλητα, στην ουσία μειώνεται, λόγω των γενικών και ειδικών μεταβολών των τιμών των περιουσιακών στοιχείων. Πάντως, στα πλαίσια της λογιστικής του ιστορικού κόστους τα αποθεματικά πρέπει να προέρχονται από λογιστικά κέρδη άσχετα αν αυτά είναι νοθευμένα από τις επιδράσεις του πληθωρισμού.

Στην κατηγορία των αποθεματικών κατατάσσεται από πολλούς και η υπεραξία που προκύπτει από την αναπροσαρμογή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, που γίνεται με βάση ειδικό κάθε φορά νόμο. Εννοείται ότι η υπεραξία αυτή, επειδή προέρχεται κυρίως από υποτιμήσεις του νομίσματος δε συνιστά πραγματικό αποθεματικό, αλλά απλή αριθμητική (λογιστική) διόρθωση κεφαλαίου.

Από νομική άποψη ο Ν. 2190/1920 δε δίνει ρητά την έννοια του αποθεματικού. Από την διάταξη όμως του άρθρου 45 για το τακτικό αποθεματικό, η οποία ορίζει ότι "ετησίως αφαιρείται το 20 τουλάχιστον των καθαρών κερδών προς σχηματισμό τακτικού αποθεματικού προκύπτει ότι η έννοια του αποθεματικού δεν απέχει της έννοιας που εκτέθηκε πιο πάνω".

Στις Α.Ε. επειδή ισχύει η αρχή της σταθερότητας του κεφαλαίου τα αποθεματικά εγγράφονται στο σκέλος του παθητικού το προσαυξάνουν και συνεπώς μειώνουν το ποσό των κερδών που η εταιρεία δικαιούται να διαθέσει. Αλλά μείωση του διανεμητέου κέρδους επιφέρει και η υποτίμηση του ενεργητικού

(υπερβολικές αποσβέσεις) ή η υπερτίμηση του παθητικού της εταιρείας.

Τα αποθεματικά, συνεπώς, δεν σχηματίζονται απαραίτητα μόνο από κέρδη, αλλά σχηματίζονται και με την εμφάνιση, κατά οποιοδήποτε τρόπο, μειωμένου του ενεργητικού ή αυξημένου του παθητικού της εταιρείας, ώστε να εμποδίζεται η διανομή κέρδους κατά το ποσό της πλασματικής μείωσης του ενεργητικού ή της αύξησης του παθητικού.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι αποθεματικά είναι εκείνα που προέρχονται από τα λογιστικά κέρδη, όπως αυτά προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική του ιστορικού κόστους και τους κανόνες αποτιμήςσεως και τις λοιπές λογιστικές αρχές που καθιερώνει η νομοθεσία περί Α.Ε.

Από νομική άποψη τα αποθεματικά διακρίνονται:

- Στα προβλεπόμενα από το νόμο, που είναι το τακτικό αποθεματικό που καλείται και νόμιμο και το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.
- Σε αυτά που σχηματίζονται σύμφωνα με ειδικές διατάξεις του καταστατικού και λέγονται καταστατικά αποθεματικά.
Και
- Σ' εκείνα που σχηματίζονται με απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων και λέγοντας προαιρετικά ή έκτακτα και ελεύθερα ή ειδικά αποθεματικά.

Από φορολογική άποψη γίνεται δεκτό ότι τα αποθεματικά προέρχονται από κέρδη ή από νέες εισφορές των μετόχων δηλαδή συμπίπτει με την νομική άποψη. Διαφέρει όμως το μέγεθος των κερδών από τα οποία αντλούνται τα αποθεματικά αυτά.

Ειδικότερα σ' ότι αφορά τα αποθεματικά από "λογιστικές διαφορές" που δηλώνει η εταιρεία ή που προσδιορίζει ο φορολογικός έλεγχος, τις οποίες ορισμένοι φορολογικοί νόμοι απαλλάσσουν από την φορολογία, υπό την προϋπόθεση της δημιουργίας αφορολόγητων αποθεματικών, τονίζουμε ότι δεν πρόκειται για πραγματικά αποθεματικά, αφού δεν προέρχονται από λογιστικά κέρδη, αλλά πρόκειται για αφορολόγιτες "εκπτώσεις" που έχουν βαρύτητα μόνο για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος της εταιρείας.

Από φορολογική άποψη τα αποθεματικά διακρίνονται: σε φορολογούμενα αποθεματικά, που προέρχονται από φορολογημένα κέρδη (τακτικό κ.τ.λ.) και σε αφορολόγητα που προέρχονται από αφορολόγητα κέρδη.

Διακρίσεις - Κατηγορίες αποθεματικών

1. Με κριτήριο την εμφάνισή του ή μη στον ισολογισμό διακρίνονται σε "αφανή" ή λανθάνοντα και εμφανή ή "φανερά".

α) Αφανή αποθεματικά καλούνται τα αποθεματικά εκείνα, τα οποία δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό της επιχείρησης ή εμφανίζονται σ' αυτόν αλλά όχι με την ονομασία του αποθεματικού. Τα αφανή αποθεματικά σχηματίζονται με την εμφάνιση στον ισολογισμό της καθαρής θέσης της επιχείρησης μικρότερης από την πραγματική με τους εξής τρόπους:

- Στοιχείο ή στοιχεία του ενεργητικού γράφηκε με αξία μικρότερη της πραγματικής, δηλαδή έχουμε υποτίμηση στοιχείων του ενεργητικού.

- Με την ολική παράλειψη αναγραφής στοιχείου ή στοιχείων στο ενεργητικό.
- Με την αναγραφή ανύπαρκτων υποχρεώσεων στο παθητικό.
- Συνέτρεξαν όλοι οι παραπάνω λόγοι.

Τα αφανή αποθεματικά διακρίνονται ακόμη σε λανθάνοντα και κεικρυμένα, πρωτογενή και υστερογενή κ.τ.λ.

- Κεικρυμένα αποθεματικά είναι εκείνα των οποίων η ύπαρξη δεν διαπιστώνεται, ούτε και με προσεκτική ακόμη μελέτη του ισολογισμού, π.χ. μηχανήματα αναφέρονται στον ισολογισμό με 8.000.000, ενώ αυτά αξίζουν 10.000.000 δρχ.
- Λανθάνοντα αποθεματικά είναι εκείνα των οποίων η ύπαρξη διαπιστώνεται με απλή εξέταση του ισολογισμού επιχείρησης (μεταφορικό μέσο εμφανίζεται με 1 δρχ.).

β) Εμφανή αποθεματικά είναι εκείνα που εμφανίζονται στον ισολογισμό σε ιδιαίτερο λογαριασμό του παθητικού.

2. Διάκριση των αποθεματικών ανάλογα με το αίτιο που προκάλεσε το σχηματισμό τους, δηλαδή με κριτήριο την προέλευσή τους. Διακρίνονται σε υποχρεωτικά, προαιρετικά και σε έμμεσα ή αυτόματα δημιουργούμενα.

α) Υποχρεωτικά. Είναι τα αποθεματικά που σχηματίζονται κατ' επιταγή του νόμου (νομικά αποθεματικά) ή του καταστατικού (καταστατικά αποθεματικά) ή από συμβατική υποχρέωση της εταιρίας. Ειδικότερα:

- Τα νομικά αποθεματικά είναι το τακτικό αποθεματικό και το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

- Τα καταστατικά αποθεματικά δεν προβλέπονται από το νόμο αλλά από το καταστατικό.

β) Προαιρετικά ή ελεύθερα είναι τα αποθεματικά τα οποία δεν προβλέπονται από το καταστατικό ή το νόμο, αλλά από την ελεύθερη απόφαση της Γ.Σ. των μετόχων.

γ) Αφανή αποθεματικά είναι τα δημιουργούμενα "έμμεσα ή αυτόματα" και τα οποία δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό της επιχείρησης ή εμφανίζονται μεν σ' αυτόν αλλά καλυμμένα με τίτλο διαφορετικό από τον τίτλο του αποθεματικού, δηλαδή αφανές αποθεματικό είναι παρακρατούμενο και μη εμφανιζόμενο στον ισολογισμό κέρδος.

3. Με κριτήριο το χρόνο σχηματισμού τους τα αποθεματικά διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα.

α) Τακτικά αποθεματικά είναι αυτά που σχηματίζονται με περιοδικές κρατήσεις από τα κέρδη, ενώ β) έκτακτα θεωρούνται τα αποθεματικά που σχηματίζονται με μια κράτησή η με πολλές, όχι όμως περιοδικές, για την αντιμετώπιση ορισμένου εξόδου ή ορισμένης ζημίας.

Τακτικό αποθεματικό είναι μόνο το προβλεπόμενο από τη διάταξη του άρθρου 44 του Ν. 2190/1920, δηλαδή το νόμιμο αποθεματικό, ενώ το έκτακτο αποθεματικό δεν καθορίζεται από οποιαδήποτε διάταξη νόμου.

Τα έκτακτα αποθεματικά σχηματίζονται από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Μπορεί όμως το καταστατικό να ορίζει και άλλες πηγές προέλευσης αυτών, π.χ. είναι δυνατό να οριστεί ότι τα παραγραφόμενα δικαιώματα των συναλλασσόμενων με την εταιρία χρησιμοποιούνται για το σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού.

Αλλά και από νομοθετική επιταγή δημιουργείται έμμεσα το έκτακτο αποθεματικό, από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Οι συνηθισμένες λογιστικές κατηγορίες έκτακτων αποθεματικών είναι:

- Το αποθεματικό για ενίσχυση ή διατήρηση σταθερού του διανεμόμενου μερίσματος.
- Το αποθεματικό για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων.
- Το αποθεματικό για την απόσβεση δανείων.
- Το αποθεματικό για την ανανέωση των εγκαταστάσεων.
- Το αποθεματικό για την αντιμετώπιση υποτιμήσεως εμπορευμάτων, χρεογράφων κ.ά.

4. Ανάλογα με το σκοπό τους τα αποθεματικά διακρίνονται σε "Γενικά" και "Ειδικά". Επίσης διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

A. Αποθεματικά που αποσκοπούν στην κάλυψη μελλοντικών ζημιών ή έκτακτων ή απρόβλεπτων εξόδων. Ορθώς η εταιρία, για λόγους πρόνοιας, δεν διανέμει σε περιόδους ανθήσεως όλα τα κέρδη στους μετόχους της, αλλά κρατά μέρος από αυτά για να αντιμετωπίσει γεγονότα τα οποία δυνατόν να την κλονίσουν ή να την εξαφανίσουν. Έτσι επιτυγχάνεται η διαφύλαξη, κατά το δυνατό, της σταθερότητας και ακεραιότητας του εταιρικού κεφαλαίου. Πρόκειται δηλαδή για ένα είδος αυτασφαλίσεως, που προορίζεται να προφυλάξει την εταιρία από κάθε κίνδυνο σχετικό με την άσκηση της επιχείρησης.

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τα εξής αποθεματικά.

- Το τακτικό αποθεματικό.

- Το αφορολόγητο αποθεματικό του άρθρου 8 του ν.δ. 2176/1952.
- Τα χωρίς ειδικό προορισμό αποθεματικά, που χρησιμοποιούνται για την απόσβεση κάθε ενδεχόμενης ζημιάς.
- Το αποθεματικό για ενδεχόμενη απόσβεση ακινητοποιήσεων, λ.χ. το αποθεματικό με το οποίο καλύπτεται η αναπόσβεστη αξία του μηχανήματος που καταστράφηκε εξαιτίας ατυχήματος ή του μηχανήματος που αχρηστεύτηκε εξαιτίας οικονομικής απαξίωσης.
- Το αποθεματικό για την κάλυψη ζημιών από τις διακυμάνσεις στις τιμές των κινητών αξιών.
- Το αποθεματικό για ενδεχόμενη απόσβεση απαιτήσεων. Είναι μέτρο πρόνοιας και η χρησιμοποίησή του ενδεχόμενη και όχι αναγκαία.
- Τα αποθεματικά προς κάλυψη ενδεχόμενων κινδύνων από πυρκαϊά, εργατικά ατυχήματα κ.λπ. στις αντασφαλιζόμενες επιχειρήσεις.

Β.- Αποθεματικά που επιτρέπουν στην επιχείρηση να εργάζεται παραγωγικότερα, δηλαδή αποσκοπούν στην επαύξηση των μεσων δράσεως της εταιρίας. Πράγματι, με τη δημιουργία αποθεματικών αυξάνεται η περιουσία της επιχείρησης, η οποία έχει ως αποτέλεσμα:

- α) Την επέκταση των παραγωγικών εγκαταστάσεών της, την αγορά ακινήτων, μηχανημάτων κ.τ.λ.
- β) Την αύξηση της πιστοληπτικής ικανότητας αυτής. Αυτό επιτυγχάνεται με τη "θυσία" που κάνουν οι μέτοχοι να αφήσουν ένα μέρος των κερδών στην εταιρία, με σκοπό τη

χρηματοδότηση νέων επενδύσεων και γενικά την επέκταση της δράσεως της επιχείρησης, χωρίς αυτή να είναι υποχρεωμένη να προσφύγει στο δανεισμό, με τις επαχθείς επιβαρύνσεις.

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται:

- Τα αφορολόγητα αποθεματικά, που δημιουργούνται με βάση διάφορους αναπτυξιακούς φορολογικούς νόμους, με σκοπό την επέκταση των επιχειρήσεων.
- Τα αποθεματικά για την αγορά συγκεκριμένων ακινήτων, μηχανημάτων ή την εκτέλεση νέων έργων.
- Τα χωρίς ειδικό προορισμό αποθεματικά, που αποβλέπουν γενικά στην αύξηση των μέσων δράσεως της επιχείρησης και στη βελτίωση της πορείας των εργασιών της.
- Το αποθεματικό για απόσβεση δανείου δι' ομολογιών. Το ομολογιακό δάνειο είναι δυνατό ν' αποσβεστεί είτε με επιβάρυνση είτε χωρίς επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσεως. Κατά τη δεύτερη περίπτωση έχουμε απλή εξόφληση χρέους, κατά την πρώτη καταβολή των δόσεων του δανείου συνδυάζεται με τη δημιουργία αποθεματικών.

Γ.- Αποθεματικά που αποσκοπούν, ιδιαίτερα σε περιόδους πληθωρισμού, στη διατήρηση της αξίας της επιχείρησης. Ο σχηματισμός αποθεματικού επιβάλλεται ακόμη και σε περιόδους νομισματικής ομαλότητας, διότι προβλέπουμε έτσι, ότι σε ορισμένα περιουσιακά μας στοιχεία η αντικατάσταση θα απαιτήσει περισσότερα απ' όσα διατέθηκαν για την απόκτησή τους. Όταν π.χ. προβλέπεται ότι οι αποσβέσεις δεν επαρκούν για την αντικατάσταση του Π.Σ.

Σε περιόδους όμως πληθωρισμού, ο σχηματισμός αποθεματικών της κατηγορίας αυτής καθίσταται αναγκαίος, διότι οι αποσβέσεις που δημιουργούνται επί της αξίας κτήσεως των πάγιων στοιχείων δεν επαρκούν για την αντικατάσταση αυτών.

Αλλά και ο άλλος λόγος επιβάλλει στις επιχειρήσεις να σχηματίζουν αποθεματικά, όταν ο μηχανολογικός εξοπλισμός της επιχείρησης υπόκειται σε κίνδυνο οικονομικής απαξιώσεως πριν από την απόσβεσή του.

Δ.- Αποθεματικά που προορίζονται να εξασφαλίσουν σταθερότητα στα διανεμόμενα κέρδη. Επειδή είναι αδύνατο, εκ των προτέρων, να καθορίσουμε το συνολικό κέρδος για όλη τη διάρκεια της εταιρίας, αλλά και τον προσδιορισμό του κέρδους της χρήσεως, η εταιρία οφείλει να παρακρατεί, σε περιόδους μεγάλων κερδών, μέρος από αυτά από τη διανομή, τα οποία θα διατεθούν σε περιόδους στις οποίες δεν θα υπάρχουν κέρδη ή αυτά θα είναι περιορισμένα.

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται :

- α) Τα αποθεματικά μερισμάτων ή αποθεματικά εξισώσεως μερισμάτων. Αυτά αποσκοπούν στην αύξηση του διανεμητέου μερίσματος, στην περίπτωση που το κέρδος που προέκυψε δεν επαρκεί για την καταβολή του μερίσματος. Επίσης εξασφαλίζεται η σταθεροποίηση των ετησίων μερισμάτων και η κανονικότητα αυτών, ώστε να μην κλονίζεται η εμπιστοσύνη των τρίτων προς την επιχείρηση και να αποφεύγονται οι χρηματιστηριακές διακυμάνσεις στις τιμές των μετοχών.
- β) Το υπόλοιπο κερδών εις νέο. Γιατί και αυτό είναι αποθεματικό, με τη διαφορά ότι, αντίθετα προς τα άλλα

αποθεματικά, σχηματίζεται για μια μόνο χρήση, αφού προστίθεται στο αποτέλεσμα της επόμενης χρήσεως και διατίθεται όπως και αυτό.

- γ) Τα προς απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου αποθεματικά. Αυτά σχηματίζονται από τις επιχειρήσεις εκείνες που προβαίνουν σε απόσβεση του κεφαλαίου τους. Το κεφάλαιο, που είναι υπέγγυο προς τους τρίτους, πρέπει να παραμένει άθικτο σε όλη τη ζωή της εταιρίας. Αν συνεπώς η εταιρία, προτού διαλυθεί, προβεί σε επιστροφή της αξίας της μετοχής, αυτό είναι κατ' αρχήν αδύνατο, εκτός αν γίνει από τα ετήσια κέρδη ή από αποθεματικό που σχηματίστηκε από προγενέστερα κέρδη.

Επένδυση αποθεματικών

Επένδυση ενός αποθεματικού είναι η τοποθέτηση του κεφαλαίου που δημιουργήθηκε με το σχηματισμό του αποθεματικού, σε διάφορα περιουσιακά στοιχεία. Η επένδυση των αποθεματικών θα εξαρτηθεί από το είδος της επιχείρησης και τη γενική οικονομική πολιτική της. Η τοποθέτηση των αποθεματικών πρέπει να εξασφαλίζει:

- α) Ασφάλεια επενδύσεως: 1) Από την άποψη της επανακτήσεως του ονομαστικού ποσού του τοποθετημένου αποθεματικού (κεφάλαιο + τόκοι) και 2) από την άποψη της διατήρησης της αγοραστικής δύναμης αυτού.

- β) Ευχέρεια ρευστοποίησης, δηλαδή δυνατότητα μετατροπής της επένδυσης σε χρηματικά μέσα, χωρίς απώλεια χρόνου και χωρίς ζημία.
- γ) Αυξημένο βαθμό αποδοτικότητας.

Από λογιστική άποψη η επένδυση ενός αποθεματικού απεικονίζεται με χρέωση του λογαριασμού του περιουσιακού στοιχείου ή των στοιχείων στα οποία το αποθεματικό επενδύεται με πίστωση του αρμόδιου λογαριασμού που υφίσταται μεταβολή (ταμείο κ.τ.λ.). Έτσι ο λογαριασμός του αποθεματικού παραμένει στο παθητικό και δείχνει την πηγή προέλευσης των κεφαλαίων με το οποίο χρηματοδοτήθηκε το ενεργητικό. Αυτό οφείλεται στο ότι το αποθεματικό αποτελεί για την επιχείρηση ένα στοιχείο του παθητικού, κατά κάποιον τρόπο ένα λογαριασμό οφειλής της εταιρίας προς τους μετόχους και η οποία εξακολουθεί να υπάρχει, αφού το ενεργητικό παραμένει αμείωτο.

Η διάλυση της επένδυσης του αποθεματικού γίνεται με εγγραφή αντίστροφη της εγγραφής επένδυσης.

Διάλυση αποθεματικού

Με τον όρο διάλυση ενός εμφανούς αποθεματικού εννοούμε τη χρησιμοποίησή του για ορισμένο σκοπό, με την οποία επέρχεται η λογιστική εξαφάνιση του λογαριασμού του αποθεματικού. Τη διάλυση των αποθεματικών επιφέρουν τα εξής γεγονότα:

- α) Η κεφαλαιοποίησή τους.
- β) Η διανομή στους μετόχους.

γ) Η χρησιμοποίησή τους για την απόσβεση κεφαλαίου.

δ) Η χρησιμοποίησή τους για την απόσβεση ζημιάς.

Ανάλυση δευτερόβαθμιου

Λογ/σμός 41.00 "Καταβλημένη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο"

Λογ/σμός 41.01 "Οφειλόμενη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο"

Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 3 του νόμου 2190/1920, η διαφορά από τη διάθεση μετοχών υπέρ το άρτιο δεν δύναται να διατεθεί για πληρωμή μερισμάτων ή ποσοστών. Η διαφορά αυτή προκύπτει από την ονομαστική αξία της μετοχής και της τιμής διαθέσεως, δηλαδή της τιμής που διατίθεται στους μετόχους.

Ο νόμος απαγορεύει ρητά την έκδοση μετοχών σε τιμή μικρότερη από την ονομαστική αξία. Αντίθετα, ο νόμος επιτρέπει να εκδίδονται μετοχές σε τιμή μεγαλύτερη από την ονομαστική, δηλαδή πάνω από το άρτιο.

Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγρ. 2β εδάφιο 2 του ν. 2190./1920, "αν προβλέπεται έκδοση μετοχών πάνω από το άρτιο, η πάνω από το άρτιο διαφορά καταβάλλεται ολόκληρη εφάπαξ κατά την καταβολή της πρώτης δόσης". Συνεπώς, ο λογ/σμός 41.01 χρησιμοποιείται μόνο για τις εγγραφές συστάσεως της εταιρίας ή της αυξήσεως του κεφαλαίου της, με τις οποίες και εξισώνεται.

Βέβαια, η φύση της "διαφοράς από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο" εξαρτάται από ποια σκοπιά την εξετάζουμε:

- Για τους νέους μετόχους αποτελεί συμπληρωματική εισφορά.
- Για τους παλιούς μετόχους, η διαφορά είναι δικαίωμα που πρέπει οι νέοι μέτοχοι να πληρώσουν για να μπουν στην εταιρία και αποβλέπει στο να αποκαταστήσει την ισότητα μεταξύ παλιών και νέων μετόχων, επειδή στην εταιρία υπάρχουν αποθεματικά στα οποία εφεξής θα συμμετέχουν και οι νέοι μέτοχοι.
- Τέλος, για το νομικό πρόσωπο της εταιρίας, η καταβλημένη διαφορά αποτελεί κέρδος, γιατί αυξάνει την καθαρή θέση της εταιρίας.

Πολλοί συγγραφείς υποστηρίζουν ότι είναι δυνατή η χρησιμοποίηση της διαφοράς αυτής για την απόσβεση ζημιών ή έκτακτων και απρόβλεπτων εξόδων, ενώ άλλοι πιστεύουν πως μια τέτοια χρησιμοποίηση της συζητούμενης διαφοράς οδηγεί στην καταστράτηγηση του νόμου. Και αυτό γιατί: Αν με την συζητούμενη διαφορά καλυφθεί ζημιά ή έκτακτο έξοδο κατά τη διάρκεια της χρήσεως και η χρήση κλείσει με κέρδος, που θα είναι αυξημένο κατά το ποσό της ζημιάς που καλύφθηκε, αυτό το κέρδος, αν διανεμηθεί στους μετόχους ή στα μέλη του Δ.Σ., είναι σαν να διανέμεται έμμεσα "η διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο", πράγμα που ρητά απαγορεύει ο νόμος.

Άλλοι πάλι υποστηρίζουν ότι η διαφορά μπορεί να διατεθεί για το σχηματισμό άλλων αποθεματικών. Όμως αυτό δεν είναι ορθό, διότι, αν η διαφορά αυτή διατεθεί για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού, είναι ενδεχόμενο να οδηγήσει έμμεσα σε μελλοντική διανομή μερισμάτων η ποσοστών στο Δ.Σ. Καθώς κι αν διατεθεί για το σχηματισμό άλλων αποθεματικών, έστω και καταστατικών, οπότε η απαγόρευση που

θέτει ο νόμος για τη διανομή της προκειμένης διαφοράς καταστρατηγείται.

Η φορολογική νομοθεσία θεωρεί επίσης τη σχολιαζόμενη διαφορά σαν συμπληρωματική εισφορά κεφαλαίου και όχι σαν εισόδημα και γι' αυτό δεν υποβάλλεται σε φόρο εισοδήματος (άρθρο 22 παρ. 2 ν.δ.3323/1955).

Κατά τη διάλυση της ανώνυμης εταιρίας η εξεταζόμενη διαφορά, μαζί με το μετοχικό κεφάλαιο, αφαιρείται από το προϊόν εκκαθάρισης της εταιρικής περιουσίας και το υπόλοιπο ποσό θεωρείται φορολογικώς σαν διανεμόμενο μέρισμα. Αυτό κρίθηκε δίκαιο, γιατί το ποσοστό της διαφοράς παό την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο δεν είναι κέρδος του μετόχου, αλλά κεφάλαιο που επιστρέφεται σ' αυτόν.

Παράδειγμα: Έστω ότι η Α.Ε. "Χ" εκδίδει 10.000 μετοχές (κοινές), ονομαστικής αξίας 1.000 δρχ. και η τιμή διαθέσεως είναι 1.500 δρχ. Να γίνουν οι σχετικές εγγραφές:

----- 1 -----		
33	Χρεώστες διάφοροι	15.000.000
00	Μέτοχοι λογ/σμός καλύψεως κεφαλαίου	
	00 Α	
	00 Β	
40	Κεφάλαιο	
	02 <u>Οφειλόμενο ΜΚ κοινών μετοχών</u>	8.000.000
	03 <u>Οφειλόμενο ΜΚ προνομιούχων μετοχών</u>	2.000.000
41	Αποθεματικά - Δ.Α. - Ε.Π.Α.	5.000.000
	01 <u>Οφειλόμενη διαφορά από έκδοση μετοχών</u>	
	<u>υπέρ το άρτιο</u>	<u>5.000.000</u>
----- 2 -----		

33	Χρεώστες διάφοροι	15.000.000
04	Οφειλόμενο κεφάλαιο	
00	<u>A</u>	
01	<u>B</u>	

(εις)

33	Χρεώστες διάφοροι	15.000.000
00	A	
01	B	

38	Χρηματικά διαθέσιμα	15.000.000
----	---------------------	------------

00	Ταμείο	15.000.000
----	--------	------------

(εις)

33	Χρεώστες Διάφοροι	15.000.000
04	Οφειλόμενο κεφάλαιο	
00	<u>A</u>	
01	<u>B</u>	

40	Κεφάλαιο	10.000.000
----	----------	------------

02	<u>Οφειλόμενο μετοχικό κεφάλαιο</u> <u>κοινών μετοχών</u>	8.000.000
----	--	-----------

03	<u>Οφειλόμενο μετοχικό κεφάλαιο</u> <u>προνομιούχων μετοχών</u>	<u>2.000.000</u>
----	--	------------------

41	Αποθεματικό Δ.Α. - Ε.Π.Α.	5.000.000
----	---------------------------	-----------

01	<u>Οφειλόμενη διαφορά από έκδοση μετοχών</u> <u>υπέρ το άρτιο</u>	
----	--	--

(εις)

40	Κεφάλαιο	10.000.000
----	----------	------------

00	<u>Καταβεβλημένο ΑΚ κοινών</u> <u>μετοχών</u>	8.000.000
----	--	-----------

01	<u>Καταβεβλημένο ΑΚ προνομιού-</u> <u>χων μετοχών</u>	<u>2.000.000</u>
----	--	------------------

41	Αποθεματικό Δ.Α. - Ε.Π.Α.	5.000.000
00	<u>Καταβεβλημένη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο</u>	

Λογ/σμός 41.02 "Τακτικό αποθεματικό"

Το άρθρο 44 του Ν. 2190/1920, ορίζει ότι η ανώνυμη εταιρία είναι υποχρεωμένη να αφαιρεί κάθε χρόνο το 5% των καθαρών κερδών για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού. Η κράτηση αυτή παύει να είναι υποχρεωτική, όταν το ύψος του σχηματισμένου τακτικού αποθεματικού φθάσει το 1/3 του εταιρικού κεφαλαίου. Το αποθεματικό αυτό χρησιμοποιείται αποκλειστικά προς εξίσωση για κάθε διανομή μερίσματος του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογ/σμού αποτελέσματα χρήσεως.

Από την παραπάνω διάταξη του νόμου προκύπτει ότι:

Το τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται πριν από το σχηματισμό οποιουδήποτε άλλου αποθεματικού, πριν από τη διανομή μερισμάτων και πριν την αφαίρεση φόρου εισοδήματος, επί των καθαρών κερδών της χρήσεως, με κράτηση από αυτά ποσοστού 1/20 ή 5%. Η κράτηση αυτή παύει να είναι υποχρεωτική, όταν το αποθεματικό φθάσει το 1/3 του ονομαστικού μετοχικού κεφαλαίου. Το καταστατικό όμως μπορεί να ορίσει μεγαλύτερο ποσό, όχι όμως και μικρότερο.

Αν, εκτός από τα κέρδη της χρήσεως, διανέμονται και κέρδη προηγούμενων χρήσεων ή και αποθεματικά, η κράτηση για

τακτικό αποθεματικό υπολογίζεται και πάλι επί των καθαρών κερδών της χρήσεως.

Δεν υπολογίζεται τακτικό αποθεματικό όταν η χρήση κλείσει με ζημία, έστω και αν τα αδιανέμητα κέρδη προηγούμενων χρήσεων διανέμονται στην παρούσα χρήση.

Το τακτικό αποθεματικό δεν χρησιμοποιείται στη διάρκεια της χρήσης αλλά στο τέλος αυτής και μόνο για την εξίσωση, πριν από κάθε διανομή μερίσματος, του χρεωστικού υπολοίπου του λογ/σμού "Αποτελέσματα χρήσεως".

Το τακτικό αποθεματικό δεν χρησιμοποιείται για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, γιατί διαφορετικά θα ήταν ένας έμμεσος τρόπος επιστροφής αποθεματικού στους μετόχους. Η τακτική Γενική Συνέλευση μπορεί να επιτρέψει το "επιπλέον" από το υποχρεωτικό όριο ποσό να κεφαλαιοποιηθεί ή ακόμη να μετατραπεί σε άλλο αποθεματικό ή ακόμη να διανεμηθεί.

Στην περίπτωση που σε μια χρήση δεν θα γίνει κράτηση για τακτικό αποθεματικό, επειδή δεν υπάρχουν κέρδη ή αυτά ήταν ανεπαρκή, δεν είναι δυνατό στην επόμενη χρήση να υπολογίσουμε κράτηση και για την προηγούμενη χρήση.

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων δεν μπορεί να ορίσει παρακράτηση κερδών με βάση ποσοστό μεγαλύτερο από το προβλεπόμενο από το καταστατικό της εταιρίας ή από το νόμο, γιατί η αύξηση του ποσοστού αυτού επηρεάζει το ποσό των διανεμητέων κερδών, τη διανομή των οποίων ορίζει το καταστατικό. Εκτός αν το καταστατικό το αφήνει στην απόλυτη κρίση της Γ.Σ. των μετόχων, να αποφασίσει για τη διανομή των πέραν του τακτικού αποθεματικού για του πρώτου μερίσματος κερδών και τα προς διανομή κέρδη επαρκούν για το σκοπό αυτό.

Το τακτικό αποθεματικό ποτέ δεν χρησιμοποιείται για την απόσβεση του κεφαλαίου, η οποία γίνεται μόνο με τα καθαρά κέρδη. Επίσης αποτελεί μη διανεμόμενο κέρδος και υπόκειται σε φόρο εισοδήματος.

Το υπόλοιπο εις νέο της προηγούμενης χρήσης δεν θα λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του τακτικού αποθεματικού και του φόρου εισοδήματος, γιατί η κράτηση και ο φόρος έχουν υπολογισθεί στα κέρδη της προηγούμενης χρήσης. Αν αντίθετα υπάρχει ακάλυπτη ζημιά προγενέστερης χρήσης, θα πρέπει πρώτα να αφαιρεθεί αυτή από τα καθαρά κέρδη και επί του υπολοίπου να γίνει ο υπολογισμός για κράτηση τακτικού αποθεματικού και των άλλων κρατήσεων.

Μέχρι ποιο ποσό η κράτηση είναι υποχρεωτική

Ο Νομοθέτης όρισε το ελάχιστο όριο μέχρι καλύψεως του οποίου η κρατηση για τακτικό αποθεματικό είναι υποχρεωτική. Είναι δε το όριο αυτό, το 1/3 του ονομαστικού μετοχικού κεφαλαίου και προκειμένου για τις ασφαλιστικές εταιρίες το τετραπλάσιο του μετοχικού κεφαλαίου.

Ο νόμος αναφέρεται στο κατά το χρόνο της σύνταξης του ισολογισμού κεφάλαιο και μάλιστα στο ονομαστικό κεφάλαιο, ανεξάρτητα αν ένα μέρος αυτού δεν έχει ακόμη καταβληθεί από τους μετόχους ή είναι "αποσβεσμένο" ή προέρχεται από μετοχές άνευ ψήφου.

Προορισμός του τακτικού αποθεματικού

Το τακτικό αποθεματικό "χρησιμοποιείται αποκλειστικώς προς εξίσωσιν προ πάσης διανομής μερίσματος του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογ/σμού κερδών ή ζημιών".

Η παραπάνω διάταξη είναι αναγκαστικής εφαρμογής, με την έννοια πως ούτε η γενική συνέλευση ούτε το καταστατικό ούτε το Δ.Σ. μπορούν να ορίσουν χρησιμοποίηση του αποθεματικού διαφορετική από εκείνη που ορίζει ο νόμος.

Το τακτικό αποθεματικό προορίζεται να καλύψει μόνο τη ζημία που προκύπτει με τή σύνταξη, κατά το τέλος της χρήσης, του ισολογισμού και του λογ/σμού "Αποτελέσματα χρήσεως".

Φορολογία του τακτικού αποθεματικού

1. Περίπτωση υπαγωγής του στο φόρο εισοδήματος

Το τακτικό αποθεματικό αποτελεί μη διανεμόμενο κέρδος και υπόκειται σε φόρο εισοδήματος. Ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί στην κράτηση για Τακτικό Αποθεματικό δεν αφαιρείται από το ποσό της κράτησης, αλλά φέρεται σε μείωση των υπολοίπων κερδών, ακόμη και του διανεμόμενου στους μετόχους μερίσματος.

Π.χ. Έστω ότι η βιομηχανική Α.Ε. "Ψ" με καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο δρχ. 90.000.000, πραγματοποίησε κατά τη χρήση 1993 καθαρά κέρδη 20.000.000 και έχει υποχρέωση να παρακρατήσει 5% επί των καθαρών κερδών για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και να διανέμει μέρισμα στους μετόχους

6% επί του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Ο φόρος υπολογίζεται στο συνολικό φορολογητέο εισόδημα της Α.Ε. με συντελεστή 35% (άρθρο 10^ο Ν.δ. 3843/1958, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2065/1992).

A. Υπολογισμός φόρου εισοδήματος

Καθαρά κέρδη χρήσεως (προ φόρου)	δρχ.	20.000.000
Πλέον: έξοδα τα οποία δεν αναγνωρίζονται ως φορολογικά εκπιπτόμενα ή λογιστικές διαφορές	δρχ.	<u>800.000</u>
Συνολικό φορολογητέο εισόδημα της Α.Ε.	"	20.800.000
Αναλογούν φόρος (20.800.000 X 35%) =	"	7.280.000

Σημειώνουμε ότι με την καταβολή του άνω φόρου εισοδήματος επέρχεται εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης για τα διανεμόμενα κέρδη:

B. Για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού

Τακτικό αποθεματικό (90.000.000 : 3)	δρχ.	30.000.000
Μείον: Τακτικό αποθεματικό που σχηματίσθηκε		
α) Μέχρι 31.12.1991	δρχ.	20.000.000
β) Στις 31.12.1992	"	<u>636.000</u>
Υπόλοιπο "τακτικού αποθεματικού" για σχηματισμό από τα κέρδη των επόμενων χρήσεων	δρχ.	9.364.000

Η κράτηση δρχ. 636.000 για "τακτικό αποθεματικό" υπολογίσθηκε ως εξής:

Καθαρά κέρδη χρήσεως (1.1.92 - 31.12.92)		
προ φόρων	δρχ.	20.000.000
Μείον: Φόρος εισοδήματος		<u>(7.280.000)</u>
Κέρδη προς διάθεση	δρχ.	12.720.000

12.720.000

Επί: ποσοστό κράτησης για "τακτικό αποθεματικό"

X 5%

Κράτηση για "τακτικό αποθεματικό" από τα κέρδη της χρήσεως 1.1.92 / 31.12.92

636.000

Γ. Για τη διανομή του πρώτου μερίσματος

Το άρθρο 3 του Α.Ν. 148/1967, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 876/1979, ορίζει ότι οι Α.Ε. είναι υποχρεωμένες να διανείμουν στους μετόχους τους τουλάχιστον το 35% των καθαρών κερδών, μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού, εφόσον το ποσό που προκύπτει προς διανομή είναι μεγαλύτερο από το α' μέρισμα, το οποίο βάσει των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 45 του Ν. 2190/1920 υποχρεούται να διανείμει η Α.Ε. και που ανέρχεται σε ποσοστό 6% επί του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

- Το καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο είναι

στις 31.12.1992

δρχ. 70.000.000

- Μέρισμα που πρέπει να διανεμηθεί στους μετόχους:

α) Βάσει του άρθρου 45 παρ. 2 του Ν. 2190/1920

Καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο

δρχ. 70.000.000

Επί ποσοστό άρθρου 45 Ν. 2190/1920

X 6%

Μέρισμα (άρθρου 45 Ν. 2190/1920)

4.200.000

β) Βάσει του άρθρου 1 του Ν. 876/1979:

Καθαρά κέρδη χρήσεως (1.1.92 / 31.12.92)

προ φόρου

δρχ. 20.000.000

	δρχ. 20.000.000
Μείον: Φόρος εισοδήματος	δρχ. (7.280.000)
Μείον: Κράτηση για "τακτικό αποθεματικό"	δρχ. <u>(636.000)</u>
Καθαρά κέρδη για τον υπολογισμό του πρώτου μερίσματος	δρχ. 12.084.000
Επί: ποσοστό άρθρου 1 Ν. 876/1979	<u>Χ 35%</u>
Μέρισμα (άρθρου 1 Ν. 876/1979)	4.229.400

Επομένως, η Α.Ε. πρέπει να διανείμει στους μετόχους το μέρισμα δρχ. 4.229.400.

2. Άντληση της κράτησης για τακτικό αποθεματικό από τα αφορολόγητα αποθεματικά

Το Υπουργείο Οικονομικών, με την εγκύκλιο 165/Ε.8958 1729/8.8.1973, αποφάνθηκε ότι όποια αφορολόγητα αποθεματικά ν.δ. 4002/1959 και α.ν. 147/1967 σχηματίζονται από κέρδη τρέχουσας ή προηγούμενης χρήσης, μεταφέρονται στο τακτικό αποθεματικό. Αυτά υπάγονται σε φορολογία βάσει των ισχυουσών διατάξεων περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών ή νομικών προσώπων κατά το έτος μέσα στο οποίο γίνεται η μεταφορά.

3. Άντληση της κρατήσεως για τακτικό αποθεματικό από άλλα αποθεματικά που έχουν σχηματιστεί σε παρελθούσες χρήσεις

Μπορεί να γίνει άντληση της κράτησης για τακτικό αποθεματικό από ελεύθερα - προαιρετικά αποθεματικά, δηλαδή από αποθεματικά που σχηματίστηκαν μόνο με απόφαση της γενικής συνέλευσης, χωρίς καμία επιταγή του νόμου ή του καταστατικού και τα αποθεματικά αυτά δεν έχουν επιπλέον κανένα ειδικό προορισμό.

Από φορολογική άποψη σημειώνουμε τα εξής:

- Στην περίπτωση που το ποσό της κράτησης για τακτικό αποθεματικό αντλείται από φορολογημένο αποθεματικό, προκύπτει θέμα επιστροφής από το Δημόσιο του φόρου που καταβλήθηκε για το ποσό αυτό κατά τη χρήση που σχηματίστηκε το αποθεματικό και θέμα καταβολής στο δημόσιο φόρο εισοδήματος για το ίδιο ποσό, με βάση τους ισχύοντες συντελεστές φορολογίας. Θέμα επιστροφής ή καταβολής φόρου γεννάται μόνο αν το αποθεματικό έχει φορολογηθεί κατά το χρόνο σχηματισμού του, με διαφορετικό συντελεστή σε σύγκριση μ' αυτόν που ισχύει το χρόνο σχηματισμού του τακτικού αποθεματικού.

- Σε περίπτωση που το ποσό της κράτησης για τακτικό αποθεματικό αντλείται από αφορολόγητο αποθεματικό αναπτυξιακών νόμων, η εταιρία οφείλει να καταβάλει στο δημόσιο το φόρο εισοδήματος που αναλογεί στο ποσό της κράτησης βάσει του συντελεστή φορολογίας που ισχύει κατά το χρόνο σχηματισμού του τακτικού αποθεματικού. Αυτό γιατί, εκτός του ότι το ποσό που αντλείται από το αφορολόγητο αποθεματικό θα εμφανίζεται εφεξής σαν τακτικό αποθεματικό, δηλαδή σαν φορολογητέο κέρδος, το πιστωτικό υπόλοιπο του λογ/σμού του αφορολόγητου αποθεματικού θα μειωθεί.

Λογαριασμός 41.03 "Αποθεματικά καταστατικού"

Τα αποθεματικά καταστατικού ή καταστατικά αποθεματικά σχηματίζονται από ειδικές διατάξεις του καταστατικού της εταιρίας. Το καταστατικό μπορεί ελεύθερα να προσδιορίζει το

παρακρατούμενο από τα κέρδη ποσοστό, το ύψος αυτών κ.τ.λ., υπό τη βασική προϋπόθεση ότι τα αποθεματικά αυτά πρέπει να αντλούνται από το "υπόλοιπο κερδών " ή κατά άλλη έκφραση ότι τα αποθεματικά αυτά δεν είναι δυνατό να μειώνουν την κράτηση για τακτικό αποθεματικό, τον επ' αυτών φόρο εισοδήματος και την κράτηση για διανομή του υποχρεωτικού μερίσματος.

Η εταιρία, εφόσον υπάρχουν κέρδη, είναι υποχρεωμένη να σχηματίζει τα αποθεματικά καταστατικού και γι' αυτό τα αποθεματικά αυτά εντάσσονται στην κατηγορία των υποχρεωτικών αποθεματικών.

Τα καταστατικά αποθεματικά έχουν ειδικό προορισμό, που αναφέρεται στο καταστατικό της εταιρίας. Π.χ. το αποθεματικό για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων, για την απόσβεση δανείων κ.ά. Εφόσον το καταστατικό προσδιορίζει τον ειδικό προορισμό του αποθεματικού, η χρησιμοποίησή του πρέπει να είναι σύμφωνη με το σκοπό αυτό. Είναι όμως δυνατό, ύστερα από σχετική τροποποίηση του καταστατικού, το αποθεματικό να διατεθεί για άλλο σκοπό από εκείνο που αρχικά σχηματίστηκε.

Λογαριασμός 41.04 "Ειδικό αποθεματικό"

Ειδικά αποθεματικά είναι αυτά που έχουν ειδικό - συγκεκριμένο προορισμό, π.χ. το αποθεματικό για διανομή μερισμάτων στους μετόχους.

Ο ειδικός προορισμός του καθορίζεται από το όργανο που επέβαλε το σχηματισμό του: δηλαδή από το νόμο, το καταστατικό ή τη γενική συνέλευση. Ακόμη και ο φορολογικός νομοθέτης

είναι δυνατό να επιβάλει ή να επιτρέψει το σχηματισμό ειδικού αποθεματικού, όπως είναι το αποθεματικό από κέρδη από την πώληση χρεογράφων.

Παρατηρούμε ότι το Ε.Γ.Λ.Σ. δεν ακριβολογεί, αφού ορίζει ότι "ειδικά και έκτακτα ή προαιρετικά αποθεματικά είναι εκείνα τα οποία σχηματίζονται σύμφωνα με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων", σαν να μην είναι δυνατό ο νόμος ή το καταστατικό να επιβάλουν το σχηματισμό ειδικών αποθεματικών.

Ειδικό αποθεματικό από κέρδη από την πώληση χρεογράφων

Για να απαλλαγούν από τη φορολογία τα κέρδη από πώληση χρεογράφων, θα πρέπει να μη διανεμηθούν, αλλά να μεταφερθούν στην πίστωση λογ/σμού αποθεματικού, που αποσκοπεί στην κάλυψη μελλοντικών ζημιών από πώληση χρεογράφων ή ζημίας από την αποτίμηση χρεογράφων στο τέλος της χρήσεως. Σε περίπτωση περαιτέρω ζημιών από πώληση χρεογράφων, οι ζημιές καλύπτονται από το ειδικό αυτό αποθεματικό.

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. έχουμε:

Σχηματισμός του αποθεματικού

Τα κέρδη που προκύπτουν από την πώληση (και όχι και την αποτίμηση) χρεογράφων, πρέπει να καταχωρούνται στον υπολογαριασμό του αποτελεσματικού λογ/σμού 76.04 "Διαφορές (κέρδη) από πώληση συμμετοχών και χρεογράφων", ο οποίος μεταφέρεται στο 86 "Αποτελέσματα χρήσεως" και διαμορφώνουν, μαζί με τους άλλους αποτελεσματικούς λογ/σμούς, τον 86 και στη συνέχεια μεταφέρεται στον 88.00 "καθαρά κέρδη χρήσης" ή τον 88.01 "Ζημίες χρήσεως", κατά περίπτωση.

Εφόσον το τελικό αποτέλεσμα της χρήσεως είναι ζημία ή κέρδος που χρησιμοποιείται για κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων, δεν μπορεί να γίνει λόγος για τη διάθεση των κερδών από πώληση χρεωγράφων προς σχηματισμό του σχολιαζόμενου αποθεματικού.

Αλλά και στην περίπτωση κέρδους (στο τέλος της χρήσης) θα πρέπει να υπολογίσουμε πάνω στα κέρδη από πώληση χρεωγράφων τις κρατήσεις για τακτικό αποθεματικό, α' μέρος κ.τ.λ., σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό, και αν μένει κέρδος προς διανομή να σχηματισθεί το ειδικό αποθεματικό από τα κέρδη για την πώληση χρεωγράφων.

Η κατά το χρόνο πραγματοποίησης των κερδών (χρόνο πωλήσεως των χρεωγράφων) απευθείας πίστωση του λογ/σμού του αποθεματικού ή πίστωση του λογ/σμού αυτού με χρέωση του λογ/σμού "αποτελέσματα χρήσεως", έρχεται σε πλήρη αντίθεση, τόσο με τις βασικές λογιστικές αρχές, όσο και με ρητές διατάξεις του ν. 2190/1920 και συγκεκριμένα:

- Με τη διάταξη του άρθρου 45 που απαγορεύει τη διανομή κέρδους στους μετόχους προτού συμψηφιστεί οποιαδήποτε υπάρχουσα ζημία.
- Στις περί διανομής κερδών διατάξεις, τόσο του νόμου όσο και του καταστατικού (τακτικό αποθεματικό κ.τ.λ.), οι οποίες καταστρατηγούνται.
- Το αποθεματικό ενδέχεται να είναι ολικά ή μερικά εικονικό, εφόσον η χρήση κλείνει με ζημία, η οποία υπερβαίνει ολικά ή αντιρροπίζει μερικά το αποθεματικό.

Χρησιμοποίηση του αποθεματικού

Για την κάλυψη ζημιών από την πώληση ή αποτίμηση τέλους χρήσεως των χρεωγράφων πρέπει να εφαρμόζονται τα εξής:

- Η ζημία πρέπει να καταχωρείται στο λογ/σμό 64.12 "διαφορές από πώληση συμμετοχών και χρεωγράφων", ο οποίος μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως και μαζί με τους άλλους αποτελεσματικούς λογ/σμούς διαμορφώνουν το αποτέλεσμα της χρήσεως.
- Με χρέωση του λογ/σμού "αποθεματικό από κέρδη από πώληση χρεωγράφων" πιστώνεται ο λογ/σμός 88.07 "λογ/σμός αποθεματικών προς διάθεση", με ποσό ίσο με το ποσό της καλυπτόμενης ζημίας από πώληση ή αποτίμηση χρεωγράφων.

Αποθεματικό προς αποκατάσταση ενεργητικού

Συνηθισμένο είναι το φαινόμενο που με σύμβαση παραχωρείται σε ορισμένες επιχειρήσεις το προνόμιο της κατασκευής και αποκλειστικής εκμετάλλευσης διαφόρων έργων επί ορισμένο χρόνο, με την πάροδο του οποίου οι εγκαταστάσεις της αναδόχου επιχείρησης περιέχονται στον παραχωρήσαντα το προνόμιο χωρίς καμία αποζημίωση.

Για την αποκατάσταση της ζημίας που θα προκύψει στην ανάδοχο επιχείρηση από την παραχώρηση, χωρίς αντάλλαγμα, των εγκαταστάσεών της στην παραχωρήσασα το προνόμιο εταιρία, η ανάδοχος εταιρία δικαιούται να προβαίνει, κάθε χρόνο, στο σχηματισμό αποθεματικού, αδιάφορα αν υπάρχουν ή όχι κέρδη (άρθρ. 35 παρ. 1 περιπτ. ζ' του ν.δ. 3323/1955).

Από ιδιωτικοοικονομική άποψη, το υπό συζήτηση "αποθεματικό" δε συνιστά αποθεματικό. Γιατί τα αποθεματικά

προέρχονται από κέρδη (ή από εισφορές των μετόχων) και προσαυξάνουν την καθαρή θέση της επιχείρησης, ενώ το υπό συζήτηση αποθεματικό αποβλέπει στην αποκατάσταση της ζημίας από την απώλεια των κεφαλαίων της αναδόχου επιχειρήσεως από την, χωρίς αντάλλαγμα, παραχώρηση των εγκαταστάσεών της, γίνεται δε ακόμη και στις χρήσεις που η επιχείρηση δεν πραγματοποιεί κέρδη. Πρόκειται δηλαδή για αποσβέσεις των εγκαταστάσεων αυτών και εσφαλμένα η φορολογική νομοθεσία χρησιμοποιεί τον όρο "αποθεματικό", αντί του ορθού "απόσβεση".

Στην περίπτωση που στην ανάδοχο επιχείρηση θα καταβληθεί πλήρης αποζημίωση για τις εγκαταστάσεις της που θα περιέλθουν στην επιχείρηση που παραχώρησε το προνόμιο, η ανάδοχος επιχείρηση δεν δικαιούται να σχηματίζει τέτοιου είδους αποθεματικό, γιατί η απώλεια του κεφαλαίου της αντισταθμίζεται με την αποζημίωση που θα λάβει. Αν η παρεχόμενη αποζημίωση καλύπτει μέρος μόνο της αξίας των εγκαταστάσεων, η ανάδοχος επιχείρηση δικαιούται να σχηματίζει ανάλογο αποθεματικό. Στην περίπτωση αυτή, το αποθεματικό υπολογίζεται επί της διαφοράς μεταξύ της αξίας των εγκαταστάσεων και της αποζημιώσεως που πρόκειται να καταβληθεί.

Το ετήσιο ποσοστό των αποθεματικών αυτών πρέπει να είναι ίσο με το ηλικίο της διαίρεσης της αξίας των εγκαταστάσεων αυτών δια του αριθμού των ετών διάρκειας της σύμβασης και δεν πρέπει να υπερβεί την κατά τα βιβλία αξία κτήσης των εγκαταστάσεων.

Λογαριασμός 41.05 "Έκτακτα Αποθεματικά"

Έκτακτα αποθεματικά είναι εκείνα που σχηματίζονται για την αντιμετώπιση ορισμένου εξόδου ή ζημίας και τα οποία δεν τα χαρακτηρίζει το στοιχείο της περιοδικότητας των κρατήσεων από τα κέρδη. Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ., έκτακτα αποθεματικά είναι αυτά που σχηματίζονται με απόφαση της Γ.Σ. των μετόχων.

Στην πράξη, τα καταστατικά των περισσότερων εταιριών προβλέπουν την κράτηση ενός ποσοστού από τα κέρδη για το σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού ή ορίζεται ότι, μετά τις νόμιμες και καταστατικές κρατήσεις και διανομές μερισμάτων και ποσοστών, το τυχόν υπόλοιπο των κερδών κρατείται για έκτακτο αποθεματικό.

Τίθεται το θέμα, αν η Γ.Σ. μπορεί ελεύθερα να αποφασίζει τη δημιουργία προαιρετικών αποθεματικών ή αν η δημιουργία τέτοιων αποθεματικών πρέπει οπωσδήποτε να προβλέπεται από το καταστατικό.

Κατά μία γνώμη, η γενική συνέλευση δύναται ελεύθερα να σχηματίσει προαιρετικά αποθεματικά, έστω και αν το καταστατικό δεν παρέχει σ' αυτή αυτό το δικαίωμα. Αυτό με την προϋπόθεση ότι το καταστατικό αντιπαρέρχεται σιωπηρά το θέμα της διανομής του υπολοίπου των κερδών, δηλαδή του ποσού των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού και του Α' μερίσματος. Γιατί σ' αυτήν την περίπτωση υπάρχει - πιστεύουν - σιωπηρή εξουσιοδότηση του καταστατικού προς τη Γ.Σ. για τη διάθεση των κερδών αυτών.

Κατ' άλλη γνώμη, η γενική συνέλευση δεν έχει αυτό το δικαίωμα, παρά μόνο εφόσον παρέχεται σ' αυτήν τέτοιο δικαίωμα

από το καταστατικό. Αφού το άρθρο 45 παρ. 2 καθορίζει ορισμένο τρόπο διανομής των καθαρών κερδών, δεν επιτρέπεται στις Γ.Σ. να προβαίνουν στη δημιουργία αποθεματικών χωρίς ειδική διάταξη καταστατικού.

Τέλος, υποστηρίζεται μια μέση λύση, ότι αν το καταστατικό δεν καθορίζει τον τρόπο διαθέσεως, των πέραν των κρατήσεων για τακτικό αποθεματικό και Α' μέρος κερδών, τα κέρδη αυτά είναι διανεμητέα στους μετόχους, εκτός αν η εταιρία, κατ' αντικειμενική κρίση, έχει απόλυτη ανάγκη των κερδών αυτών, οπότε τα κέρδη κρατούνται με μορφή αποθεματικών. Αν όμως κρατούνται κέρδη πέρα από κάθε έλλογο μέτρο πρόνοιας, η απόφαση της συνέλευσης για τη δημιουργία αποθεματικών είναι ακυρώσιμη.

Επισημαίνουμε ότι η συνέλευση μπορεί να αποφασίσει τη δημιουργία προαιρετικών αποθεματικών, που δεν προβλέπονται από το καταστατικό, μόνο κατά τη συγκεκριμένη εταιρική χρήση και όχι για τις επόμενες.

Βασικός κανόνας που διέπει τα αποθεματικά είναι ότι όποιο όργανο (νόμος, καταστατικό, Γ.Σ.) είναι αρμόδιο για τη δημιουργία τους, το ίδιο όργανο είναι αρμόδιο και για την κατάργησή τους.

Λογαριασμός 41.06 "Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας συμμετοχών και χρεογράφων"

Ο λογαριασμός εμφανίζει την ονομαστική αξία α) των μετοχών εκδόσεως άλλων Α.Ε. και β) των εταιρικών μεριδίων

εκδόσεως άλλων εταιριών στις οποίες, ανώνυμες ή άλλης ορφής εταιρίες, η εταιρία συμμετέχει ή των οποίων κατέχει μετοχές κατά κυριότητα. Τους τίτλους αυτούς τους λαμβάνει η εταιρία χωρίς αντάλλαγμα από τις εκδότριες των τίτλων εταιρίες, έπειτα:

- από νόμιμη αναπροσαρμογή των ισολογισμών ή της αξίας ορισμένων περιουσιακών τους στοιχείων,
- από κεφαλαιοποίηση αποθεμάτων των εταιριών αυτών.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. αναφέρει ότι ο 41.06 πιστώνεται με την ονομαστική αξία, προφανώς των νέων μετοχών που λαμβάνει χωρίς αντάλλαγμα η εταιρία, με χρέωση του λογ/σμού 18 "συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις" ή κατά περίπτωση του λογ/σμού 34 "Χρεόγραφα". Επειδή υπάρχει η πιθανότητα να αντικατασταθούν οι παλιές μετοχές - χωρίς έκδοση νέων - με μετοχές μεγαλύτερης ονομαστικής αξίας, ο 41.06 πιστώνεται με χρέωση του 18 ή 34 με τη διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας των μετοχών που λαμβάνονται και του κόστους κτήσεως των παλιών μετοχών που αντικαθίστανται.

Σχετικά με τις .δύο παραπάνω αιτίες προέλευσης σημειώνουμε τα εξής:

α) Ειδικά νομοθετήματα επιβάλλουν ή επιτρέπουν κάθε φορά την αναπροσαρμογή των ισολογισμών των εταιριών ή ορισμένων μόνο περιουσιακών στοιχείων από την κεφαλαιοποίηση της πιστωτικής διαφοράς.

Οι μέτοχοι που λαμβάνουν τις δωρεάν μετοχές διενεργούν την εγγραφή (με την ονομαστική αξία των μετοχών):

- 18.00 Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις
ή
(18.01 Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις)
- 18.00.00 Συμμετοχή στην Α.Ε.
ή
34. Χρεόγραφα
34.00 Μετοχές εισαγμένες στο χρηματιστήριο εταιριών
εσωτερικού
34.00 Μετοχές της Α.Ε.
(εις) 41 Αποθεματικό - ΔΑ - ΕΔΕ
41.06 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας
συμμετοχών χρεογράφων

Σε περίπτωση ζημίας που μπορεί να προκύπτει είτε γιατί η τρέχουσα αξία είτε γιατί η τιμή πώλησης των χρεογράφων ήταν χαμηλότερη από εκείνη της τιμής κτήσεως προκαλεί μειώσεις στους αντίστοιχους λογαριασμούς των αποτελεσμάτων χρήσεως και λογιστικώς, πρέπει να αντιμετωπισθεί ως εξής:

- 41 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ - ΔΑ - ΕΔΕ
41.06 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας συμμετοχών ή
χρεογράφων
41.06.00 Αποθεματικό από χρεώγραφα (α.ν. 148/67 ή 542/77 ή
1249/82 ή 1839/89)
86 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ
86.01 Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα
86.01.07 Διαφορές αποτιμήςσεως συμμετοχών και
χρεογράφων ή
86.01.08 Εξοδα και ζημίες συμμετοχών ή χρεογράφων

Σε περίπτωση κατά την οποία τα ποσά του 41.06 δεν επαρκούν για να καλύψουν ολόκληρο το ποσό της ζημίας, το υπόλοιπο μεταφέρεται :

16	ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΣ
16.19	Λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως
16.19.00	<u>Χρεωστικές διαφορές αποτίμησης συμμετοχών και χρεογράφων</u>
86	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ
86.01	Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα
86.01.07	<u>Διαφορές αποτιμήςσεως συμμετοχών και χρεογράφων</u>
	ή
86.01.08	<u>Έξοδα και ζημιές συμμετοχών και χρεογράφων</u>

Ο λογαριασμός 16.19.00 εμφανίζεται στο ενεργητικό του ισολογισμού εκείνης της χρήσης για να συμψηφιστεί με μελλοντικές χρήσεις με τα τυχόν κέρδη που θα προκύψουν από την πώληση χρεογράφων.

β) Κατά τη διάταξη του άρθρου 26 παρ. 1 του ν.δ. 3323/1955 η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών θεωρείται διανομή μερίσματος στους μετόχους. Έτσι έχουμε :

1. Σε περίπτωση λήψεως "δωρεάν" μετοχών από κεφαλαιοποίηση αποθεματικών :

34		Χρεόγραφα
54		Υποχρεώσεις από Φ.Τ.
54.07		<u>Φόρος εισοδήματος φορολογητέων κερδών</u>
		ή
63		Φόροι - Τέλη
63.00		<u>Φόρος εισοδήματος μη συμψηφιζόμενος</u>
	εις 76	Έσοδα κεφαλαίου
		76.01 <u>Έσοδα χρεογράφων</u>
		ή
	76.00	<u>Έσοδα συμμετοχών</u>

Όταν αναπτυξιακός νόμος επιτρέψει την αφορολόγητη κεφαλαιοποίηση αποθεματικών κάνουμε την (1) εγγραφή.

2. Σε περίπτωση λήψεως "δωρεάν" μετοχών από κεφαλαιοποίηση αποθεματικών από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, δεν συντρέχει περίπτωση να γίνει καμία λογιστική εγγραφή, γιατί η ονομαστική αξία των μετοχών που λαμβάνονται "δωρεάν" έχει καταβληθεί στην εκδότρια των νέων τίτλων εταιριών κατά την απόκτηση των αρχικών μετοχών.

Η πιστωτική διαφορά από την αναπροσαρμογή της αξίας των συμμετοχών και χρεογράφων πρέπει να εξαφανίζεται κατά μια άποψη στις ακόλουθες δύο περιπτώσεις:

α) Σε περίπτωση πωλήσεως των μετοχών από την εταιρία μέτοχο. Η πιστωτική διαφορά πρέπει να μεταφέρεται στην πίστωση του 41.06 ή 34 (δηλαδή να αντιλογίζεται), ο οποίος πιστώνεται επίσης με το αντίτιμο πωλήσεως των

μετοχών, η δε διαφορά (X ή Π) συνιστά το αποτέλεσμα από την πώληση μετοχών (ή εταιρικών μεριδίων).

- β) Σε περίπτωση λύσεως της εταιρίας που εξέδωσε τις μετοχές, δηλαδή της εταιρίας που είχε προβεί στην κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών ή της υπεραξίας των πάγιων στοιχείων από την εταιρία - μέτοχο χωρίς αντάλλαγμα. Η λογιστική αντιμετώπιση είναι παρόμοια με την προηγούμενη.

Λογαριασμός 41.07 "Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περιουσιακών στοιχείων"

Καταχωρείται η πιστωτική διαφορά που προκύπτει από την αναπροσαρμογή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας που λέγεται και "υπεραξία αναπροσαρμογής".

Η αναπροσαρμογή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων απαγορεύεται. Επιτρέπεται μόνο αν ειδικός νόμος επιτρέψει ή επιβάλει την αναπροσαρμογή της αξίας όλων ή συνήθως ορισμένων περιουσιακών στοιχείων.

Στον 41.07 εμφανίζεται η πιστωτική διαφορά από τις νόμιμες αναπροσαρμογές της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, η οποία δεν έχει κεφαλαιοποιηθεί.

Μπαίνει το ερώτημα, ποια η φύση αυτής της πιστωτικής διαφοράς; Κατά μία άποψη πρόκειται για μια λογιστική διόρθωση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, που λόγω του πληθωρισμού ή της αύξησης των ειδικών τιμών των στοιχείων αυτών, η λογιστική αξία με την οποία φέρονται καταχωρημένα

στα βιβλία απομακρύνθηκε σημαντικά από την τρέχουσα αξία τους, με συνέπεια τα αποτελέσματα να είναι κατά ένα βαθμό εικονικά και ο ισολογισμός να είναι παραπλανητικός. Η λογιστική διόρθωση γίνεται με χρέωση των περιουσιακών στοιχείων που αναπροσαρμόστηκαν και πίστωση της καθαρής θέσης, εφόσον όμως τα κεφάλαια που διατέθηκαν για την αγορά των περιουσιακών στοιχείων ήταν ίδια κεφάλαια της επιχείρησης. Αντίθετα, αν είναι ξένα (δανεικά) κεφάλαια, τότε αυτή η πιστωτική διαφορά πρέπει να χαρακτηριστεί αποτέλεσμα.

Δεν μπορεί να γίνει διανομή στους μετόχους αυτής της διαφοράς, γιατί μια τέτοια διανομή ισοδυναμεί με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, χωρίς μάλιστα να ακολουθεί η νόμιμη διαδικασία.

Συνήθως αυτή η πιστωτική διαφορά κεφαλαιοποιείται εφόσον το περί αναπροσαρμογής της αξίας των περιουσιακών στοιχείων νομοθετημα επιτρέπει την κεφαλαιοποίησή της. Σε περίπτωση μη κεφαλαιοποίησής της παραμένει στο 41.07. Για την τύχη του λογ/σμού θα πρέπει να σημειώσουμε πως:

- Διανομή στους μετόχους αυτής της διαφοράς γίνεται εφόσον τα παλιά αυτά στοιχεία αποσβέστηκαν ή πωλήθηκαν και δεν υπάρχουν ακάλυπτες ζημιές εις νέο.
- Στην πράξη, ο σχολιαζόμενος λογ/σμός παραμένει ανέπαφος στην κατηγορία των ιδίων κεφαλαίων της επιχείρησης, άσχετα αν τα οικεία περιουσιακά στοιχεία αποσβέστηκαν ή πωλήθηκαν.

Γεννάται ακόμη το ερώτημα αν πρέπει ή όχι να φορολογείται η συζητούμενη πιστωτική διαφορά. Κατά μια άποψη, η διαφορά αυτή δεν αντιπροσωπεύει καμία πραγματική αξία και,

ως εκ τούτου, δεν πρέπει να υποβάλλεται σε φορολογία. Κατά μια άλλη γνώμη όμως, η συζητούμενη πιστωτική διαφορά, κατά το ποσοστό που τα περιουσιακά στοιχεία, η αξία των οποίων αναπροσαρμόζεται, αποκτήθηκαν με δανειακά κεφάλαια, αποτελεί αποτέλεσμα το οποίο πρέπει να υποβάλλεται σε φορολογία.

Έστω το ακόλουθο παράδειγμα:

ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΑΞΙΑΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ Ν. 2065/92

Συντελεστές αναπροσαρμογής

<u>Χρονολογία κτήσης</u>	<u>Γήπεδα</u>	<u>Κτίρια</u>
Μέχρι 31/12/1987	2,30	2
Από 1/1/88 - 31/12/90	1,60	1,40
Από 11/1/91 - 31/12/91	1,25	1,10

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ 31/12/92

ΕΙΔΟΣ Π.Σ.	Έτος Κτήσης	Σ.Α	Αξία προς αναπρ/γή	Αναπροσαρ- μοσμένη αξία	Διαφορές αναπροσαρμογής	
					Αξία κτήσης	Αποσβέσεων
Οικόπεδο Α	1987	2,3	2.800.000	6.440.000	3.640.000	
Οικόπεδο Β	1989	1,6	3.000.000	4.800.000	1.800.000	
Κτίριο Α	1987	2	5.700.000	11.400.000	5.700.000	
Κτίριο Β	1989	1,4	6.000.000	8.400.000	2.400.000	
Απ.Κτίριο Α	1987	2	1.140.000	2.280.000		1.140.000
Απ.Κτίριο Β	1989	1,4	900.000	1.260.000		<u>360.000</u>
					13.540.000	1.500.000
					<u>1.500.000</u>	
				ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΥΠΕΡΑΞΙΑ =>	12.040.000	

Έστω ότι από τα βιβλία προκύπτει ότι την 1/1/92 ο λογ/σμός 42 είχε ως εξής:

42.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΝΕΟ	
42.01	Υπόλοιπο ζημιών εις νέο	1.040.000
42.02	Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων	<u>2.000.000</u>
		<u>3.040.000</u>

Τότε φορολογητέα υπεραξία = 12.040.000 - 3.040.000 = 9.000.000

Φόρος υπεραξίας = 9.000.000 x 1% = 90.000

----- 31/12/92 -----

10	ΕΛΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	5.440.000
10.00	Γήπεδα οικόπεδα	
10.00.00	<u>Οικόπεδο Α</u>	3.640.000
10.00.00	<u>Οικόπεδο Β</u>	<u>1.800.000</u>
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ - ΔΑ-ΕΠΑ	5.440.000
41.07	Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λ. περιουσιακών στοιχείων	<u>5.440.000</u>
41.07.00	<u>Αναπροσαρμογή Ν. 2065/92</u>	<u>5.440.000</u>

Ως πίνακας αναπροσαρμογής

----- 31/12/92 -----

11.	ΚΤΙΡΙΑ - ΕΓΚ/ΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ -ΤΕ	8.100.000
11.00	Κτίρια - εγκ/σεις κτιρίων	
11.00.00	<u>Κτίρια Α</u>	5.700.000
11.00.01	<u>Κτίρια Β</u>	<u>2.400.000</u>
41.	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ - ΔΑ - ΕΠΑ	8.100.000
41.07.	Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λ.περιουσ.στοιχείων	
41.07.00	<u>Αναπρ/γή Ν.2065/92</u>	<u>8.100.000</u>

Ως πίνακας αναπροσαρμογής

----- do -----		
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ - Δ.Α. - Ε.Π.Α.	1.500.000
41.07	Διαφορές αναπροσαρμογής αξίας λοιπων περιουσιακών στοιχείων	
41.07.00	<u>Αναπροσαρμογή Ν. 2065/92</u>	<u>1.500.000</u>
11.	ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚ/ΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ-Τ.Ε.	1.500.000
11.99	Αποσ/να κτίρια-εγκ.κτιρίων-ΤΕ	
11.99.00	Αποσ/να κτίρια-εγκατ.κτιρίων	
11.99.00.00	<u>Αποσβ. κτίριο Α</u>	<u>1.940.000</u>
11.99.00.01	<u>Αποσβ. κτίριο Β</u>	<u>360.000</u>

Ως πίνακας αναπροσαρμογής

----- do -----		
88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	3.040.000
88.03	<u>Ζημίες προηγ.χρήσης προς κάλυψη</u>	<u>1.040.000</u>
88.04	<u>Ζημίες προηγ.χρήσης προς κάλυψη</u>	<u>2.000.000</u>
42	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΝΕΟ	3.040.000
42.01	<u>Υπολ.Ζημιών χρήσης εις νέο</u>	<u>1.040.000</u>
42.02	<u>Υπολ.Ζημιών προηγ. χρήσεων</u>	<u>2.000.000</u>

Μεταφορά Ζημιών

----- do -----		
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ - ΔΑ - ΕΠΑ	3.040.000
41.07	Διαφορές από αναπροσ/γή αξίας λ.περιουσ.στοιχείων	
41.07.00	<u>Αναπροσαρμογή Ν.2065/92</u>	<u>3.040.000</u>

88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ	3.040.000
88.03	<u>Ζημίες προηγ. χρήσεων</u>	
	<u>προς κάλυψη</u>	1.040.000
88.04	<u>Ζημίες προηγ. χρήσεων</u>	
	<u>προς κάλυψη</u>	2.000.000

Μεταφορά στα αποτελέσματα

----- do -----

81	ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	90.000
81.90	Φόρος Υπεραξίας Αν/γής Ακινήτων	
81.90.00	<u>Φόρος Υπεραξίας Ν. 2065/92</u>	<u>90.000</u>
54	Υποχ/σεις από φόρους-τέλη	
54.09	Λοιποί φόροι και τέλη	90.000
54.09.13	<u>Φόρος Υπεραξίας Ν.2065/92</u>	<u>90.000</u>
	Φόρος υπεραξίας 9.000.000 x 1%	

----- 30/1/93 -----

54	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ-ΤΕΛΗ	90.000
54.90	Φόρος υπεραξ. Αν/γής Ακινήτων	
54.90.00	<u>Φορος Υπεραξίας Ν.2065/92</u>	<u>90.000</u>
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	90.000
38.00	<u>Ταμείο</u>	<u>90.000</u>

Καταβολή

Με βάση το νόμο η κεφαλαιοποίηση της Υπεραξίας (Δ-Α) πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι τις 31/12/94. Η κεφαλαιοποίηση πραγματοποιείται με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε., η οποία μπορεί να γίνει είτε με ανάλογη αύξηση της ονομαστικής αξίας των μετοχών που υπάρχουν κατά το χρόνο της

κεφαλαιοποίησης, είτε με έκδοση νέων μετοχών, είτε και με τους δυο τρόπους. Σε περίπτωση έκδοσης νέων μετοχών, οι νέες αυτές μετοχές που θα εκδοθούν θα διανεμηθούν δωρεάν στους παλαιούς μετόχους, κατ' αναλογία των μετοχών που κατέχουν.

Στο παράδειγμά μας υποθέτουμε ότι η Α.Ε. "Κρόνος" έχει μετοχικό κεφάλαιο δρχ. 130.000.000 αποτελούμενο από 13.000 κοινές μετοχές των 10.000 δρχ., από τις οποίες ο Α κατέχει 3.000, ο Β 4.000 και ο Γ 6.000 μετοχές. Επίσης υποθέτουμε ότι η Υπεραξία που θα προκύψει από την αναπροσαρμογή θα κεφαλαιοποιηθεί με την έκδοση νέων μετοχών, που θα μοιραστούν δωρεάν στους μετόχους. Η Α.Ε. "Κρόνος", κάνοντας χρήση της δυνατότητας που παρέχει ο νόμος, θα κεφαλαιοποιήσει δρχ. 8.970.000 από την υπεραξία, έτσι ώστε ο αριθμός των μετοχών που αναλογεί στο ποσό αυτό ($8.970.000 : 10.000 = 897$ μετοχές) να μπορεί να διανεμηθεί σε ακέραιο αριθμό μετοχών στους παλιούς μέτοχους, κατ' αναλογία των μετοχών που κατέχουν.

----- 31/12/94 -----		
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	8.970.000
33.03	Μέτοχοι λογ/σμός κάλυψης κεφαλαίου	
33.03.00	<u>Μέτοχος Α</u>	2.070.000
33.03.01	<u>Μέτοχος Β</u>	2.760.000
33.03.02	<u>Μέτοχος Γ</u>	4.140.000
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	8.970.000
40.02	<u>Οφειλ.κεφαλ.κοινών</u>	
	<u>μετοχών</u>	<u>8.970.000</u>
----- do -----		

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ - ΔΑ - ΕΠΑ	8.970.000
41.07	Διαφορές από ανάπροσαρμογή αξίας λοιπών περιουσιακών στοιχείων	
41.07.00	<u>Ανάπροσαρμογή Ν. 2065/92</u>	<u>8.970.000</u>
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	
33.03	Μέτοχοι Λ/σμός καλ.κεφαλαίου	8.970.000
33.03.00	<u>Μέτοχος Α</u>	<u>2.070.000</u>
33.03.01	<u>Μέτοχος Β</u>	<u>2.760.000</u>
33.03.02	<u>Μέτοχος Γ</u>	<u>4.140.000</u>
----- do -----		
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	8.970.000
40.02	<u>Οφειλόμενο κεφάλαιο Κοινών μετοχών</u>	
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ *	8.970.000
40.00	<u>Καταβλημ. μετοχικό κεφάλαιο</u>	

Λογ/σμός 41.08 "Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων"

Το 1993 είναι η τελευταία χρονιά που οι βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις μπορούν να σχηματίσουν από τα κέρδη τους αφορολόγητο αποθεματικό με σκοπό να πραγματοποιήσουν επένδυση, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις:

Το Ελληνικό κράτος, στην προσπάθειά του για την αύξηση των επενδύσεων στη χώρα μας, χορηγεί στις επιχειρήσεις κίνητρα για να πραγματοποιήσουν επενδύσεις. Δηλαδή το κράτος απάλλαξε από τη φορολογία εισοδήματος τα μη διανεμόμενα από την εταιρία κέρδη για όσο χρόνο παραμένουν σε αυτή με μορφή

αποθεματικών και τα οποία διατέθηκαν για την επέκταση, ανανέωση και εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού της.

1. Αφορολόγητα αποθεματικά άρθρου 22 Ν. 1828/1989

I. Βιομηχανικές - Βιοτεχνικές - Μεταλλευτικές - Λατομικές - Ναυπηγικές κ.ά.

Με το άρθρο 22 του Ν. 1828/89, απαλλάσσεται της φορολογίας εισοδήματος ποσό μέχρι και 25% των συνολικών αδιανέμητων καθαρών κερδών χρήσεων 1988 έως 1991 (οικονομικά έτη 89/92), που δηλώνονται με βάση την εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας εισοδήματος των επιχειρήσεων που αναφέρονται στο άρθρο 2 του Ν. 1262/82 για το σχηματισμό ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού με σκοπό να χρησιμοποιηθεί σε παραγωγικές επενδύσεις που θα αρχίσουν μέσα στα έτη 89 έως 92 αντίστοιχα και θα ολοκληρωθούν εντός τριετίας από το σχηματισμό του αποθεματικού. Για επενδύσεις προηγμένης τεχνολογίας το ποσοστό του αφορολόγητου αποθεματικού είναι 35%.

Με το άρθρο 20 του Ν. 1892/90, τα ανωτέρω ποσοστά 25% και 35% επί των αδιανεμήτων κερδών για το σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού, αυξήθηκαν για την μεν Α σε 30% και 40% αντίστοιχα, στις δε λοιπές περιοχές σε 40% και 50% αντίστοιχα (εφαρμογή για τις χρήσεις 90-93, δηλ. οικονομικά έτη 91-94).

II. Εμπορικές Επιχειρήσεις

Με το άρθρο 11 του Ν. 1882/90, απαλλάσσεται της φορολογίας εισοδήματος ποσό μέχρι και 20% των συνολικών αδιανέμητων καθαρών κερδών των εμπορικών επιχειρήσεων των

χρήσεων 89/91 (οικ. έτη 90-92) που δηλώνονται με βάση την εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας εισοδήματος για το σχηματισμό ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν για την πραγματοποίηση επενδύσεων διπλάσιας αξίας από το ποσό του σχηματιζόμενου αφορολόγητου αποθεματικού και οι οποίες θα αρχίσουν μέσα στα έτη 90-92 αντίστοιχα και θα ολοκληρωθούν εντός τριετίας. Ως επενδύσεις νοούνται κτιριακές εγκαταστάσεις, καινούργιος εξοπλισμός κ.λπ.

Με το άρθρο 21 του Ν. 1892/90, το ποσοστό 20% αυξήθηκε σε 25% για τις χρήσεις 90-93 (οικον. έτη 91-94).

Επενδύσεις εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας είναι εκείνες που θα χρησιμοποιηθούν για παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς να γίνεται άλλη περαιτέρω διευκρίνηση.

Προϋποθέσεις

α) Σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων δικαιούνται μόνο οι επιχειρήσεις του άρθρου 2 του ν. 1262/1982, ανεξαρτήτως νομικής μορφής και κατηγορίας βιβλίου. Μερικές από τις επιχειρήσεις αυτές είναι οι παρακάτω:

- Μεταποιητικές, βιομηχανικές, βιοτεχνικές και χειροτεχνικές επιχειρήσεις όλων των κλάδων, όπως βιοτεχνικές επιχειρήσεις παραδοσιακών οικοδομικών υλικών.
- Γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές και αλιευτικές επιχειρήσεις σύγχρονης τεχνολογίας.
- Μεταλλευτικές και λατομικές επιχειρήσεις.
- Κέντρα τεχνικής βοήθειας ιδρυόμενα από συνεταιρισμούς, επιμελητήρια, επαγγελματικές οργανώσεις, τον ΕΟΜΜΕΧ, το

ΕΛΚΕΠΑ. Σκοπός αυτών είναι η παροχή τεχνικών συμβουλών προς τους επενδυτές. - Επιχειρήσεις, αξιοποιήσεις αγροτικών, βιομηχανικών και αστικών απορριμμάτων και αποβλήτων.

- Επιχειρήσεις αγροτικών ή αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών για επενδύσεις σε μηχανικά μέσα σποράς, καλλιέργειας, συγκομιδής και συσκευασίας αγροτικών προϊόντων κ.λπ.

β) Τα κέρδη από τα οποία προέρχεται ο σχηματισμός του αφορολόγητου αποθεματικού, να προκύπτουν από εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, αρχική ή τροποποιημένη.

γ) Όσες από τις επιχειρήσεις της περίπτωσης α' συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του ν. 1262/1982 για την ίδια επένδυση δικαιούνται να διενεργήσουν πρόσθετες αποσβέσεις των άρθρων 15-18 του ν. 1262/1982 συγχρόνως με την αφορολόγητη κράτηση για επενδύσεις του άρθρου 22 του νόμου 1828/1989. Αντίθετα, όσες δεν δικαιούνται να διενεργήσουν αφορολόγητες εκπτώσεις του νόμου αυτού, παράλληλα με το σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού του άρθρου 22 του ν. 1828/1989, θα πρέπει διαζευκτικά να επιλέξουν μια από τις δυο αφορολόγητες κρατήσεις.

Εάν, όμως, η επιχείρηση διενεργεί δυο διακεκριμένες επενδύσεις, τότε δικαιούται τη χρήση διατάξεων και των δυο περιπτώσεων. Δηλαδή για τη μια επένδυση μπορεί να διενεργήσει αφορολόγητες εκπτώσεις των άρθρων 12-14 του Ν. 1262/1982 η υπαγωγή στο καθεστώς των επιχορηγήσεων του ίδιου νόμου, ενώ για την άλλη επένδυση μπορεί να διενεργήσει σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού του άρθρου 22 του ν. 1828/1982.

Βασικές διαφορές μεταξύ αφορολόγητων εκπτώσεων και ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού

Διαφορές	Αποθεματικό αφορολόγητων εκπτώσεων του νόμου 1892/1990	Ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό άρθρου 22 Ν. 1828/89, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 1892/90
Βάση υπολογισμού του αποθεματικού	Υπολογίζεται στα φορολογικά κέρδη, επομένως λαμβάνονται υπόψη οι λογ/κές διαφορές.	Υπολογίζεται στα λογιστικά κέρδη, δηλαδή στο πιστωτικό υπόλοιπο του λογ/σμού 86.99 "Καθαρά κερδη χρήσης προ φόρου".
Κέρδη κλάδων, υπολογισμός του αποθεματικού.	Λαμβάνονται υπόψη μόνο τα κέρδη των κλάδων του άρθρου 2 του ν. 1892/1990.	Λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των κερδών, δηλαδή και του βιομηχανικού και του εμπορικού κλάδου.
Προτεραιότητα στο σχηματισμό του αποθεματικού.	Ο σχηματισμός του είναι υποχρεωτικός, προηγείται του ειδικού αποθεματικού.	Ο σχηματισμός του είναι προαιρετικός. Ακολουθεί των αφορολόγητων εκπτώσεων.
Συνέπειες σε περίπτωση σχηματισμού του αποθεματικού.	Αν η επιχείρηση δεν σχηματίσει σε μια χρήση το αποθεματικό, χάνει το δικαίωμα σχηματισμού τις επόμενες χρήσεις.	Αν η επιχείρηση δεν σχηματίσει σε μια χρήση το αποθεματικό, δεν χάνει το δικαίωμα σχηματισμού στις επόμενες χρήσεις.

Χρόνος πραγματοποίησης των επενδύσεων.	Πρώτα πραγματοποιείται η επένδυση και στη συνέχεια σχηματίζεται το αποθεματικό.	Πρώτα σχηματίζεται το αποθεματικό και στη συνέχεια πραγματοποιείται η επένδυση.															
Κεφαλαιοποίηση του αποθεματικού.	Κεφαλαιοποιείται με την καταβολή φόρου: α) 5% για τις εισαγόμενες στο Χρηματιστήριο, β) 10% για τις λοιπές Α.Ε. και Ε.Π.Ε. και με ισόποση χρηματική αύξηση του κεφαλαίου.	Κεφαλαιοποιείται μετά το τέλος της τριετίας από το σχηματισμό χωρίς την καταβολή φόρου.															
Αξία επενδύσεως που καλύπτει το αποθεματικό.	<p>Επιχειρήσεις άρθρου 2 ν. 1892/1990.</p> <p>Περιοχή Ξενοδοχειακές</p> <table data-bbox="480 1263 858 1576"> <tr> <td>A</td> <td>60%</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>75%</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>Γ</td> <td>90%</td> <td>55%</td> </tr> <tr> <td>Δ</td> <td>90%</td> <td>70%</td> </tr> <tr> <td>Θράκη</td> <td>100%</td> <td>100%</td> </tr> </table>	A	60%	-	B	75%	40%	Γ	90%	55%	Δ	90%	70%	Θράκη	100%	100%	Η επένδυση πρέπει να είναι μεγαλύτερη κατά 30% του αποθεματικού.
A	60%	-															
B	75%	40%															
Γ	90%	55%															
Δ	90%	70%															
Θράκη	100%	100%															
Περιοχές που αναγνωρίζονται οι επενδύσεις για σχημασμό αποθεματικού.	Μόνο στις περιοχές Β, Γ, Δ και Θράκη.	Σε όλες τις περιοχές.															

Συνέπειες σε περίπτωση πώλησης της επένδυσης και μη αντικατάσταση εντός εξαμήνου.	Εάν πωληθεί μέσα σε μια πενταετία από την ημερομηνία αγοράς, τότε η αφορολόγητη έκπτωση που αναλογεί στην άνω επένδυση προστίθεται στα φορολογητέα κέρδη του έτους πώλησης.	Εάν πωληθεί μέσα σε μια τριετία από την ημερομηνία αγοράς, τότε η αξία της επένδυσης προσαυξάνεται κατά 100% και προστίθεται στα φορολογητέα κέρδη πώλησης.
Συνέπειες σε περίπτωση διανομής του αποθέματος και διάλυσης της επιχείρησης.	Η αφορολόγητη έκπτωση προστίθεται στα κέρδη της επιχείρησης και φορολογείται στη διαχειριστική χρήση που έγινε η διανομή ή διαλύθηκε η επιχείρηση.	Τα κεφαλαιοποιηθέντα αποθεματικά αν διανεμηθούν ή η επιχείρηση διαλυθεί εντός 10 ετών από το χρόνο κεφαλαιοποίησης φορολογούνται με το Ν.Δ. 3323/1955.

Λογιστική παρακολούθηση των αφορολόγητων αποθεματικών

α) Οι επιχειρήσεις με βιβλία Γ' κατηγορίας έχουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

- Να μεταφέρουν το ποσό του σχηματισθέντος αφορολόγητου αποθεματικού σε πίστωση λογ/σμού ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού, δηλαδή:

88 Αποτελέσματα προς διάθεση

88.00 Καθαρά κέρδη χρήσεως

εις 41	Αποθεματικό - Διαφορές αναπροσαρμογής - Επιχορηγ. επενδύσεων
41.08	Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατά- ξεων νόμου
41.08.00	<u>Ειδικό αφορολογ. αποθεματικών επενδύσεων</u> <u>χρήσεως</u>

-
- Να εμφανίζονται στην απογραφή και στον ισολογισμό τις νέες παραγωγικές επενδύσεις ξεχωριστά από τα λοιπά πάγια.
 - Να καταχωρούν τις νέες επενδύσεις, για την κάλυψη του σχηματισθέντος αποθεματικού, σε ξεχωριστό θεωρημένο αναλυτικό καθολικό ή σε άλλο θεωρημένο βιβλίο παραγωγικών επενδύσεων.

Στο βιβλίο αυτό οι επιχειρήσεις πρέπει να τηρούν εξωλογιστικό λογιστικό λογ/σμό με τίτλο "Επενδύσεις για κάλυψη ειδικού αποθεματικού από κέρδη χρήσεως". Στο λογ/σμό αυτό θα καταχωρούνται κατά χρονολογική σειρά στη μεν χρέωση, οι δαπάνες απόκτησης των παραγωγικών επενδύσεων, στη δε πίστωση οι αξίες πώλησης ή επιστροφής των περιουσιακών αυτών στοιχείων.

- Όταν η επένδυση γίνεται μέσω του συστήματος leasing, τότε στο ειδικό βιβλίο επενδύσεων, τηρείται ειδικός λογ/σμός για κάθε μίσθιο, με τον τίτλο "leasing μηχανήματα".

Ο λογ/σμός αυτός χρεώνεται με την αξία του παγίου, που εμφανίζεται στο τιμολόγιο του προμηθευτή προς την εταιρία leasing. Πιστώνεται με τη σχηματισθείσα αφορολόγητη κράτηση ή την αξία του παγίου στην περίπτωση που το πάγιο, μετά την

εις 41	Αποθεματικό - Διαφορές αναπροσαρμογής - Επιχορηγ. επενδύσεων
41.08	Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατά- ξεων νόμου
41.08.00	<u>Ειδικό αφορολογ. αποθεματικών επενδύσεων</u> <u>χρήσεως</u>

-
- Να εμφανίζουν στην απογραφή και στον ισολογισμό τις νέες παραγωγικές επενδύσεις ξεχωριστά από τα λοιπά πάγια.
 - Να καταχωρούν τις νέες επενδύσεις, για την κάλυψη του σχηματισθέντος αποθεματικού, σε ξεχωριστό θεωρημένο αναλυτικό καθολικό ή σε άλλο θεωρημένο βιβλίο παραγωγικών επενδύσεων.

Στο βιβλίο αυτό οι επιχειρήσεις πρέπει να τηρούν εξω-λογιστικό λογιστικό λογ/σμό με τίτλο "Επενδύσεις για κάλυψη ειδικού αποθεματικού από κέρδη χρήσεως". Στο λογ/σμό αυτό θα καταχωρούνται κατά χρονολογική σειρά στη μεν χρέωση, οι δαπάνες απόκτησης των παραγωγικών επενδύσεων, στη δε πίστωση οι αξίες πώλησης ή επιστροφής των περιουσιακών αυτών στοιχείων.

- Όταν η επένδυση γίνεται μέσω του συστήματος leasing, τότε στο ειδικό βιβλίο επενδύσεων, τηρείται ειδικός λογ/σμός για κάθε μίσθιο, με τον τίτλο "leasing μηχανήματα".

Ο λογ/σμός αυτός χρεώνεται με την αξία του παγίου, που εμφανίζεται στο τιμολόγιο του προμηθευτή προς την εταιρία leasing. Πιστώνεται με τη σχηματισθείσα αφορολόγητη κράτηση ή την αξία του παγίου στην περίπτωση που το πάγιο, μετά την πάροδο της δεκαετίας, δεν περιήλθε στην κυριότητα του επενδυτή.

β) Επιχειρήσεις με βιβλία Α' ή Β' κατηγορίας

Πρέπει να τηρούν σε θεωρημένο βιβλίο τους ακόλουθους εξωλογιστικούς λογ/σμούς:

- Λογ/σμό με τίτλο "ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό επενδύσεων, από κέρδη χρήσεως...". Στην πίστωσή του θα καταχωρείται το ποσό του σχηματισμένου αποθεματικού.
- Λογ/σμό με τίτλο "επενδύσεις για κάλυψη ειδικού αποθεματικού από κέρδη χρήσεως". Στη χρέωσή του καταχωρούνται χρονολογικά οι δαπάνες απόκτησης των νέων παγίων στοιχείων, στη δε πίστωση καταχωρούνται οι αξίες πώλησης ή επιστροφής αυτών.
- Ιδιαίτερο λογ/σμό κατά πάγιο, στον οποίο θα παρακολουθείται η δαπάνη απόκτησής του και η τυχόν αξία πωλήσεως ή επιστροφής του. Στην περίπτωση απόκτησης μέσω του συστήματος χρηματοδοτικής μίσθωσης, ο λογ/σμός αυτός τηρείται σύμφωνα με τα αναφερθέντα αντιστοίχως στις επιχειρήσεις με βιβλία Γ' κατηγορίας.

Κατά την άποψη του Σάκελη, σημειώνουμε τα εξής: τα αφορολόγητ αποθεματικά και οι επενδύσεις να παρακολουθούνται σε λογ/σμούς τάξεως.

Στο τέλος της χρήσεως και αφού προσδιορισθεί το από φορολογική άποψη ύψος των αφορολόγητων αποθεματικών και των επενδύσεων που έχουν υπαχθεί στις φορολογικές διατάξεις, να γίνονται στους λογ/σμούς τάξεως τέτοιες λογιστικές εγγραφές, ώστε από τους λογ/σμούς αυτούς να προκύπτει α) το ύψος των επενδύσεων κατά φορολογικό νόμο και κατά κατηγορία περιουσιακών στοιχείων, β) το με βάση τις γενόμενες επενδύσεις, για δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών.

Π.χ. Έστω ότι κατά τη χρήση 1992 η επιχείρηση πραγματοποίησε στην περιοχή Δ επενδύσεις 10.000.000 και από τα κέρδη της χρήσεως 1992 σχημάτισε αφορολόγητο αποθεματικό του ν. 1262/82 εκ 4.000.000. Στο τέλος της χρήσεως θα γίνουν στους λογαριασμούς τάξεως τα εξής:

α)	----- 1 -----	
Επενδύσεις ν. 1262/82	10.000.000	
Γήπεδα	2.000.000	
Κτίρια	3.000.000	
Μηχανήματα	<u>5.000.000</u>	
(εις)	Δικαίωμα δημιουργίας αφορολογ. αποθεματικών	
	ν. 1262/82 (10.000.000 X 70%)	7.000.000
	Επενδύσεις μη δίδουσες δικαίωμα αφορολ.	
	αποθ. ν. 1262/82	3.000.000
	-----	-----

β) Σε λογαριασμούς τάξεως

	----- 2 -----	
Δικαίωμα δημιουργίας αφορ.αποθ. ν. 1262/82	4.000.000	
(εις)	Αφορολόγητον αποθεματικό	
	ν. 1262/82	4.000.000
	-----	-----

Σε περίπτωση που εξαχθούν λογιστικές διαφορές και ο φορολογικός νόμος επιτρέπει την κάλυψή τους με τη δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών, θα γίνουν οι ανάλογες εγγραφές στους παραπάνω λογ/σμούς τάξεως.

Με σκοπό να παραθέσουμε τις λογ/κές εγγραφές που πρέπει να γίνονται, δεχόμαστε ότι ο ν. 1262/82 επιτρέπει τη

δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών και για τις λογιστικές διαφορές, μολονότι ρητά το αποκλείει.

Έστω, λοιπόν, ότι η εγκατεστημένη στην περιοχή Δ επιχείρηση πραγματοποίησε δαπάνη δρχ. 1.000.000, την οποία αυτή μεν χαρακτήρισε σαν έξοδο συντηρήσεως των μηχανημάτων και τη μετέφερε στη χρέωση του λογ/σμού "αποτελέσματα χρήσεως", ο δε φορολογικός έλεγχος τη χαρακτήρισε σαν δαπάνη βελτιώσεως των μηχανημάτων και κατά την άποψή του θα έπρεπε να μεταφερθεί σε αύξηση της αξίας των μηχανημάτων. Έστω, ακόμη, ότι η επιχείρηση πραγματοποίησε έξοδα ταξιδίων δρχ. 500.000 και τα οποία ο φορολογικός έλεγχος χαρακτήρισε έξοδα ελευθερότητας και δεν τα εξέπεσε από τα φορολογητέα κέρδη της χρήσεως.

Στους λογ/σμούς τάξεως θα γίνουν οι εξής διορθωτικές εγγραφές:

α) Για την τακτοποίηση των εξόδων συντήρησης - δαπανών βελτιώσεις:

Επενδύσεις ν. 1269/82	1.000.000	
(εις)	δικαίωμα δημιουργίας αφορολόγητων αποθεμα-	
	τικών ν. 1262/82 (1.000.000 x 70%)	700.000
	Επενδύσεις μη δίδουσες δικαίωμα αφορο-	
	λόγητου αποθεματικού ν. 1262/82	300.000

Δικαίωμα δημιουργίας αφορολόγητων αποθεματικών		
ν. 1262/82		700.000
(εις)	Αφορολόγητο αποθεματικό ν. 1262/82	700.000

β) Για την τακτοποίηση των εξόδων ταξιδίων:

Δικαίωμα δημιουργίας αφορολόγητων αποθεματικών		
ν. 1262/82		500.000
(εις)	Αφορολόγητο αποθεματικό ν. 1262/82	500.000

Η υπεραξία των αποθεμάτων επί συγχωνεύσεων εταιριών

1. Το υπό έρευνα θέμα

Από το ν.δ. 1297/72 προβλέπονται διάφορα φορολογικά κίνητρα για τη συγχώνευση εταιριών, δηλαδή φορολογικές διευκολύνσεις και απαλλαγές για τις εταιρίες που συγχωνεύονται, ώστε να είναι ανταγωνιστικές με τα μεγάλα πολυεθνικά συγκροτήματα της Ε.Κ.

Το βασικότερο κίνητρο του ανωτέρω νομοθετικού διατάγματος είναι, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2, το ότι η υπεραξία που διαπιστώνεται από την απογραφή των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού των συγχωνευόμενων εταιριών, εμφανίζεται απαραίτητα σε ειδικούς λογ/σμούς της νέας εταιρίας και φορολογείται κατά το χρόνο που η νέα εταιρία διαλύεται με οποιοδήποτε τρόπο και όχι όταν διενεργείται η συγχώνευση.

2. Έννοια της υπεραξίας

Από την απογραφή και αποτίμηση στις τρέχουσες αξίες τους, των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της

συγχωνευόμενης επιχείρησης, προκύπτει η πράγματι και η καθαρή θέση αυτής, ενώ από τα λογιστικά της βιβλία προκύπτει η Λογιστική Καθαρή θέση της. Η θετική διαφορά των δυο αυτών μεγεθών απεικονίζει τη συνολική υπεραξία από τη συγχώνευση των εταιριών.

Η συνολική αυτή υπεραξία από τη συγχώνευση των εταιριών είναι το αλγεβρικό άθροισμα των θετικών και αρνητικών διαφορών μεταξύ της αξίας εκτιμήσεως και της λογιστικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων. Η κατά στοιχείο, δηλαδή υπεραξία, είναι η θετική διαφορά της αξίας αποτιμήσεως του στοιχείου και της λογιστικής αξίας αυτού, ενώ είναι δυνατό η διαφορά αυτή σε ορισμένα στοιχεία να είναι θετική και σε άλλα αρνητική.

Η θετική διαφορά μεταξύ της αξίας εκτιμήσεως και της λογιστικής αξίας ενός στοιχείου απεικονίζεται λογιστικώς με χρέωση του λογ/σμού του οικείου στοιχείου και με πίστωση ενός λογ/σμού "Διαφορές εκτιμήσεως" ή, όπως τιτλοφορείται στην πράξη, "υπεραξία συγχωνεύσεως".

Οι τυχόν αρνητικές διαφορές καταχωρούνται στη χρέωση του λογ/σμού αυτού με πίστωση των τυχόν οικείων στοιχείων.

3. α) Από άποψη νομική και φορολογική

Το Ν.Δ. 1229/1972 "περί παροχής φορολογικών κινήτρων δια την συγχώνευσιν ή μετατροπήν επιχειρήσεων και την δημιουργίαν μεγάλων οικονομικών μονάδων, στο άρθρο 2 ορίζει:

α) Ότι "η εκ της κατά το άρθρο 1 συγχωνεύσεως ή μετατροπής προκύπτουσα υπεραξία δεν υπόκειται, κατά το χρόνο της συγχωνεύσεως ή μετατροπής, σε φόρο εισοδήματος."

β) "Η κατά την προηγούμενη παράγραφο υπεραξία, διαπιστωμένη δι' απογραφής των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των συγχωνευόμενων ή μετατρεπόμενων επιχειρήσεων και εμφανιζόμενη απαιτητήτως εις ειδικούς λογ/σμούς της συγχωνευόμενης ή της νέας εταιρίας μέχρι το χρόνο διαλύσεώς της, θεωρείται περιερχόμενη εις ταύτην και φορολογείται κατά το χρόνο της καθ' οιονδήποτε τρόπο διαλύσεώς της, εφαρμοζομένων αναλόγως εν προκειμένω".

Η διάταξη αυτή δεν διακρίνει μεταξύ πάγιου και κυκλοφορούντος ενεργητικού, δέχεται δηλαδή την ορθή άποψη ότι και από την αποτίμηση των αποθεμάτων μπορεί να προκύψει υπεραξία, της οποίας η φορολογία αναστέλλεται όπως ακριβώς και η υπεραξία που προέρχεται από την αποτίμηση των παγίων στοιχείων.

Την άποψη αυτή δέχεται και το Συμβούλιο της Επικρατείας με την απόφασή του αριθμ. 1802/1988.

β) Από άποψη οικονομική - λογιστική

Η συγχώνευση εταιριών απαιτεί πρωταρχικά να προσδιορισθεί η πραγματική αξία κάθε συγχωνευόμενης εταιρίας όσο το δυνατό ακριβέστερα. Αυτό σημαίνει ότι η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων κάθε συγχωνευόμενης εταιρίας θα πρέπει να γίνει κατά τρόπο ώστε να προκύπτει η πραγματική αξία της εταιρίας. Συνεπώς η αποτίμηση δεν θα ακολουθήσει τους κανόνες και μεθόδους που επιβάλλει ο νόμος για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων προκειμένου να καταρτίσει η επιχείρηση τον ετήσιο ισολογισμό της. Οι συγχωνευόμενες εταιρίες παύουν να υπάρχουν και δημιουργείται από αυτές μια νέα εταιρία, της οποίας τα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να εμφανιστούν με την πραγματική τους αξία.

Σύμφωνα με τη βασική λογιστική παραδοχή του GOING CONCERN (αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας), οι λογιστικές αρχές, οι παραδειγμένοι και νομοθετημένοι κανόνες αποτίμησης και οι λογιστικές μέθοδοι, εφαρμόζονται για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων, υπό τη βασική προϋπόθεση ότι η επιχείρηση θα συνεχίσει την επιχειρηματική της δραστηριότητα. Εφόσον συντρέχουν οι συνθήκες της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, το ενεργητικό αποτιμάται είτε στο κόστος είτε σε κάποια άλλη κατάλληλη τιμή, που στηρίζεται στην υπόθεση ότι το ενεργητικό αυτόθα αναλυθεί ή θα διατεθεί κατά τη διάρκεια της ομαλής πορείας των εργασιών της επιχείρησης.

Ο ημεδαπός νόμος επιβάλλει την εκτίμηση της αξίας των συγχωνευόμενων εταιριών από την επιτροπή εμπειρογνώμωνων του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920.

Η λογιστική εγγραφή που πρέπει να γίνεται για την απεικόνιση της υπεραξίας από τα αποθέματα των συγχωνευόμενων εταιριών είναι παρόμοια με την εγγραφή που γίνεται για την υπεραξία των παγίων. Δηλαδή με την υπεραξία χρεώνονται οι οικείοι λογαριασμοί αποθεμάτων και πιστώνονται οι λογ/σμοί "Διάφορες εκτιμήσεις" ή "υπεραξία συγχωνεύσεως".

Εμφάνιση στον ισολογισμό των αφορολόγητων αποθεματικών και των αντίστοιχων επενδύσεων

Στην πράξη, όσον αφορά την εμφάνιση στον ισολογισμό των αφορολόγητων αποθεματικών σε ιδιαίτερους λογ/σμούς, δεν υπάρχει δυσχέρεια. Όσον αφορά όμως την υποχρέωση της

επιχείρησης να εμφανίζει στον ισολογισμό διακεκριμένα τα περιουσιακά στοιχεία που υπάχθηκαν στους αναπτυξιακούς νόμους, επικρατεί σύγχυση. Γιατί, η ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων στον ισολογισμό κατά αναπτυξιακό νόμο, αντί να εμφανίζει όλα υπό τον αυτό λογ/σμό, π.χ. "γήπεδα", οδηγεί σε εκτεταμένους ισολογισμούς και αποβαίνει σε βάρος της σαφήνειας αυτού. Γι' αυτό πολλές επιχειρήσεις παρέχουν αυτή την ανάλυση μέσω του βιβλίου απογραφών. Κατά μια άποψη, τα σχετικά μεγέθη των επενδύσεων, των αποθεματικών και του δικαιώματος για δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών, πρέπει να παρουσιάζονται με σχετική σημείωση στο σώμα του ισολογισμού ή το προσάρτημα.

Στο παράδειγμα με την περιοχή Δ, η σημείωση στο σώμα του ισολογισμού χρήσεως 1992 έχει ως εξής:

Επενδύσεις:

Γήπεδα	2.000.000	
Κτίρια	3.000.000	
Μηχανήματα	<u>5.000.000</u>	
Σύνολο επενδύσεων	10.000.000	10.000.000
Μείον επενδύσεις που δεν δίνουν δικαίωμα αφορ. αποθεμ.		<u>3.000.000</u>
Επενδύσεις που δίνουν δικαίωμα αφορ.αποθ.		7.000.000
Μείον σχηματισθέντα αφορ.αποθ.μέχρι 31.12.92		<u>4.000.000</u>
Υπόλοιπο επενδύσεων για δημιουργία αφορολογ. αποθεματικού		<u>3.000.000</u>

Λογαριασμός 41.09 "Αποθεματικό για ίδιες μετοχές"

Ο λογ/σμός πιστώνεται με το αποθεματικό που σχηματίζεται για την κάλυψη της αξίας κτήσεως μετοχών εκδόσεως της εταιρίας. Σε περίπτωση που στο τέλος της χρήσης κατέχονται τέτοιες μετοχές, ο ν. 2190/1920 επιβάλλει στην εταιρία την υποχρέωση να σχηματίσει αποθεματικό ισόποσο με την αξία κτήσης των μετοχών, το οποίο εμφανίζεται στο σχολιαζόμενο λογαριασμό.

Το αποθεματικό αυτό σχηματίζεται από τα κέρδη της χρήσης, από τα οποία επιτρέπεται να αφαιρεθούν προηγουμένως μόνο τα ποσά που είναι αναγκαία για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και για τη διανομή α' μερίσματος.

Σε περίπτωση που τα κέρδη δεν επαρκούν για το σχηματισμό αποθεματικού ισόποσου με την αξία των ιδίων μετοχών και να κρατηθεί ο ανάλογος φόρος εισοδήματος επί του αποθεματικού αυτού, η διαφορά του λογ/σμού "ίδιες μετοχές" (34.25) πρέπει να εμφανίζεται στο παθητικό αφαιρετικά από το άθροισμα των ιδίων κεφαλαίων.

Δηλαδή πρέπει να γίνει η εγγραφή:

88	Διάθεση κερδών	54	
36	Μεταβατικοί λογαριασμοί	46	
36.04	<u>Φόρος επί αποθεματικών</u>		
	41	Αποθεματικό	100
(εις)	41.02	<u>Αποθεματικό για ίδιες μετοχές</u>	100

Όπως είναι ευνόητο, μετά την πώληση των ιδίων μετοχών το παρόν αποθεματικό πρέπει να διαλύεται, δηλαδή να μεταφέρεται στο λογ/σμό 88.07 "αποθεματικό προς διάθεση" που εμφανίζεται στον "πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων". Εξυπακούεται ότι το κόστος κτήσεως των ιδίων μετοχών πρέπει να καλύπτεται από το καθαρό φορολογημένο ποσό του παρόντος αποθεματικού, δηλαδή:

Αξία κτήσεως ιδίων μετοχών =

καθαρό (φορολογητέο) ποσό αποθεματικού + φόρος εισοδήματος επί του αποθεματικού αυτού

Λογαριασμός 41.10 "Επιχορηγήσεις παγίων επενδύσεων"

Ο λογ/σμός πιστώνεται με τις χορηγούμενες στην οικονομική μονάδα επιχορηγήσεις από το κράτος, δήμους κ.τ.λ. για την απόκτηση παγίων στοιχείων. Η πίστωση του λογ/σμού γίνεται με χρέωση του οικείου λογ/σμού ενεργητικού (λογ/σμός τρίτων ή ταμιακών διαθεσίμων).

Λειτουργία του λογαριασμού

Διακρίνουμε δυο περιπτώσεις:

α) Τα ποσά των επιχορηγήσεων δίνονται στην οικονομική μονάδα ως αφορολόγητα αποθεματικά:

Με χρέωση του οικείου λογαριασμού ενεργητικού πιστώνεται ο λογ/σμός καθαρής θέσης 41.08, χωρίς στο τέλος της χρήσης να γίνεται μεταφορά των επιχορηγήσεων στα αποτελέσματα.

Π.χ. Ας υποθέσουμε ότι η οικονομική μονάδα πραγματοποίησε εισαγωγή μηχανολογικού εξοπλισμού αξίας 100.000.000 και ότι επιχορηγήθηκε από το δημόσιο με τη μορφή αφορολόγητου αποθεματικού κατά 40%.

12	Μηχανήματα - Τεχνικές εγκαταστάσεις -		
	Λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός		100.000.000
12.00	<u>Μηχανήματα</u>		
(εις)	38	Χρηματικά διαθέσιμα	100.000.000
	38.00	<u>Ταμείο</u>	

38	Χρηματικά διαθέσιμα		
38.00	<u>Ταμείο (ή Ελληνικό Δημόσιο)</u>		40.000.000
	41	Αποθεματικά - ΔΑ-ΕΠ	
(εις)	41.08	Αφορολόγητα αποθ. ειδικών	
		διατάξεων νόμων	40.000.000
	41.08.00	<u>Αφορολόγητο αποθεματικό νόμου</u>	

Τα μηχανήματα θα υποβάλλονται στις νόμιμες αποσβέσεις, που αναγνωρίζονται φορολογικά σαν εκπεστέα από το εισόδημα έσοδα, ενώ ο λογ/σμός του αποθεματικού θα παραμένει αμετάβλητος στην καθαρή θέση της οικονομικής μονάδας.

β) Η απόσβεση του επιχορηγούμενου κόστους κτήσεως της πάγιας επενδύσεως δεν αναγνωρίζεται για έκπτωση από τα φορολογητέα κέρδη (έσοδα)

- Με τις παρεχόμενες στην οικονομική μονάδα επιχορηγήσεις πιστώνεται ο λογ/σμός 41.10 "Επιχορηγήσεις

παγίων επενδύσεων", με αντίστοιχη χρέωση του οικείου λογαριασμού ενεργητικού (ταμιακών διαθεσίμων, ελληνικού δημοσίου κ.τ.λ.). Το κόστος κτήσεως της επενδύσεως δεν μειώνεται με τα ποσά των επιχορηγήσεων και συνεπώς παραμένει ανέπαφο.

- Στο τέλος της χρήσης, από το λογαριασμό 41.10 μεταφέρεται στον αποτελεσματικό λογαριασμό 81.01.05 "αναλογούσες στη χρήση επιχορηγήσεις παγίων επενδύσεων" ποσό ίσο με τις τακτικές και τις πρόσθετες αποσβέσεις παγίων στοιχείων των λογαριασμών 66 και 85, που αναλογούν στην αξία των αποσβέσιμων παγίων στοιχείων που χρηματοδοτήθηκε με τις επιχορηγήσεις.

Παράδειγμα: Αν στο προηγούμενο παράδειγμα υπολογίζονται επί των μηχανημάτων τακτικές αποσβέσεις με συντελεστή 10% και πρόσθετες αποσβέσεις με συντελεστή 5% επί του κόστους κτήσης αυτών. Οι εγγραφές θα έχουν ως εξής:

-----		-----	
12	Μηχανήματα - Τεχνικές Εγκαταστάσεις -		
	Λ.Μ.Ε.		100.000.000
12.00	<u>Μηχανήματα</u>		
	38 Χρηματικά διαθέσιμα		100.000.000
	38.00 <u>Ταμείο</u>		
-----		-----	
Κατά τη λήψη της επιχορήγησης:			
-----		-----	
38	Χρηματικά διαθέσιμα		
38.00	<u>Ταμείο</u>		40.000.000

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

41	Αποθεματικά - ΔΑ-ΕΠ	40.000.000
41.10	Επιχορ/σεις παγίων στοιχείων	
41.10.08	<u>Επιχορηγήσεις Ν.</u>	

Ληφθείσα επιχορήγηση για πάγιες επενδύσεις 100.000.000 X 40%

Στο τέλος της χρήσης θα υπολογιστεί πρώτα η ετήσια απόσβεση των επενδύσεων:

66	Αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματωμένων στο λειτουργικό κόστος	10.000.000
66.02	<u>Αποσβέσεις μηχανημάτων</u>	
85	Αποσβέσεις παγίων στοιχείων μη ενσωματωμένων στο λειτουργ. κόστος	5.000.000
85.02	<u>Αποσβέσεις μηχανημάτων</u>	
12	Μηχανήματα - ΠΕ-ΛΜΕ	15.000.000
12.99	Αποσβεσμένα μηχανήματα-ΤΕ-ΛΜΕ	
12.99.00	<u>Αποσβεσμένα μηχανήματα</u>	

Αποσβέσεις επενδύσεων που έχουν επιχορηγηθεί 100.000.000 X 10% τακτικές 100.000.000 X 5% πρόσθετες

Στη συνέχεια, τμήμα της επιχορήγησης, ίσο με τις ετήσιες αποσβέσεις, θα μεταφερθεί στα έκτακτα και ανόργανα έσοδα:

41	Αποθεματικά - ΔΑ - ΕΛ	6.000.000
41.10	Επιχορ/σεις παγίων επενδύσεων	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

41.10.00 Επιχορηγήσεις νόμου

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτ/τα 6.000.000

81.01 Έκτακτα και ανόργανα έσοδα

81.01.05 Αναλογούσες στη χρήση επιχο-
ρηγήσεις παγίων στοιχείων

Μεταφορά μέρους της επιχορηγήσεως στα έσοδα

15.000.000 X 40% ή 40.000.000 X 15%

Σε περίπτωση εκποιήσεως, καταστροφής ή αχρηστεύσεως οποιουδήποτε παγίου στοιχείου που χρηματοδοτήθηκε από τις παραπάνω επιχορηγήσεις από το λογ/σμό 41.10 μεταφέρεται στην πίστωση του οικείου λογαριασμού του παγίου στοιχείου το υπόλοιπο της επιχορηγήσεως που αφορά το στοιχείο αυτό. Έστω π.χ. αν μετά την πιο πάνω απόσβεση τα μηχανήματα καταστραφούν ολοσχερώς και δεν έχουν ασφαλιστεί:

12	Μηχανήματα-ΤΕ-ΛΜΕ	15.000.000
12.99	Αποσβεσμένα μηχανήματα-ΤΕ-ΛΜΕ	
12.99.00	<u>Αποσβεσμένα μηχανήματα</u>	
41	Αποθεματικά-ΔΑ-ΕΠ	34.000.000
41.10	Επιχορ/σεις παγίων επενδύσεων	
41.10.00	<u>Επιχορηγήσεις νόμου</u>	
81	Έκτακτα και ανόργανα αποτ/τα	51.000.000
81.02	Έκτακτες ζημιές	
81.02.99	<u>Λοιπές έκτακτες ζημιές</u>	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

41.10 Αφορολόγητο αποθ.επιχορηγούμενων
επενδύσεων Ν. 1262/82
 Ως Επενδύσεις Ν. 1262/82

66	Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων ενσωματωμένων στο λειτουργικό κόστος	
66.02	<u>Αποσβέσεις μηχανημάτων ενσωμ.</u>	6.000.000
	<u>στο λειτουργικό κόστος</u>	
85	Αποσβέσεις παγίων μη ενσωμ. στο λειτουργικό κόστος	
85.02	Αποσβέσεις μηχαν.-τεχνικ.εγκατ.-λοιπού μηχανικού εξοπλισμού	3.000.000
	12 Μηχανήματα	9.000.000
	12.99 <u>Αποσβεσμένα μηχανήματα</u>	

Όμως η παραπάνω λογιστική αντιμετώπιση παραβιάζει βασικές λογιστικές αρχές, όπως της σαφήνειας του ισολογισμού κ.τ.λ., αλλοιώνει το κόστος παραγωγής των προϊόντων, άρα είναι απορριπτέα. Οι επιχειρήσεις επομένως πρέπει να εφαρμόζουν τη ρύθμιση που επιβάλλει το Ε.Γ.Λ.Σ., η οποία είναι υποχρεωτική, αφού ο ισολογισμός του Ε.Γ.Λ.Σ. ισχύει "ως προς το περιεχόμενο κάθε κατηγορίας και κάθε λογ/σμού του ισολογισμού αυτού".

Διάλυση αποθεματικών

I. Κεφαλαιοποίηση αποθεματικών

Α. Από άποψη οικονομική

Κεφαλαιοποίηση αποθεματικών είναι η μετατροπή αποθεματικών σε κεφάλαιο.

Τα σχηματιζόμενα από την εταιρία αποθεματικά δεν διατηρούνται σε μορφή μετρητών στο ταμείο, αλλά επενδύονται σε διάφορα στοιχεία του ενεργητικού.

Η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών φέρνει τα ακόλουθα αποτελέσματα για την εταιρεία:

- α) Σταθεροποιεί την οικονομική κατάσταση της εταιρίας, γιατί δυσχεραίνει τη διανομή των κεφαλαιοποιηθέντων αποθεματικών, που είναι δυνατή μόνο με μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, οπότε όμως απαιτούνται αυξημένες διατυπώσεις.
- β) Ευνοεί τους μετόχους απέναντι σε εκείνους που έχουν δικαίωμα στα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Αυτό γιατί κατά το νόμο το α' μέρος υπολογίζεται σε ποσοστό 6% επί του καταβλημένου κεφαλαίου (δηλαδή επί αυξημένου μετά την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών ποσό).
- γ) Με την αύξηση του αριθμού των μετοχών γίνεται ευχερέστερη η κυκλοφορία των μετοχών και επιτυγχάνεται η αναζωογόνηση της κεφαλαιαγοράς, που επιφέρει γενικότερη ωφέλεια στην εθνική οικονομία.

Το μειονέκτημα είναι ότι τα αποθεματικά εμφανίζονται στον ισολογισμό ενσωματωμένα με το μετοχικό κεφάλαιο και έτσι οι τρίτοι δεν μπορούν να πληροφορηθούν ότι η εταιρία είχε πραγματοποιήσει κέρδη και δεν τα διένειμε, αλλά μέρος αυτών κράτησε και σχημάτισε αποθεματικό, γεγονός που φανερώνει την καλή πορεία των εργασιών της εταιρίας και τη σφύρα διαχείριση της διοίκησης.

B. Η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών από άποψη νομική

α) Ο νόμος επιτρέπει την κεφαλαιοποίηση των φανερών αποθεματικών, εκτός ορισμένων, ενώ την κεφαλαιοποίηση των αφανών την αποκλείει κατ' αρχήν, εκτός αν ειδικός νόμος το επιτρέπει.

Η κεφαλαιοποίηση των φανερών αποθεματικών γίνεται εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Τα αποθεματικά θα πρέπει να είναι κεφαλαιοποιήσιμα. Τέτοια είναι τα αποθεματικά, των οποίων τη διάθεση έχει στην ελεύθερη εξουσία της η εταιρία. Έτσι κεφαλαιοποιήσιμα αποθεματικά είναι όλα εκτός τα εξής:

I.- Το τακτικό αποθεματικό, όταν είναι μικρότερο από το ελάχιστο υποχρεωτικό όριο που επιβάλλει ο νόμος ή το καταστατικό. Δηλαδή η εταιρία μπορεί να κεφαλαιοποιήσει το πέραν από το υποχρεωτικό τακτικό αποθεματικό, γιατί έχει την ελευθερία να το μειώσει ως το υποχρεωτικό όριο. Ειδικότερα σημειώνουμε ότι το "αποθεματικό από τη διάθεση μετοχών υπέρ το άρτιο" είναι εξ ολοκλήρου κεφαλαιοποιήσιμο, γιατί ο νόμος απαγορεύει τη διάθεση του αποθεματικού, μόνο για πληρωμή μερισμάτων ή ποσοστών. Το αποθεματικό αυτό, όπως έχει δεχθεί το υπουργείο οικονομικών, όταν κεφαλαιοποιείται απαλλάσσεται από τη φορολογία.

II.- Η κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών καταστατικού είναι δυνατή μόνο αν προηγηθεί τροποποίηση του καταστατικού, με την οποία ο ειδικός σκοπός των αποθεματικών θα καταργηθεί και τα αποθεματικά από ειδικού σκοπού μεταπέσουν στην κατηγορία των αποθεματικών, η διάθεση

των οποίων ανήκει στην ελεύθερη εξουσία της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων.

β) Με την κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών γίνεται αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Απαιτείται λοιπόν απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων, αφού αυτή είναι το μόνο αρμόδιο όργανο να αποφασίσει αυτό και όχι η έκτακτη, σύμφωνα με την 356/1976 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ.

Στην ίδια γνωμάτευση αναφέρεται ότι, αν μια Α.Ε. προβεί σε διανομή αποθεματικού με απόφαση έκτακτης γενικής συνέλευσης, η απόφαση αυτή είναι άκυρη. Μπορεί όμως να θεραπευθεί η ακυρότητα αυτή με απόφαση της τακτικής γενικής συνέλευσης που να επικυρώνει την ατάκτως ληφθείσα απόφαση περί διανομής από έκτακτη Γ.Σ.

γ) Απαιτείται εκτίμηση της επιτροπής του άρθρου 9 του Ν. 1920. Κι αυτό γιατί τα προς κεφαλαιοποίηση αποθεματικά, πρέπει να είναι πραγματικά και η διαπίστωση αυτή είναι δυνατό να γίνει μόνο με ακριβή εκτίμηση, τόσο του ενεργητικού όσο και του παθητικού της εταιρίας.

δ) Ευνόητο είναι ότι θα πρέπει να τηρηθούν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις:

- 1) Αν η αύξηση γίνεται με τροποποίηση του καταστατικού απαιτείται: α) απόφαση του διευθυντή της Διευθύνσεως Α.Ε. Πρωτεύουσας ή του Νομάρχη, β) δημοσίευση της απόφασης αυτής στο Δελτίο Α.Ε. και Ε.Π.Ε. του Φ.Ε.Κ.
- 2) Αν γίνεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης δεν χρειάζεται να εγκριθεί από το νομάρχη, αλλά να γίνει δημοσίευση, α) με την καταχώρηση του πρακτικού στο

μητρώο Α.Ε., β) με τη δημοσίευση στο τεύχος των Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Γ. Η κεφαλαιοποίηση του αποθεματικού από άποψη φορολογική

Η κεφαλαιοποίηση αποθεματικών Α.Ε. αποτελεί για τους μετόχους διανομή μερίσματος, από την οποία αποκτούν φορολογητέο εισόδημα από κινητές αξίες.

Συμπερασματικά πρέπει να διακρίνουμε:

- 1.- Αν τα κεφαλαιοποιούμενα αποθεματικά έχουν φορολογηθεί κατά το σχηματισμό τους. Στην περίπτωση αυτή, ανακύπτουν τα εξής θέματα: α) θέμα επιστροφής φόρου από το δημόσιο προς την εταιρία, του φόρου εισοδήματος που η εταιρία κατέβαλε στο δημόσιο για τα κεφαλαιοποιούμενα αποθεματικά, β) θέμα καταβολής φόρων από τους μετόχους γιατί η κεφαλαιοποίηση αποθεματικών λογίζεται διανομή μερίσματος. Θα πρέπει λοιπόν, η εταιρία να προβεί σε παρακράτηση από τους μετόχους σαν α' δόση στο δημόσιο φόρου επί των κεφαλαιοποιούμενων αποθεματικών.
- 2.- Αν τα προς κεφαλαιοποίηση αποθεματικά δεν έχουν φορολογηθεί κατά τη δημιουργία τους. Σ' αυτή την περίπτωση γεννάται μόνο το θέμα καταβολής φόρου από τους μετόχους. Θα πρέπει, λοιπόν, η εταιρία να παρακρατήσει απ' τους μετόχους και να αποδώσει στο δημόσιο φόρο επί των μερισμάτων.
- 3.- Κεφαλαιοποίηση του αποθεματικού από τη διάθεση μετοχών υπέρ το άρτιο. Από άποψη φορολογική, η διαφορά από τη διάθεση μετοχών υπέρ το άρτιο δεν θεωρείται εισόδημα, αλλά συμπληρωματική εισφορά κεφαλαίου και, συνεπώς, δεν φορολογείται σε περίπτωση κεφαλαιοποίησής του.

Κεφαλαιοποίηση φορολογηθέντος αποθεματικού

Πρέπει να διακρίνουμε δυο περιπτώσεις, ανάλογα με ποιος βαρύνεται με το φόρο μερισμάτων, η εταιρία, οπότε οι νέες μετοχές δίνονται "δωρεάν", ή ο μέτοχος.

Α. Όταν οι μετοχές χορηγούνται "δωρεάν" στους μετόχους και ο φόρος επί του μερίσματος βαρύνει την εταιρία, διακρίνουμε δυο υποπεριπτώσεις:

α1) Όταν γνωρίζουμε το ποσό με το οποίο θα αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο και ζητούμε να προσδιορίσουμε το ποσό του φορολογημένου αποθεματικού που θα κεφαλαιοποιηθεί.

Επειδή το κεφαλαιοποιούμενο αποθεματικό θεωρείται διανεμόμενο μέρισμα, υπολογίζουμε αρχικά σε πόσο μικτό μέρισμα αντιστοιχεί το ποσό αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου.

Παράδειγμα: Έστω ότι η βιομηχανική Α.Ε. "Χ" της οποίας οι μετοχές (ανώνυμες) είναι εισαγμένες στο Χρηματιστήριο, συγκαλεί έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων της το μήνα Σεπτέμβριο 1943 και αποφασίζει να αυξήσει το μετοχικό της κεφάλαιο κατά 10.000.000 δρχ. με κεφαλαιοποίηση μέρους του εξ ολοκλήρου (ολοσχερώς) και προς 35% φορολογούμενο έκτακτο αποθεματικό. Για το σκοπό αυτό εκδίδονται 10.000 μετοχές, ονομαστικής αξίας 1.000 δρχ. η καθεμία.

Λύση

- Διανεμόμενο στους μετόχους ελεύθερο φόρου

μέρισμα Δρχ. 10.000.000

(που ισούται με το ποσό αύξησης του κεφαλαίου)

- Φορος επί των διανεμητέων κερδών

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, σύμφωνα με την απόφαση της έκτακτης γενικής συνέλευσης, είναι 10.000.000 δρχ. Αυτό

σημαίνει ότι το ποσό των 10.000.000 δρχ. αντιστοιχεί στο ποσό του αρχικού μικτού μερίσματος (Μ.Μ.) μειωμένου κατά τον αναλογούντα φόρο μερίσματος (Φ.Μ.).

$$(1) \text{ Μ.Μ.} - \text{Φ.Μ.} = 10.000.000$$

δεδομένου ότι ο φόρος του μερίσματος ισούται προς το 45% του μερίσματος, δηλαδή:

$$\text{Φ.Μ.} = \text{Μ.Μ.} \times 45/100, \text{ η σχέση (1) γίνεται:}$$

$$(2) \text{ Μ.Μ.} - (\text{Μ.Μ.} \times 45/100) = 10.000.000$$

αν λύσουμε τη σχέση (2) ως προς το μικτό μέρισμα Μ.Μ. τότε

$$\text{Μ.Μ.} \cdot \left(1 - \frac{45}{100}\right) = 10.000.000 \Rightarrow \text{Μ.Μ.} = \frac{10.000.000}{\left(1 - \frac{45}{100}\right)}$$

$$\Rightarrow \text{Μ.Μ.} = \frac{10.000.000}{\frac{55}{100}} \Rightarrow \text{Μ.Μ.} = 18.181.818$$

Γενικά το μικτό μέρισμα (Μ.Μ.) εξάγεται από τον τύπο:

$$\text{Μ.Μ.} = (\text{ΑΜΚ}) \times (1 - \alpha)^{-1}$$

όπου:

Μ.Μ. = Μικτό Μέρισμα

Α.Μ.Κ. = Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου

α = Συντελεστής (%) φορολογίας μερισμάτων.

* Για την εύρεση του φόρου μερίσματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ο ακόλουθος τύπος:

$$\Phi.M. = \frac{\text{κεφαλαιοπ.ελεύθερο φόρου μερίσματος} \times \text{συντελεστής φόρου μερίσματος}}{100 - \text{Συντελεστής φόρου μερίσματος}}$$

Έτσι στο παράδειγμα θα έχουμε:

$$\Phi.M. = \frac{10.000.000 \times 45}{100-45} = \frac{450.000.000}{55} = 8.181.818$$

Διανεμόμενο στους μετόχους μικτό μέρισμα:

$$10.000.000 + 8.181.818 = \underline{18.181.818}$$

* Στη συνέχεια υπολογίζουμε το φόρο που ήδη έχει καταβληθεί κατά την αποθεματοποίηση του ποσού:

$$\text{Φόρος εισοδήματος που έχει καταβληθεί} = \text{Μ.Μ.} \times 35\% \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \text{Φόρος} = 18.181.818 \times 35\% \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \text{Φόρος} = \underline{6.363.636}$$

Επομένως, το ποσό του αποθεματικού που πρέπει να κεφαλαιοποιηθεί για να έχουμε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 10.000.000 με "δωρεάν" διανομή μετοχών:

$$18.181.818 - 6.363.636 = \underline{11.818.182 \text{ δρχ.}}$$

Δηλαδή πιο αναλυτικά:

- Καθαρά κέρδη εταιρίας που διατίθενται για το σχηματισμό του κεφαλαιοποιούμενου αποθεματικού	18.181.818
- Φόρος εισοδήματος που έχει καταβληθεί (18.181.818 X 35%)	<u>6.363.636</u>
- Διαφορά φόρου εισοδήματος και φόρου μερίσματος (45-35) αποδοτέα στο δημόσιο (18.181.818 X 10% = <u>1.818.182</u>)	11.818.182
- Έκτακτο κεφαλαιοποιούμενο αποθεματικό	10.000.000

Δηλαδή: Αποθεματικό προς κεφαλαιοποίηση = Μικτό μέρισμα
- Φόρος κεφαλαιοποιηθέντος Αποθεματικού ή

$$Α.Π.Κ. [(Α.Μ.Κ.) \times (1-\alpha)^{-1}] \times (1-\beta)$$

όπου:

Α.Π.Κ. = Αποθεματικό προς Κεφαλαιοποίηση

Α.Μ.Κ. = Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου

α = Συντελεστής (%) φορολογίας μερισμάτων

β = Συντελεστής (%) φορολογίας κερδών προς
κεφαλαιοποίηση

Λογιστικές εγγραφές: Θα πρέπει πρώτα να τονίσουμε ότι οι εγγραφές θα γίνουν αφού καταχωρηθεί η απόφαση της γενικής συνέλευσης και της εγκρίσεως αυτής από το Διευθυντή Α.Ε. Πρωτεύουσας, στο Μητρώο των Α.Ε.

33	Χρεώστες Διάφοροι	
33.03	<u>Μέτοχοι λογ/σμός καλύψεως</u>	
	<u>κεφαλαίου</u>	10.000.000
(εις)	40 Κεφάλαιο	
	40.02 <u>Οφειλόμενο μετοχικό κεφάλαιο</u>	
	<u>κοινών μετοχών</u>	10.000.000

33	Χρεώστες Διάφοροι	6.363.636
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	
33.13.99	Λοιποί παρακρατημένοι φόροι εισοδήματος	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

33.13.99.00	<u>Επιστρεπτός φόρος εισο-</u>		
	<u>δήματος επί αποθεματικού</u>		
	<u>που κεφαλαιοποιήθηκε</u>		
(Εις)	41	* Αποθεματικά-ΔΑ-ΕΠΑ	6.363.636
	41.05	<u>Έκτακτο αποθεματικό</u>	

Απαίτηση επιστροφής φόρου άρθρου 15 παρ. 3 ν.δ. 3843/58

41	Αποθεματικό - ΔΑ-ΕΠΑ	18.181.818	
41.05	<u>Έκτακτο αποθεματικό</u>		
(εις)	88	Αποτελέσματα προς διάθεση	18.181.818
	88.07	<u>Κέρδη αποθεματικών προς διάθεση</u>	

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	18.181.818	
88.07	<u>Κέρδη αποθ/κών προς διάθεση</u>		
(εις)	88	Αποτελέσματα προς διάθεση	18.181.818
	88.99	<u>Κέρδη προς διάθεση</u>	

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	18.181.818	
88.99	<u>Κέρδη προς διάθεση</u>		
(εις)	43	Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου	18.181.818
	43.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση Μ.Κ.</u>	

43	Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου	18.181.818	
43.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση Μ.Κ.</u>		

ΠΡΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

(εις)	33	Χρεώστες διάφοροι	
	33.03	<u>Μέτοχοι λογ/σμός καλύψεως Μ.Κ.</u>	10.000.000
	54	Υποχρεώσεις από Φόρους-Τέλη	8.181.818
	54.09	Λοιποί Φόροι και Τέλη	
	54.09.00	<u>Φόρος μερισμάτων</u>	

	54	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	6.363.636
	54.09	Λοιποί φόροι και τέλη	
	54.09.00	<u>Φόρος μερίσματος</u>	
(εις)	33	Χρεώστες διάφοροι	6.363.636
	33.13	Ελληνικό Δημόσιο	
	33.13.99	Λοιποί παρακρατούμενοι φόροι εισοδήματος	
	33.13.99.00	<u>Επιστρεπτέος φόρος εισοδήματος επί αποθεματικού που κεφαλαιοποιήθηκε</u>	

Συμφηφισμός αμοιβαίων απαιτήσεων και υποχρεώσεων από φόρους

	54	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	1.818.182
	54.09	Λοιποί φόροι και τέλη	
	54.09.00	<u>Φόρος μερίσματος</u>	
(εις)	38	Χρηματικά διαθέσιμα	1.818.182
	38.00	Ταμείο	
	38.00.00	<u>Μετρητά</u>	

Εξόφληση φόρου

α2) Όταν γνωρίζουμε το ποσό του φορολογούμενου αποθεματικού που θα κεφαλαιοποιηθεί και ζητάμε να προσδιορίσουμε το ποσό με το οποίο θα αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο.

Προσδιορίζουμε: α) Το ποσό των καθαρών κερδών που φορολογήθηκαν στο όνομα του νομικού προσώπου της εταιρείας, β) το ποσό του φόρου εισοδήματος που καταβλήθηκε από την Α.Ε. εξαιτίας του σχηματισμού του κεφαλαιοποιημένου αποθεματικού, γ) το ποσό του μικτού μερίσματος, δ) το ποσό του φόρου επί του μερίσματος, ε) το κεφαλαιοποιημένο ποσό.

Έστω ότι στο προηγούμενο παράδειγμα του "Χ" η τακτική γενική συνέλευση αποφάσισε να κεφαλαιοποιήσει έκτακτο αποθεματικό δρχ. 1.000.000 που έχει φορολογηθεί προς 35%.

Το καθαρό κέρδος που φορολογήθηκε στο όνομα του νομικού προσώπου της εταιρείας ανέρχεται σε δρχ. 1.000.000. Γενικά το φορολογημένο καθαρό κέρδος εμφανίζεται στην πίστωση του λογ/σμού "έκτακτο αποθεματικό".

Το ποσό των κερδών προ φόρων υπολογίζεται με τους εξής δυο τρόπους:

Α' τρόπος

Το ποσό του αποθεματικού που σχηματίσθηκε ισούται με το ποσό των κερδών (Κ) μειωμένο κατά το ποσό του φόρου επί των κερδών (ΦΚ) που παρακρατήθηκε και αποδόθηκε στην Εφορία, δηλαδή

Αποθεματικό κεφάλαιο = Κέρδη - Φόρος Κερδών, δηλαδή

$$A = K - \Phi K \quad (1)$$

Το ποσό του αποθεματικού που επιθυμούμε να κεφαλαιοποιήσουμε ανέρχεται σε 1.000.000 δρχ. τότε:

$1.000.000 = K - \Phi K$ και επειδή ο φόρος επί των κερδών είναι 35% έχουμε:

$$\Phi K = K \times \frac{35}{100}$$

και

$$A = K - \left(K \cdot \frac{35}{100} \right) \Rightarrow$$

$$\Rightarrow A = K \left(1 - \frac{35}{100} \right) \Rightarrow K = \frac{A}{1 - \frac{35}{100}} \Rightarrow K = \frac{1.000.000 \times 100}{100 - 35}$$

$$\Rightarrow K = \frac{100.000.000}{65} = 1.538.461$$

Δηλαδή, για να υπολογίσουμε το ποσό των κερδών (K) από το οποίο σχηματίσθηκε μετά τη φορολόγησή του το συγκεκριμένο αποθεματικό (Α.Π.Κ.), διαιρούμε το ποσό του αποθεματικού που θα κεφαλαιοποιήσουμε με το συμπληρωματικό ποσοστό του συντελεστή φορολογίας των κερδών.

β' τρόπος

Υπολογίζουμε το ποσό του φόρου εισοδήματος με τον ακόλουθο τύπο:

$$\text{Φόρος εισοδήματος} = \frac{\text{'Εκτακτο αποθεμα- που θα κεφαλαιο- ποιηθεί} \times \text{Συντελεστής φόρου ει- δήματος με τον οποίο είχε φορολογηθεί το αποθεματικό}}{100 - \text{Συντελεστής φόρου εισοδήματος, με τον οποίο είχε φορολογηθεί το αποθεματικό}}$$

Στο παράδειγμα:

$$\Phi E = \frac{1.000.000 \times 35}{100-35} = \frac{1.000.000 \times 35}{65} = 538.461$$

Και έχουμε:

Έκτακτο αποθεματικό προς κεφαλαιοποίηση	1.000.000
Πλέον φόρος εισοδήματος που έχει καταβάλει η εταιρία	<u>538.461</u>
Κέρδη προ φόρων που διατέθηκαν για τη δημιουργία του κεφαλαιοπ. αποθεματικού	1.538.461

Γενικά το ποσό των κερδών προκύπτει από τον τύπο:

$$K = (ΑΠΚ) \cdot (1-\beta)^{-1}$$

Τα ποσά του μερίσματος που εξαιτίας της κεφαλαιοποίησης λογίζετια ότι διανέμεται στους μετόχους είναι ίσο με το άθροισμα του κεφαλαιοποιημένου αποθεματικού, πλέον το ποσό του φόρου εισοδήματος που κατέβαλε η εταιρία κατά ή εξαιτίας του σχηματισμού του αποθεματικού, δηλαδή το διανεμόμενο στους μετόχους μικτό μέρισμα = κέρδη προ φόρων.

Ο φόρος επί του διανεμόμενου μερίσματος προκύπτει πολλαπλασιάζοντας το διανεμόμενο μικτό μέρισμα επί τον κατάλληλο συντελεστή φορολογίας μερισμάτων, δηλαδή

$$K \times \alpha = 1.538.461 \times 45\% = 692.307$$

και το ποσό αύξησης του κεφαλαίου, δεδομένου ότι οι μετοχές θα διανεμηθούν δωρεάν, θα είναι

$$1.538.461 - 692.307 = 846.154$$

το οποίο στρογγυλοποιείται στις 846.000.

Δηλαδή η αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου = Κέρδη - Φόρος Μερισμάτων

$$A.M.K. = [(A.Π.K.) \times (1-\beta)^{-1}] \times (1-\alpha)$$

όπου

A.M.K. = Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου

A.Π.Κ. = Αποθεματικό προς Κεφαλαιοποίηση

β = Συντελεστής (%) φορολογίας κερδών

α = Συντελεστής (%) φορολογίας μερισμάτων.

Λογιστικές εγγραφές

	-----	-----	
33	Χρεώστες διάφοροι		846.000
33.04	<u>Μέτοχοι λογ/σμός καλύψεως κεφαλαίου</u>		
(εις)	40	Κεφάλαιο	846.000
	40.02	<u>Οφειλόμενο μετοχικό κεφάλαιο</u>	
		<u>κοινών μετοχών</u>	

Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου

	-----	-----	
33	Χρεώστες Διάφοροι		
33.13	Ελληνικό Δημόσιο		538.461
33.13.99	Λοιποί παρακρατημένοι φόροι εισοδήματος		
33.13.99.00	<u>Επιστρεπτέος φόρος εισοδήματος επί</u>		
		<u>αποθεματικού που κεφαλαιοποιήθηκε</u>	
(εις)	41	Αποθεματικά-ΔΑ-ΕΛΑ	
	41.05	<u>Έκτακτο αποθεματικό</u>	538.461

Απαίτηση επιστροφής φόρου άρθρου 15 παρ. 3 ν.δ. 3843/58

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

41	Αποθεματικά-ΔΑ-ΕΛΛ	1.538.461
41.05	<u>Έκτακτο αποθεματικό</u>	
(εις)	88	Αποτελέσματα προς διάθεση 1.538.461
	88.07	<u>Λογ/σμός αποθεμ.προς διάθεση</u>
		Διάθεση Αποθεματικού

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	1.538.461
88.07	<u>Λογ/σμός αποθ.προς διάθεση</u>	
(εις)	88	Αποτελέσματα προς διάθεση 1.538.461
	88.99	<u>Κέρδη προς διάθεση</u>

Προκύψαντα κέρδη

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	1.538.461
88.99	<u>Κέρδη προς διάθεση</u>	
(εις)	43	Ποσά προορισμένα για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου
	43.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση Μ.Κ.</u>
		1.538.461

Κεφαλαιοποίηση κερδών (αποθεματικού)

43	Ποσά προορισμένα για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	1.538.461
42.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση Μ.Κ.</u>	
(εις)	33	Χρεώστες διάφοροι 846.000
	33.03	<u>Μέτοχοι λογ/σμός κάλυψης κεφαλαίου</u>

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

54	Υποχρεώσεις από φόρους & τέλη	692.307
54.09	Λοιποί φόροι-τέλη	
54.09.00	<u>Φόρος μερισμάτων</u>	
82	Έξοδα & έσοδα προηγ. χρήσεων	154
82.01	Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	
82.01.05	Έσοδα αποστρογγυλοποίηση κε- φαλαιοποιημένου αποθεματικού	

β) Οι μέτοχοι καταβάλουν το φόρο μερίσματος επί του κεφαλαιοποιημένου αποθεματικού.

Στην περίπτωση αυτή το ποσό του αποθεματικού προς κεφαλαιοποίηση (Α.Π.Κ.) θα είναι μικρότερο της προβλεπόμενης αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου (Α.Μ.Κ.), δεδομένου ότι θα επιστραφεί στην εταιρία από το δημόσιο ο φόρος επί των κερδών που είχε καταβληθεί κατά τη δημιουργία του αποθεματικού, ενώ παράλληλα, ο νέος φόρος μερισμάτων θα καταβληθεί από τους μετόχους κατά την παραλαβή των νέων μετοχών.

$(ΑΜΚ) = (ΑΠΚ) + (ΦΚ)$ το ποσό που θα επιστραφεί στην Α.Ε. από το Δημόσιο ισούται με $(ΑΠΚ) = (ΑΜΚ) - (ΦΚ)$. Γενικός τύπος:
 $(ΑΠΚ) = ΑΜΚ \times (1 - \beta)$.

ΑΠΚ = Αποθεματικό προς κεφαλαιοποίηση

ΑΜΚ = Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου

β = Συντελεστής (%) φορολογίας ή κερδών

Και αντίστροφα, όταν η εταιρία αποφασίσει να διαθέσει ένα ορισμένο ποσό αποθεματικών, η συνολική αύξηση κεφαλαίου θα φτάσει σε $(ΑΜΚ) = (ΑΠΚ) \times (1 - \beta)^{-1}$

Δηλαδή: $\Phi\text{Κ} = 10.000.000 \times 0,35 = 3.500.000$

$\text{ΑΠΚ} = \text{ΑΜΚ} - \Phi\text{Κ} = 10.000.000 - 3.500.000 = 6.500.000$

Θα γίνουν οι εγγραφές:

33	Χρεώστες διάφοροι	10.000.000
33.03	<u>Μέτοχοι λογ/σμός καλύψεως κεφαλαίου</u>	
εις 40	Κεφάλαιο	10.000.000
40.02	<u>Οφειλόμενο κεφάλαιο κοινών μετοχών</u>	

41	Αποθεματικό - ΔΑ - ΕΔ	6.500.000
41.05	<u>Έκτακτο αποθεματικό</u>	
33	Χρεώστες διάφοροι	
33.13	<u>Ελληνικό Δημόσιο</u>	
33.13.99	Λοιποί παρακρατούμενοι	
	φόροι εισοδήματος	
33.13.99.00	<u>Επιστρεπτέος φόρος εισοδήματος</u>	
	<u>επί αποθ. που κεφαλ/θηκε</u>	3.500.000
εις 88	Αποτελέσματα προς διάθεση	
88.07	<u>Λογ/σμός αποθεματ.προς διάθεση</u>	10.000.000
Επιστροφή φόρου		

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	10.000.000
88.07	<u>Λ/σμός αποθεματικών προς διάθεση</u>	
88	Αποτελέσματα προς διάθεση	10.000.000
88.99	<u>Κέρδη προς διάθεση</u>	

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	10.000.000

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

88.99	<u>Κέρδη προς διάθεση</u>	
εις 43	Ποσά προορισμ.για αύξηση κεφαλαίου	10.000.000
43.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση Μ.Κ.</u>	

43	Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου	10.000.000
43.02	<u>Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση Μ.Κ.</u>	
εις 33	Χρεώστες διάφοροι	10.000.000
33.03	<u>Μέτοχοι λογ/σμός καλύψεως κεφαλαίου</u>	

33	Χρεώστες διάφοροι	4.500.000
33.99	Λοιποί χρεώστες διάφοροι	
33.99.00	<u>Μέτοχοι λογ/σμός οφειλόμενου φόρου από κεφαλ. αποθεμ.</u>	
εις 33	Χρεώστες διάφοροι	3.500.000
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	
33.13.99	Λοιποί παρακρατούμενοι φόροι εισοδήματος	
33.13.99.00	<u>Επιστρ. φόρος εισοδήματος επί αποθ. που κεφαλαιοπ.</u>	
54	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	1.000.000
54.09	Λοιποί φόροι και τέλη	
54.09.00	<u>Φόρος μερίσματος</u>	

54	Υποχρεώσεις από φόρους & τέλη	1.000.000

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

54.09 Λοιποί φόροι και τέλη

54.09.00 Φόρος μερίσματος

εις 38 Χρηματικά διαθέσιμα 1.000.000

38.00 Ταμείο

Η Α.Ε. θα εισπράξει από τους μετόχους το ποσό των δρχ. 4.500.000, εισπράττοντας για κάθε μετοχή 450 (1.000 X 45%) και θα διενεργήσει την εγγραφή:

38 Χρηματικά διαθέσιμα 2.250.000

38.00 Ταμείο

εις 33 Χρεώστες διάφοροι 2.250.000

33.99 Λοιποί χρεώστες διάφοροι

33.99.00 Μέτοχοι λ/σμός οφειλόμενου φόρου
από κεφαλ. αποθεματικού

II. Με τη διανομή στους μετόχους

Για να είναι δυνατή η διανομή ενός αποθεματικού στους μετόχους, θα πρέπει κατ' αρχήν να είναι διανεμήσιμο, και να παρθεί η σχετική απόφαση από Τακτική Γενική Συνέλευση. Σύμφωνα με το νόμο 2190/1920 και τα άρθρα 44 παρ. 3 και 14, δεν είναι δυνατή η διανομή του τακτικού αποθεματικού, καθώς και του αποθεματικού από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Διακρίνουμε δυο περιπτώσεις: τη διανομή φορολογημένου αποθεματικού και τη διανομή αφορολόγητου αποθεματικού.

Α. Διανομή φορολογηθέντων αποθεματικών

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 1 του ν.δ. 3843/1958 και του άρθρου 15 παρ. 3 του ίδιου νόμου, θα πρέπει η εταιρία να συμψηφίσει το φόρο που κατέβαλε στο Δημόσιο σε παλιότερες χρήσεις κατά το σχηματισμό του αποθεματικού με το φόρο που παρακρατεί από τους μετόχους κατά τη διανομή. Ο φόρος επί των μερισμάτων θα πρέπει να υπολογισθεί με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν κατά την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης που αποφάσισε τη διανομή των αποθεματικών. Ο φόρος επί των διανεμόμενων αποθεματικών, θα υπολογιστεί με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που η επόμενη Τ.Γ.Σ., με την έγκριση του ισολογισμού της τελευταίας χρήσης, ενέκρινε τη διανομή των αποθεματικών.

Παράδειγμα

Έστω ότι η εισαγμένη στο Χρηματιστήριο βιομηχανική Α.Ε. "Ψ", ύστερα από απόφαση γενικής συνέλευσης, αποφασίζει να διανείμει στους μετόχους 10.000.000 δρχ. από έτιακτο αποθεματικό. Το αποθεματικό αυτό είχε σχηματισθεί σε προγενέστερη χρήση με απόφαση τακτικής γενικής συνέλευσης και είχε φορολογηθεί προς 35% (συντελεστής φόρου).

Βρίσκουμε το μικτό ποσό του διανεμόμενου αποθεματικού:

$$\frac{10.000.000 \times 100}{100-35} = 15.384.615, \text{ οπότε ο παρακρατηθείς φόρος} =$$

$$= \text{μικτό ποσό} - \text{καθαρό} = 15.384.615 - 10.000.000 = 5.384.615$$

Λογιστινές εγγραφές

33	Χρεώστες διάφοροι	5.384.615
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	
33.13.08	<u>Φόρος εισοδήματος επί του αποθεμα-</u> <u>τικού που διανεμήθηκε</u>	
(εις)	41 Αποθεματικά-ΔΑ	5.384.615
	41.05 <u>Έκτακτα αποθεματικά</u>	
41	Αποθεματικά-ΔΑ	15.384.615
41.05	<u>Έκτακτα αποθεματικά</u>	
εις 88	Αποτελέσματα προς διάθεση	15.384.615
88.07	<u>Λογ/σμός αποθεματικού προς διάθεση</u>	
88	Αποτελέσματα προς διάθεση	15.384.615
88.07	<u>Λογ/σμός αποθεματικών προς διάθεση</u>	
εις 53	Πιστωτές διάφοροι	15.384.615
53.01	<u>Μερίσματα πληρωτέα</u>	
53	Πιστωτές διάφοροι	15.384.615
53.01	<u>Μερίσματα πληρωτέα</u>	
εις 54	Υποχρεώσεις από Φόρους & τέλη	6.923.077
54.09	Λοιποί φόροι και τέλη	
54.09.00	<u>Φόρος μερισμάτων (15.384.615X45%)</u>	
38	Χρηματικά Διαθέσιμα	8.461.538
38.00	<u>Ταμείο</u>	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	5.384.615
54.09	Λοιποί φόροι και τέλη	
54.09.00	<u>Φόρος μερισμάτων</u>	
33	Χρεώστες διάφοροι	5.384.615
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	
33.13.08	<u>Φόρος εισοδήματος επί αποθ.</u> <u>που διανεμήθηκε</u>	

54	Υποχρεώσεις από φόρους & τέλη	1.538.461
54.09	Λοιποί φόροι και τέλη	
54.09.00	<u>Φόρος μερισμάτων</u>	
38	Χρηματικά διαθέσιμα	1.538.461
38.00	<u>Ταμείο</u>	

Β. Διανομή αφορολόγητου αποθεματικού

Τα αφορολόγητα αποθεματικά δεν έχουν δημιουργηθεί με σκοπό τη διανομή στους μετόχους. Μπορούν όμως να διανεμηθούν ύστερα από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης.

Σε περίπτωση διανομής δεν προκύπτει θέμα επιστροφής στην εταιρία από το δημόσιο φόρου εισοδήματος, γιατί τέτοιος φόρος δεν καταβλήθηκε απ' αυτή στο Δημόσιο κατά τη δημιουργία του αφορολόγητου αποθεματικού, που μεταγενέστερα διανέμεται στους μετόχους και στους λοιπούς δικαιούχους. Προκύπτει μόνο θέμα παρακράτησης από τα διανεμόμενα ποσά του αναλογούντος φόρου (μερίσματος Δ.Σ. κ.τ.λ.) και αποδόσεως αυτού στο Δημόσιο. Οι εγγραφές της διανομής των αφορολόγητων αποθεματικών είναι

ίδιες με τις πιο πάνω εγγραφές, παραλείποντας τις εγγραφές εμφανίσεως του παρακρατηθέντος από το αποθεματικό φόρου.

III. Με τη χρησιμοποίησή τους για την απόσβεση Ζημιάς

Το καταστατικό ή η Γενική Συνέλευση μιας επιχείρησης μπορεί να αποφασίσει τη δημιουργία αποθεματικού που θα έχει σκοπό την κάλυψη μελλοντικών ζημιών. Ακόμη, η Γ.Σ. μπορεί να αποφασίσει την απόσβεση ζημιάς με τη χρησιμοποίηση αποθεματικού για κάλυψη ζημιάς.

Έχουμε και εδώ δυο περιπτώσεις:

A. Χρησιμοποίηση φορολογημένου αποθεματικού

Όταν η Α.Ε. έχει ζημιά και καλύπτει αυτή με αποθεματικό, κατά το νόμο θεωρείται ότι έχει αρνητικό αποτέλεσμα, το οποίο μπορεί να μεταφέρει στα τρία ή κατά περίπτωση πέντε οικονομικά έτη.

Η διάταξη του άρθρου 8 παρ. 7 του ν.δ. 3843/1958, επιτρέπει το συμψηφισμό των ζημιών μόνο με μελλοντικά κέρδη των δυο επόμενων οικονομικών ετών και όχι με κέρδη παρελθόντων ετών. Κατά συνέπεια και στην περίπτωση κάλυψης της ζημιάς με αποθεματικό, δεν επιστρέφεται από το δημόσιο ο φόρος που είχε καταβληθεί σ' αυτό κατά τη διάρκεια του σχηματισμού του αποθεματικού. Επομένως η ζημιά εξακολουθεί να υπάρχει (και μετά την κάλυψη με το αποθεματικό), με σκοπό να καλυφθεί από τα κέρδη των 3 ή 5 επόμενων χρήσεων.

Παράδειγμα

Έστω ότι η χρήση 1942 της εταιρίας "Ψ" έκλεισε με ζημιά δρχ. 1.000.000 και ότι η τακτική γενική συνέλευση των

μετόχων, που συνήλθε την 30.6.1973, αποφάσισε την κάλυψη της ζημίας κατά 500.000 δρχ. από το έκτακτο αποθεματικό που είχε σχηματίσει σε προηγούμενες χρήσεις.

θα γίνουν οι εγγραφές:

41	Αποθεματικά-ΔΑ-ΕΠΑ	500.000
41.05	Έκτακτα αποθεματικά*	
41.05.00	<u>Έκτακτο αποθεματικό</u>	
εις 88	Αποτελέσματα προς διάθεση	500.000
88.07	<u>Λογ/σμός αποθ.προς διάθεση</u>	

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	500.000
88.07	<u>Λογ/σμός αποθεμ.προς διάθεση</u>	
εις 42	Αποτελέσματα εις νέο	500.000
42.01	<u>Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο</u>	

Δεδομένου ότι η εταιρία δικαιούται να εκπέσει, από τα φορολογητέα κέρδη των πέντε επόμενων χρήσεων, το ποσό των 500.000, πρέπει, "χάριν μνείας", να γίνει στους λογ/σμούς τάξης η εγγραφή:

04	Διάφοροι λογ/σμοί πληροφο- ριών χρεωστικοί	500.000
04.09	<u>Ζημιές που καλύφθηκαν με αποθεματικά εκπεστέες από τα κέρδη επομ. χρήσεων</u>	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

* Η κατά περίπτωση, χρεώνεται ο λογ/σμός 41.08 "αφορολ. αποθεμ. ειδικ.διαταξ. νόμου"

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

εις 08	Διάφοροι λογ/σμοί πληροφοριών πιστωτικοί	500.000
08.09	<u>Ζημιές που καλύφθηκαν με αποθεματικά εκπεστές από τα κέρδη επομ. χρήσεων</u>	

Το ζεύγος αυτό των λογ/σμών τάξεως θα αντιλογιστεί κατά το ποσό της ζημιάς που θα εκπέσει από τα κέρδη των επόμενων χρήσεων ή μετά την πάροδο των 5 επόμενων χρήσεων.

B. Χρησιμοποίηση αφορολόγητου αποθεματικού

Όλοι οι αναπτυξιακοί νόμοι που επέτρεψαν το σχηματισμό αφορολόγητων αποθεματικών, θέτουν σαν βασική προϋπόθεση για τη διατήρηση του αφορολόγητου των αποθεματικών, την εμφάνιση των αποθεματικών στον ισολογισμό της επιχείρησης σε ιδιαίτερους λογ/σμούς, οπότε, από τη στιγμή που θα χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη της ζημιάς, ο λογ/σμός του αποθεματικού μειώνεται κατά το ποσό της κάλυψης ή εξαφανίζεται. Αυτό οφείλεται στο ότι αποσβένεται και το αντίστοιχο κονδύλι του ενεργητικού, δηλαδή το χρεωστικό υπόλοιπο του λογ/σμού "αποτελέσματα χρήσεως". Έτσι παύει να συντρέχει η βασική προϋπόθεση που οι αναπτυξιακοί νόμοι έχουν θέσει, δηλαδή της εμφάνισής στον ισολογισμό και συνεπώς τα ποσά αυτά πρέπει να υπαχθούν σε φορολογία. Τα ποσά αυτά θα φορολογηθούν για την εταιρία και όχι για τους μετόχους.

Μετά τη φορολογία έχουμε την περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, οπότε η εταιρία μπορεί να καλύψει τη ζημία από τα κέρδη των επόμενων τριών ή πέντε χρόνων.

Παράδειγμα

Έστω ότι η επιχείρηση "Ψ" κατά τη χρήση 1972 είχε ζημίες ύψους 1.000.000 και ότι η Τακτική Συνέλευση των μετόχων που συνήλθε την 30.6.19+3 αποφάσισε την κάλυψη μέρους της ζημίας εξ ολοκλήρου από αφορολόγητο ποσό του ν.δ. 4002/59, που ανέρχεται σε 300.000 (αφορολόγητη έκπτωση για νέες παραγωγικές επενδύσεις).

Οι λογιστικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:

41	Αποθεματικά - ΔΑ-ΕΠ	105.000
41.08	Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	
41.08.00	<u>Αφορολόγητο αποθεματικό του ν.δ. 4002/59</u>	
εις 54	Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	105.000
54.09	Λοιποί φόροι και τέλη	
054.09.13	<u>Φόρος αφορολόγητου αποθεματικού</u>	
	300.000 x 35%	

41	Αποθεματικά - ΔΑ-ΕΠ	195.000
41.08	Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατάξεων νόμων	
41.08.00	<u>Αφορολόγητο αποθ.του ν.δ. 4002/59</u>	
εις 88	Αποτελέσματα προς διάθεση	195.000
88.07	<u>Λογ/σμός αποθεματικών προς διάθεση</u>	
	300.000 - 105.000	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	195.000
88.07	<u>Λογ/σμός αποθ/κών προς διάθεση</u>	
εις 42	Αποτελέσματα εις νέο	195.000
42.01	<u>Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο</u>	

04	Διάφοροι λογ/σμοί πληροφοριών χρεωστικοί	195.000
04.04	<u>Ζημιές που καλύφθηκαν με απο- θεματικά, εκπεστές από τα κέρδη επόμενων χρήσεων</u>	
εις 08	Διάφοροι λογ/σμοί πληροφοριών πι- στωτικοί	195.000
08.04	<u>Ζημιές που καλύφθηκαν με αποθεμα- τικά εκπεστές από τα κέρδη επό- μενων χρήσεων</u>	

IV. Απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου

Η μετοχή σαν πλέγμα δικαιωμάτων, παρέχει στον κύριο αυτής και το δικαίωμα να εισπράξει από την εταιρία, κατά τη διάλυσή της, το ποσό της ονομαστικής της αξίας, εφόσον, κατά το χρόνο αυτό, υπάρχει καθαρή περιουσία που καλύπτει το μετοχικό κεφάλαιο.

Η εταιρία μπορεί να εξοφλήσει την παραπάνω υποχρέωσή της και προτού αυτή καταστεί απαιτητή, δηλαδή και πριν από τη διάλυσή της, εφόσον για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί κέρδη. Η

ενέργεια αυτή της εταιρίας ονομάζεται απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου.

Για την απόσβεση του κεφαλαίου η εταιρία κρατεί ένα μέρος από το ποσό των καθαρών κερδών, τα οποία, σύμφωνα με το νόμο, μπορεί να διαθέσει, είτε για να επιστρέψει στους μετόχους μέρος ή το σύνολο εκείνων που κατέβαλαν για τη σύσταση του μετοχικού κεφαλαίου, είτε για να εξαγοράσει και ν' ακυρώσει έναν αριθμό μετοχών. Έτσι, απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου είναι η ολική ή τμηματική απόδοση στους μετόχους της ονομαστικής αξίας των μετοχών τους, η οποία γίνεται είτε από υφιστάμενα και διαθέσιμα αποθεματικά είτε από καθαρά κέρδη, τα οποία δεν είχαν μετατραπεί ακόμη σε αποθεματικά.

Η απόσβεση διαφέρει από τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου. Κατά την απόσβεση ελαττώνεται μόνο η περιουσία (ενεργητικό) της εταιρίας, όχι και το μετοχικό κεφάλαιο, το οποίο σαν μαθηματική ποσότητα παραμένει ανέπαφο και αναγράφεται ολόκληρο στον ισολογισμό. Κατά τη μείωση του κεφαλαίου ελαττώνεται όχι μόνο η περιουσία της εταιρίας, αλλά και το μετοχικό κεφάλαιο, αφού μέρος αυτού επιστρέφεται στους μετόχους.

Η απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου περιλαμβάνει δυο χαρακτηριστικά γεγονότα: α) την απόδοση (επιστροφή) του μετοχικού κεφαλαίου στους μετόχους και β) την αποκατάσταση της ακεραιότητας του μετοχικού κεφαλαίου με διάθεση καθαρών κερδών.

Σε απόσβεση κεφαλαίου προβαίνουν συνήθως οι ανώνυμες εταιρίες, οι οποίες ύστερα από ορισμένο χρονικό διάστημα περιέρχονται στο Κράτος (όπως οι σιδηρόδρομοι).

Η απόσβεση μπορεί να γίνει με διαφορετικούς τρόπους:

1. Με κλήρωση αποσβένεται κάθε χρόνο αριθμός μετοχών ανάλογος προς τα καθαρά κέρδη ή προς το υπάρχον αποθεματικό.

Ο κάτοχος μετοχής που κληρώθηκε εισπράττει την ονομαστική αξία αυτής και παίρνει άλλη μετοχή, που λέγεται μετοχή επικαρπίας. Ο κάτοχος τέτοιας μετοχής έχει όλα τα δικαιώματα του μετόχου, μπορεί να συμμετέχει στις Γ.Σ., παίρνει μέρος μετά τη διανομή του Α' μερίσματος 6% επί του κεφαλαίου, δεν δικαιούται όμως να μετέχει στη διανομή του κεφαλαίου (αξία εκκαθαρίσεως), παρά αφού ικανοποιηθούν οι δανειστές και οι μέτοχοι των οποίων οι μετοχές δεν είχαν αποσβεστεί.

2. Με εξαγορά των μετοχών στο χρηματιστήριο, όταν η τιμή των μετοχών είναι μικρότερη της ονομαστικής αξίας. Η ανώνυμη εταιρία, στην περίπτωση αυτή, θα ωφεληθεί με τη διαφορά, την οποία θα κερδίσουν οι κάτοχοι των παλαιών μετοχών. Στην περίπτωση αυτή δεν δίδονται μετοχές επικαρπίας, αφού οι μέτοχοι με τη θέλησή τους πωλούν τις μετοχές τους.

Από φορολογική άποψη, το άρθρο 26 παρ. 3 του Ν.Δ. 3323/1955, ορίζει ότι "ως διανεμόμενον μέρος θεωρείται και η εν περιπτώσει εξαγοράς ή καθ' οιονδήποτε τρόπον αποκτήσεως από της ημεδαπής ανωνύμου εταιρίας ιδίων αυτής μετοχών, επί σκοπώ αποσβέσεως ή μειώσεως του κεφαλαίου της προκύπτουσα τυχόν επί πλέον διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος υπό τούτους μετόχους αντιτίμου μετοχών και το πράγματι καταβληθέν υπό των μετόχων

ποσόν θεωρείται το μετοχικόν κεφάλαιον της εταιρίας, επαυξημένον κατά τα αποθεματικά τα σχηματισθέντα εκ της τυχόν υπέρ το άρτιο διαθέσεως των μετοχών".

Κατά την παραπάνω διάταξη, λοιπόν, μολονότι τα καταβαλλόμενα για την εξαγορά των μετοχών ποσά προέρχονται από τα κέρδη της εταιρίας, δεν αποτελούν, ωστόσο, αυτά κέρδος (εισόδημα) για το μέτοχο, αλλά επιστροφή κεφαλαίου, γιατί αυτός δεν λαμβάνει τίποτε άλλο από το κεφάλαιο που κατέβαλε. Εκτός αν βέβαια, το αντίτιμο που καταβάλλεται στο μέτοχο για την εξαγορά των μετοχών του είναι μεγαλύτερο των όσων αυτός κατέβαλε (ονομαστική αξία μετοχών + διαφορά διαθέσεως υπέρ το άρτιο), οπότε η επιπλέον αυτή διαφορά, που αποτελεί αναμφισβήτητα κέρδος για το μέτοχο, θεωρείται σαν διανεμόμενο μέρος και υποβάλλεται σε φορολογία.

Απόσβεση του κεφαλαίου με φορολογημένα αποθεματικά

Στην περίπτωση που διατίθεται φορολογημένο αποθεματικό για την απόσβεση του κεφαλαίου, προκύπτει, κατά τη γνώμη μας, θέμα επιστροφής από το Δημόσιο του φόρου εισοδήματος που κατέβαλε η εταιρία κατά το χρόνο σχηματισμού του αποθεματικού.

Έστω η βιομηχανική Α.Ε. "Χ" της οποίας οι μετοχές (ανώνυμες) είναι εισαγμένες στο Χρηματιστήριο, αποφασίζει να αποσβέσει το μετοχικό της κεφάλαιο κατά 5.000 μετοχές ονομαστικής αξίας δρχ. 1.000 η κάθε μία. Η απόσβεση γίνεται στην ονομαστική αξία της μετοχής και στον κάτοχο της μετοχής

που αποσβένεται δίνεται αντίστοιχη μετοχή επικαρπίας. Το αναγκαίο για την απόσβεση ποσό λαμβάνεται από το έκτακτο αποθεματικό, που έχει εξ ολοκλήρου φορολογηθεί προς 44%.

Θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

41	Αποθεματικά	2.800.000
41.05	<u>Έκτακτο αποθεματικό</u>	
	[5.000.000 X (100%-44%)]	
33	Χρεώστες διάφοροι	
33.13	Ελληνικό Δημόσιο	2.200.000
33.13.00	<u>Προκαταβολή φόρου εισοδήματος</u>	
	(5.000.000 X 44%)	
(εις)	88	Αποτελ. προς διάθεση
	88.07	<u>Λογαριασμός αποθεματικών προς</u>
		<u>διάθεση</u>
		5.000.000

88	Αποτελέσματα προς διάθεση	
88.07	<u>Λογαριασμός αποθεματικών</u>	
	<u>προς διάθεση</u>	5.000.000
(εις)	53	Πιστωτές διάφοροι
	53.16.	<u>Μέτοχοι-αξία μετοχών τους</u>
		<u>προς απόδοση λόγω αποσβέ-</u>
		<u>σεως του κεφαλαίου</u>
		5.000.000

53	Πιστωτές διάφοροι	5.000.000
53.16	<u>Μέτοχοι - αξία μετοχών τους</u>	
	<u>προς απόδοση λόγω αποσβέσεως</u>	
	<u>ή μειώσεως του κεφαλαίου</u>	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

(εις)	38	Χρηματικά διαθέσιμα	5.000.000
	38.00	<u>Ταμείο</u>	

Καταβολή στους μετόχους της ονομαστικής αξίας των μετοχών

40	Κεφάλαιο		
40.00	<u>Μετοχικό κεφάλαιο καταβλημένο</u>		
	<u>κοινών μετοχών</u>	5.000.000	
(εις)	40	Κεφάλαιο	
	40.04	<u>Μετοχικό κεφάλαιο κοινό</u>	
		<u>αποσβεσμένο</u>	5.000.000

Απόσβεση Μ.Κ. απόφαση Γ.Σ.

04	Διάφοροι λογ/σμοί πληροφοριών		
	χρεωστικοί	1.000	
04.02	<u>Μετοχές επικαρπίας σε κυκλο-</u>		
	<u>φορία</u>		
(εις)	08	Διάφοροι λογ/σμοί πληροφοριών	
		πιστωτικοί	1.000
	08.02	<u>Δικαιούχοι μετοχών επικαρπίας</u>	

Λογαριασμός τάξης έκδοσης μετοχών επικαρπίας

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ι Ι

Π Ρ Ο Β Λ Ε Ψ Ε Ι ΣΈννοια των προβλέψεων

Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ., πρόβλεψη είναι η κράτηση ορισμένου ποσού που γίνεται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της οικονομικής μονάδας, σε βάρος του λογαριασμού γενικής εκμεταλλεύσεως ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεων.

Η κράτηση αυτή αποβλέπει στην κάλυψη ζημίας ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτίμησης στοιχείων του ενεργητικού, όταν κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος πραγματοποιήσεως ή και τα δύο.

Αποστολή των προβλέψεων είναι η εξασφάλιση βιωσιμότητας της επιχείρησης. Για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης, πρέπει να αποτραπεί η εμφάνιση ανύπαρκτων και αβέβαιων κερδών, με τη διανομή των οποίων (στους μετόχους και το Δημόσιο ως μερίσματα και φόρους) ουσιαστικά διανέμονται μερικά ή ολικά τα κεφάλαια των επιχειρήσεων.

Για την αποφυγή αυτού του κινδύνου σχηματίζονται οι προβλέψεις, σε βάρος των αποτελεσμάτων της χρήσεως, για όλες τις πιθανές ζημίες ή έξοδα ή ενδεχόμενες υποτιμήσεις στοιχείων του ενεργητικού ή υπερτιμήσεις στοιχείων του παθητικού, που εμφανίστηκαν μέσα στη χρήση και μέχρι

περατώσεως των εγγραφών κλεισίματος του ισολογισμού, άσχετα αν τα αίτια ανάγονται σε προηγούμενες χρήσεις.

Ο νόμος 2190/1920, άρθρο 42ε παρ. 14, προσαρμοσμένος στις νέες διατάξεις της 4ης οδηγίας της Ε.Ο.Κ. που θεσπίστηκαν με το Π.Δ. 409/1986, ορίζει ότι: "Οι προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα προορίζονται να καλύψουν ζημίες, δαπάνες ή υποχρεώσεις της κλειομένης ή των προηγούμενων χρήσεων, που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα συντάξεως του ισολογισμού, αλλά δεν είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος στον οποίο θα προκύψουν. Οι προβλέψεις αυτές σχηματίζονται κάθε χρόνο σε ύψος που καλύπτει τα αναγκαία όρια".

Ο παραπάνω ορισμός των προβλέψεων κρίνεται ατελής. Συγκεκριμένα, η έννοια των προβλέψεων στοιχειοθετείται στις περιπτώσεις που συντρέχουν οι εξής καταστάσεις:

- (α) Να υπάρχει πιθανότητα επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος.
- (β) Το ποσό της ζημίας να μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί.

Δεν απαιτείται συνεπώς να υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ύψος του ποσού της ζημίας ή ως προς το χρόνο επελεύσεώς της, αρκεί να υπάρχει πιθανότητα πραγματοποιήσεως αυτής. Όταν μάλιστα υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα ως προς το ποσό της ζημίας, σε βαθμό που να μην είναι δυνατό εύλογα να εκτιμηθεί, δεν γίνεται πρόβλεψη, αλλά απλώς αποκάλυψη του ζημιογόνου γεγονότος.

Σημειώνεται ακόμη ότι στον παραπάνω ορισμό της προβλέψεως του Ε.Γ.Λ.Σ. αναφέρεται ότι ο χρόνος πραγματοποίησης της ζημίας πρέπει να μην είναι γνωστός, αφού

εξυπακούεται από το βασικό στοιχείο της αβεβαιότητας επελεύσεως της ζημίας. Αν ο χρόνος επελεύσεως του μελλοντικού ζημιογόνου γεγονότος ήταν γνωστός, το γεγονός έπαυε να είναι πιθανό και θα ήταν βέβαιο.

Πολύ συχνά η λογιστική πράξη χαρακτηρίζει ως προβλέψεις τα "οφειλόμενα έξοδα", δηλαδή τα έξοδα που κατέστησαν δουλευμένα μέσα στη χρήση, τα οποία όμως οφείλονται από την οικον. μονάδα κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού και τα οποία είναι πληρωτέα στις αρχές της επόμενης χρήσης (λ.χ. έξοδα ηλεκτροδοτήσεως, υδρεύσεως, τηλεφώνου μηνών Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου, που είναι πληρωτέα στη νέα χρήση). Ο χαρακτηρισμός των εξόδων αυτών ως προβλέψεων είναι εσφαλμένος, γιατί δεν υπάρχει καμιά αβεβαιότητα ούτε ως προς το ύψος τους ούτε ως προς το χρόνο εξοφλήσεώς τους. Πρόκειται περί εξόδων "βέβαιων", "οριστικών" και "δουλευμένων", που πρέπει να βαρύνουν τα αποτελέσματα της χρήσης που αφορούν με πίστωση του λογ/σμού 56.01 "έξοδα χρήσεως δεδουλευμένα (πληρωτέα)".

Διάκριση των προβλέψεων κατά το Ε.Γ.Λ.Σ.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. διακρίνει τις προβλέψεις στις ακόλουθες δύο βασικές κατηγορίες:

(α) Σε προβλέψεις για κινδύνους εκμεταλλεύσεως, που προορίζονται να καλύψουν τα έξοδα της χρήσεως που πιθανολογείται ότι θα πραγματοποιηθούν μετά από το σχηματισμό των προβλέψεων. Τα έξοδα αυτά, αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα

στη χρήση, θα είχαν καταχωρηθεί σε προσαύξηση των οργανικών εξόδων της ομάδας 6.

Π.χ. ο πρώην εκτελωνιστής της επιχειρήσεως έχει εγείρει κατ' αυτής αγωγή και ζητεί αμοιβές του για διεκπεραίωση εκτελωνισμού πρώτων υλών που εισήγαγε από το εξωτερικό η επιχείρηση, σύμφωνα δε με τις εκτιμήσεις του νομικού της συμβούλου, υπάρχει βάσιμη πιθανότητα ότι το δικαστήριο θα τον δικαιώσει.

Στις προβλέψεις εκμεταλλεύσεως υπάγονται οι:

- α) Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.
- β) Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές πλην Α.Ε. επιχειρήσεις.

(β) Σε προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους (έκτακτες ζημίες και έξοδα), που προορίζονται να καλύψουν έκτακτες ζημίες και έκτακτα έξοδα που πιθανολογούνται ότι θα πραγματοποιηθούν μετά από το σχηματισμό των προβλέψεων. Τα έξοδα αυτά, αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση, θα είχαν καταχωρηθεί στα αποτελέσματα χρήσεως ως "έκτακτα και ανόργανα έξοδα" (λ. 81) ή κατά περίπτωση ως "έξοδα προηγούμενων χρήσεων" (λ. 82), αν οι προβλέψεις αφορούν ζημίες προηγούμενων χρήσεων.

Π.χ. ο οδηγός του αυτοκινήτου της επιχειρήσεως τραυμάτισε σοβαρά επιβάτη και εκρεμεί στα δικαστήρια αγωγή αποζημιώσεως του θύματος. Το προβλεπόμενο για αποζημίωση ποσό πρέπει να καταχωρηθεί στα αποτελέσματα της χρήσεως υπό τον τίτλο "προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους".

Στην κατηγορία αυτή των προβλέψεων υπάγονται :

- α) Οι προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων.
- β) Οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.
- γ) Οι προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα.
- δ) Οι προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων.

Οι προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους (έκτακτες ζημίες και έξοδα) σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογ/σμών του 83 "προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους". Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα επόμενοι υπολογ/σμοί του 44 (44.10 έως και 44.19), με εξαίρεση τις προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές, εκτός από Α.Ε., οικον. μονάδες, οι οποίες καταχωρούνται στην πίστωση του λογ/σμού 18.00.19 ή 18.01.19 κατά περίπτωση.

Κανόνες που διέπουν το σχηματισμό και τη χρησιμοποίηση των προβλέψεων

Η διενέργεια των προβλέψεων είναι υποχρεωτική. Ο σχηματισμός των προβλέψεων είναι υποχρεωτικός, εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις, δηλαδή οι κρατήσεις για προβλέψεις να αποβλέπουν την κάλυψη ζημίας ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού, όταν κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή του, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος πραγματοποίησεως ή και τα δυο,

ανεξάρτητα αν η χρήση κλείνει με θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα.

Η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται και από τη διάταξη του άρθρου 43 παρ. 1 περίπτ. γ' του Ν. 2190/1920, που, εναρμονισμένη με το Ε.Γ.Λ.Σ., ορίζει ότι "λογίζονται οι απαραίτητες αποσβέσεις και προβλέψεις, ανεξάρτητα από το αν κατά τη χρήση προκύπτει καθαρό κέρδος ή ζημία".

Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι η επιχείρηση οφείλει να σχηματίζει τις προβλέψεις στο απαραίτητο ύψος, δηλαδή "σε ύψος που να καλύπτει τα αναγκαία όρια" των ζημιών, δαπανών ή υποχρεώσεων της επιχείρησης που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα συνταξης του ισολογισμού (άρθρο 42ε παρ. 14 ν. 2190/1920).

Λειτουργία των λογαριασμών προβλέψεων εκμεταλλεύσεως

Οι προβλέψεις εκμεταλλεύσεως σχηματίζονται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού, με χρέωση των οικείων υπολογ/σμών του λογ/σμού οργανικών εξόδων 68 "προβλέψεις εκμεταλλεύσεως" και πίστωση των αντίστοιχων υπολογ/σμών 40.00 - 44.09 του λογ/σμού ισολογισμού 44 "προβλέψεις".

Π.χ. Ας υποθέσουμε ότι ο μεταφορέας "Ψ", που στη χρήση 19+1 μετέφερε στους πελάτες της επιχειρήσεως τα πωλημένα σ' αυτούς προϊόντα, έκανε αγωγή κατ' αυτής και ζητά κόμιστρα, πέραν των όσων του καταβλήθηκαν, δρχ. 7.000.000 και ότι η αγωγή, κατά το νομικό σύμβουλο της επιχείρησης, κρίνεται βάσιμη για ποσό δρχ. 5.000.000. Υπάρχει ενδεχόμενη υποχρέωση

της επιχειρήσεως και πρέπει την 31.12.19+1 να γίνει η εγγραφή:

68	Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	5.000.000
68.09	<u>Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως</u>	
44	Προβλέψεις	5.000.000
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως	
44.09.00	<u>Σχηματισμένη πρόβλεψη</u>	

Ο λογ/σμός 44.09 θα εμφανιστεί στον ισολογισμό της 31.12.19+1 στην κατηγορία των προβλέψεων με τον τίτλο "Λοιπές προβλέψεις", ενώ ο λογ/σμός 68.09 θα μεταφερθεί στο λογ/σμό 80.00 "Λογαριασμός γενική εκμετάλλευση".

Σχετικά με τα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά τις επόμενες χρήσεις (με εξαίρεση τη ζημία από εκποίηση συμμετοχών σε λοιπές, εκτός από Α.Ε., οικονομικές μονάδες), για τα οποία έξοδα είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, το Ε.Γ.Λ.Σ. προβλέπει τους ακόλουθους δύο χειρισμούς:

(α) Πρώτος λογιστικός χειρισμός

Τα έξοδα καταχωρούνται κανονικά στους οικείους λογ/σμούς των οργανικών εξόδων (ομάδα 6). Μετά από κάθε καταχώρηση εξόδων αυτής της μορφής, από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του λογ/σμού ισολογισμού 44 "προβλέψεις", και πίστωση του λογ/σμού 78.05 "χρησιμοποιημένες προβλέψεις για κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως" τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματιστεί για τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν. Η μεταφορά των ποσών αυτών γίνεται μέχρι το όριο καλύψεώς τους, δηλαδή στο λογ/σμό 78.05 μεταφέρεται ολόκληρη η σχηματισμένη πρόβλεψη αν αυτή είναι μικρότερη ή ίση με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλιώς μεταφέρεται ποσό ίσο με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν.

Π.χ. Αν, συμπληρώνοντας το παραπάνω παράδειγμα, δεχθούμε ότι μέσα στη χρήση 19+2, εκδίδεται η απόφαση του Δικαστηρίου και δικαιώνει το μεταφορέα για ποσό δρχ. 4.000.000, κατά τη χρήση αυτή θα γίνουν οι εγγραφές:

----- (2) -----		
64	Διάφορα έξοδα	4.000.000
64.00	Έξοδα μεταφορών	
64.00.03	<u>Έξοδα μεταφοράς υλικών-αγαθών</u>	
	<u>πωλήσεων με μεταφ.μέσα τρίτων</u>	
38	Χρηματικά διαθέσιμα	4.000.000
38.00	<u>Ταμείο</u>	
----- (3) -----		
44	Προβλέψεις	4.000.000
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως	
44.09.00	<u>Σχηματισμένες προβλέψεις</u>	
78	Ιδιοπαραγωγή πάγιων και χρη- σιμοποιημένες προβλέψεις εκ- μετάλλευσης	4.000.000
78.05	<u>Χρησιμοποιημένες προβλέψεις</u> <u>προς κάλυψη εξόδων εκμ/σεως</u>	
----- (4) -----		
44	Προβλέψεις	1.000.000
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως	
44.09.00	<u>Σχηματισμένες προβλέψεις</u>	
84	Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	1.000.000
84.00	<u>Έξοδα από αχρησιμοποίητες</u> <u>προβλέψεις προηγ. χρήσεων</u>	

Αν αντί για 4.000.000 δρχ. το δικαστήριο δικάινε το μεταφορέα για ποσό δρχ. 7.000.000 δεν θα γινόταν η εγγραφή (4), οι εγγραφές (2) και (3) θα ήσαν όμοιες, αλλά για ποσά 7.000.000 και 5.000.000 δρχ. αντίστοιχα.

Ο παραπάνω λογιστικός χειρισμός παρουσιάζει το μειονέκτημα της διογκώσεως των κατ' είδος εξόδων της ομάδας 6 με ποσά που δεν επιβαρύνουν το λειτουργικό κόστος της κλειόμενης χρήσεως, γιατί για τα έξοδα αυτά είχαν σχηματιστεί προβλέψεις σε προηγούμενες χρήσεις, που επιβάρυναν το λειτουργικό κόστος των χρήσεων εκείνων. Γι' αυτό πρέπει να προτιμάται ο επόμενος λογιστικός χειρισμός.

(β) Δεύτερος λογιστικός χειρισμός

Τα πραγματοποιούμενα έξοδα εκμεταλλεύσεως για τα οποία είχαν σχηματιστεί προβλέψεις δεν καταχωρούνται στους οικείους λογ/σμούς εξόδων της ομάδας 6, αλλά καταχωρούνται απευθείας σε χρέωση των οικείων υπολ/σμών των λογ/σμών 44.00 - 44.09 με τον τίτλο "χρησιμοποιημένες προβλέψεις". Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται υποχρεωτικά τα εξής:

- Από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των οικείων υπολ/σμών των 44.00 - 44.09 με τον τίτλο "σχηματισμένες προβλέψεις", στην πίστωση του λογ/σμού 78.05 "χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως", οι τυχόν πιστωτικές διαφορές που προκύπτουν από τη σύγκριση των σχηματισμένων και χρησιμοποιημένων προβλέψεων για κάθε περίπτωση καταχωρήσεως.

- Σχηματίζονται συμπληρωματικές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του 68 και

πίστωση των οικείων υπολ/σμών των 44.00 - 44.09 με τίτλο "σχηματισμένες προβλέψεις" για τις τυχόν χρεωστικές διαφορές που προκύπτουν από τη σύγκριση των σχηματισμένων και των χρησιμοποιημένων προβλέψεων για κάθε περίπτωση καταχωρήσεως.

- Στο τέλος κάθε χρήσεως, τα χρεωστικά υπόλοιπα των οικείων υπολ/σμών των λογ/σμών 44.00 - 44.09 με τον τίτλο "χρησιμοποιημένες προβλέψεις", μεταφέρονται στους οικείους υπολ/σμούς των ίδιων λογ/σμών με τον τίτλο "σχηματισμένες προβλέψεις".

Π.χ. Στην περίπτωση του προηγούμενου παραδείγματος, που το 19+2 η επιχείρηση κατέβαλε στο μεταφορέα ποσό δρχ. 4.000.000, θα γίνουν οι εγγραφές:

----- (2) -----		
44	Προβλέψεις	4.000.000
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως	
44.09.01	<u>Χρησιμοποιημένη πρόβλεψη</u>	
38	Χρηματικά διαθέσιμα	4.000.000
38.01	<u>Ταμείο</u>	
----- (3) -----		
44	Προβλέψεις	1.000.000
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως	
44.09.00	Σχηματισμένη πρόβλεψη	
78	Ιδιοπ/γη παγίων και χρησιμ/ /νες προβλ. εκμ/σεως	1.000.000
78.05	<u>Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμ/σεως</u>	

Στο τέλος της χρήσεως 19+2:

		----- (4) -----	
44	Προβλέψεις		4.000.000
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως		
44.09.00	Σχηματισμένη πρόβλεψη		
44	Προβλέψεις		4.000.000
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως		
44.09.01	<u>Χρησιμοποιημένη πρόβλεψη</u>		

Αν το δικαστήριο δικαίωσε το μεταφορέα για ποσό δρχ. 7.000.000 δεν υπήρχε λόγος διενέργειας της (3) εγγραφής, ενώ η (2) και η (4) θα ήταν όμοιες αλλά για ποσά 7.000.000 και 5.000.000 αντίστοιχα, θα γινόταν δε επιπλέον και η εγγραφή:

		----- (5) -----	
68	Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		2.000.000
68.09	<u>Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως</u>		
(εις)	44	Προβλέψεις	2.000.000
	44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως	
	44.09.01	Χρησιμοποιημένη πρόβλεψη	

Η εγγραφή αυτή (5) είναι σύμφωνη με τα οριζόμενα από το Ε.Γ.Λ.Σ. Με το χειρισμό αυτό διογκώνονται αδικαιολόγητα τα έξοδα εκμεταλλεύσεως (λογ/σμός 68) της χρήσεως 19+2 με το ποσό των 2.000.000 δρχ., ενώ το έξοδο αυτό αφορά προηγούμενη χρήση (19+1), η (2) παραπάνω εγγραφή έπρεπε να ήταν:

	-----	-----	
44	Προβλέψεις		5.000.000
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμ/σεως		
44.09.01	<u>Χρησιμοποιημένη πρόβλεψη</u>		
82	Έξοδα & έσοδα προηγ. χρήσεων	2.000.000	
82.00	Έξοδα προηγούμενων χρήσεων		
82.00.99	<u>Λοιπά έξοδα προηγ. χρήσεων</u>		
(εις)	38	Χρηματικά διαθέσιμα	7.000.000
	38.00	<u>Ταμείο</u>	
	-----	-----	

Λειτουργία των λογαριασμών προβλέψεων για κινδύνους, έκτακτα έξοδα και έξοδα προηγούμενων χρήσεων (λογ/σμοί 44.12, 44.13 και 44.18)

Οι προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα, για έξοδα προηγούμενων χρήσεων, καθώς και οι λοιπές έκτακτες προβλέψεις, σχηματίζονται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού με χρέωση και αντίστοιχη πίστωση των ακόλουθων λογαριασμών:

Χρεώνονται κατά περίπτωση οι ακόλουθοι αποτελεσματικοί λογαριασμοί	Πιστώνονται κατά περίπτωση οι ακόλουθοι λογαριασμοί ισολογισμού
83.12 Προβλέψεις για εξαιρε- τικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα	44.12 Προβλέψεις για ε- ξαιρετικούς κιν- δύνους και έκτακτα έξοδα
83.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	44.13 Προβλέψεις για έ- ξοδα προηγούμενων χρήσεων
83.98 Λοιπές έκτακτες προ- βλέψεις	44.98 Λοιπές έκτακτες προβλέψεις

Οι λογ/σμοί 83.12, 83.13 και 83.98 εμφανίζονται στο λογ/σμό αποτελέσματα χρήσεως με τον τίτλο "προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους", ενώ οι λογ/σμοί 44.12, 44.13 και 44.98 εμφανίζονται στο λογαριασμό ισολογισμού "λοιπές προβλέψεις".

Οι έκτακτες ζημίες και τα έκτακτα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά τις επόμενες χρήσεις, για τις περιπτώσεις των οποίων είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, καταχωρούνται κανονικά στους οικείους υπολογ/σμούς των λογ/σμών 81 και 82. Μετά από κάθε καταχώρηση ζημίας ή εξόδου αυτής της μορφής, από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των οικείων υπολογ/σμών του λογ/σμού προβλέψεων (44) και πίστωση του λογ/σμού 84.01 "έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων για έκτακτους κινδύνους" τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματισθεί για τις ζημίες και τα έξοδα που ήδη

πραγματοποιήθηκαν. Η μεταφορά των ποσών αυτών γίνεται μέχρι το όριο καλύψεώς τους, δηλαδή στο λογ/σμό 84.01 μεταφέρεται ολόκληρη η σχηματισμένη πρόβλεψη, αν αυτή είναι μικρότερη από τις ζημίες ή τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλιώς μεταφέρεται ποσό ίσο με τις ζημίες ή τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν.

Π.χ. Ας υποθέσουμε ότι σε βάρος της επιχειρήσεως εκκρεμεί αγωγή του ιδιοκτήτη του ακινήτου στο οποίο στεγάζεται η επιχείρηση για καταβολή αποζημιώσεων ως λόγω σοβαρών ζημιών που, με υπαιτιότητα της επιχειρήσεως, προξενήθηκαν στο ακίνητο κατά τις παρελθούσες χρήσεις και ότι, κατά τις απόψεις του νομικού της συμβούλου, η επιχείρηση θα υποχρεωθεί να καταβάλει στον αντίδικο περίπου δρχ. 1.000.000. Κατά το κλείσιμο του ισολογισμού θα γίνει η εγγραφή:

83	Προβλέψεις για έκτακτους		
	κινδύνους		1.000.000
83.13	<u>Προβλέψεις για έξοδα προηγού-</u>		
	<u>μενων χρήσεων</u>		
(εις)	44	Προβλέψεις	1.000.000
	44.13	<u>Προβλέψεις για έξοδα προη-</u>	
		<u>γούμενων χρήσεων</u>	

Την επόμενη χρήση έστω ότι εκδικάζεται οριστικά η υπόθεση και η επιχείρηση υποχρεώνεται να καταβάλει αποζημίωση δρχ. 700.000. Θα γίνουν οι εγγραφές:

82	'Εσοδα και έξοδα προηγού-		
	μενων χρήσεων		700.000
82.00	'Εξοδα προηγούμενων χρήσεων		
82.00.99	<u>Λοιπά έξοδα προηγ. χρήσεων</u>		
(εις)	38	Χρηματικά διαθέσιμα	700.000
	38.00	<u>Ταμείο</u>	

44	Προβλέψεις		1.000.000
44.13	Προβλέψεις για έξοδα προηγού-		
	μενων χρήσεων		
(εις)	84	'Εσοδα από προβλέψεις	
		προηγούμενων χρήσεων	1.000.000
	84.01	'Εσοδα από χρησιμοποιούμενες	
		προβλέψεις προηγ. χρήσεων	
	84.01.13	<u>Από προβλέψεις για έξοδα</u>	
		<u>προηγούμ. χρήσεων</u>	700.000
	84.00	'Εσοδα από αχρησιμοποιή-	
		τες προβλέψεις προηγού-	
		μενων χρήσεων	
	84.00.13	<u>Από προβλέψεις για έξοδα</u>	
		<u>προηγ. χρήσεων</u>	<u>300.000</u>

Προσαρμογή των προβλέψεων στο τέλος της χρήσεως

Οι σχηματισμένες προβλέψεις αναπροσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσεως, με βάση τις νέες συνθήκες που στο μεταξύ έχουν

διαμορφωθεί. Αν υπάρχουν ποσά προβλέψεων που δεν χρησιμοποιήθηκαν, είτε επειδή οι ζημίες ή τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ήταν μικρότερα από τις σχηματισμένες γι' αυτά προβλέψεις, είτε επειδή εξέλειπαν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχαν σχηματιστεί, μεταφέρονται στην πίστωση του λογ/σμού 84.00 "έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων". Ο λογ/σμός αυτός εμφανίζεται στα αποτελέσματα χρήσεως με τον τίτλο "έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων".

Λογαριασμός 44.00 "Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία"

Τα άρθρα 9 και 10 της 4ης οδηγίας της Ε.Ο.Κ., που καθορίζουν τη δομή και το περιεχόμενο του ισολογισμού, επιβάλλουν να υπάρχουν στο σκέλος του παθητικού και στην κατηγορία "προβλέψεις για κινδύνους και βάρη" και οι "προβλέψεις για συντάξεις και παρόμοιες υποχρεώσεις".

Στη χώρα μας εφαρμόζεται το ιδιόμορφο σύστημα της αποζημίωσης των εργαζομένων κατά την έξοδό τους από την υπηρεσία λόγω απολύσεως, συνταξιοδοτήσεως κ.τ.λ.

Το δικαίωμα του εργαζόμενου, με την υποχρέωση από την πλευρά της επιχείρησης για αποζημίωση αυτού, γεννάται προοδευτικά με την πάροδο του χρόνου απασχολήσεως και το ύψος της αποζημίωσης συναρτάται από τα έτη απασχολήσεως του εργαζόμενου στον ίδιο εργοδότη και από τις τακτικές αποδοχές αυτού κατά τον τελευταίο μήνα απασχολήσεώς του. Δηλαδή, περα

από τις αποδοχές και τις εργοδοτικές εισφορές που η επιχείρηση λογιστικοποιεί και καταβάλλει μηνιαίως για κάθε εργαζόμενο, θα έπρεπε θεωρητικά, να χρεώνει τα οργανικά της έξοδα και με ένα ακόμη υπολογιστικό οργανικό έξοδο, που αντιστοιχεί στο δικαίωμα που αποκτά ο εργαζόμενος, με την πάροδο του χρόνου, για μεγαλύτερη αποζημίωση και η χρέωση αυτή να γίνεται με αντίστοιχη πίστωση των προβλέψεων - υποχρεώσεων της επιχείρησης.

Αυτό ακριβώς γίνεται στις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν μηνιαία εσωλογιστική κοστολόγηση. Ανεξάρτητα από το σύστημα κοστολόγησης που η επιχείρηση εφαρμόζει, υποχρεούται αυτή να κρατεί κατ' έτος ένα ποσό, που αντιστοιχεί στο ποσό κατά το οποίο αυξήθηκε το δικαίωμα του εργαζόμενου για αποζημίωση, σε τρόπο ώστε όταν στο μέλλον υποχρεωθεί να καταβάλει στον εργαζόμενο την αποζημίωσή του, να μην αντλήσει το ποσό αυτής από τα ίδια κεφάλαιά της. Αν ο ισολογισμός δεν περιλαμβάνει μια τέτοια πρόβλεψη, ο ισολογισμός αυτός είναι ψευδής και κυρίως τα αποτελέσματα χρήσεως της επιχείρησης είναι διογκωμένα και εικονικά κατά το ποσό των αποζημιώσεων που οφείλει με βάση τη μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού υπηρεσία των εργαζομένων, ανεξάρτητα πότε οι εργαζόμενοι θα αποκτήσουν το δικαίωμα και η επιχείρηση την υποχρέωση για καταβολή της αποζημίωσης. Συνέπεια αυτών είναι η διανομή εικονικών κερδών, με καταστρεπτικές συνέπειες για το μέλλον της επιχείρησης.

Η επιχείρηση θα υποχρεωθεί στην καταβολή αποζημιώσεων κυρίως για τις ακόλουθες αιτίες:

- Λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας και απόλυσης του εργαζομένου, οπότε δικαιούται αποζημιώσεως ο μιν μισθωτός με βάση τις διατάξεις των νόμων 3198/1955 και 2112/1920, ο δε εργατοτεχνίτης με βάση το νόμο 3198/1955 και το Β.Δ. της 16/18.7.1920.
- Λόγω συνταξιοδοτήσεως, οπότε ο εργαζόμενος δικαιούται το 50% της αποζημιώσεως λόγω απολύσεως ή εφόσον ο εργαζόμενος απολαμβάνει και επικουρικής ασφαλίσεως το 40% της αποζημιώσεως αυτής.
- Λόγω πτωχεύσεως της επιχειρήσεως, οπότε ο μιν μισθωτός δικαιούται πλήρους αποζημιώσεως, ενώ ο εργάτης το ήμισυ αυτής.

Στις περιπτώσεις που ορισμένοι εργαζόμενοι, κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού, έχουν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις συνταξιοδοτήσεως και θα αποχωρήσουν από την επιχείρηση, δεν συντρέχει λόγος για διενέργεια προβλέψεως, γιατί δεν υπάρχει αβεβαιότητα ούτε ως προς τη γέννηση της υποχρεώσεως ούτε ως προς το χρόνο γεννήσεως αυτής ούτε ως προς το ποσό της αποζημιώσεως.

Στις περιπτώσεις αυτές πρόκειται για οριστικές υποχρεώσεις της επιχειρήσεως και ως οριστικές υποχρεώσεις πρέπει να εμφανίζονται στον ισολογισμό.

Υποχρέωση σχηματισμού της προβλέψεως

Με τη νέα διάταξη της παρ. 14 του ν. 2190/1920 ορίζεται ότι: "οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που υπολογίζονται και σχηματίζονται στο τέλος κάθε χρήσης, καλύπτουν τουλάχιστον τις αποζημιώσεις εξόδου

από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης. Κατά την πρώτη χρήση εφαρμογής των διατάξεων αυτού του Νόμου, παρέχεται η δυνατότητα στις εταιρίες να καταχωρήσουν στο λογ/σμό "λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως" τις σωρευμένες προβλέψεις για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που αντιστοιχούν στην προϋπηρεσία του προσωπικού τους κατά τις προηγούμενες χρήσεις. Οι προβλέψεις αυτές αποσβένονται τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία".

Με βάση τη διάταξη αυτή, οι ανώνυμες εταιρίες και οι Ε.Π.Ε.:

- (α) υποχρέωθηκαν, κατά την πρώτη εφαρμογή της διατάξεως αυτής (δηλαδή το 1987) να υπολογίσουν το συσσωρευμένο ποσό προβλέψεων μέχρι 31/12/1986. Το ποσό αυτό είχαν την ευχέρεια να καταχωρήσουν απευθείας στα Α.Χ. (λογ/σμός "έξοδα προηγούμενων χρήσεων") ή να το εγγράψουν στο ενεργητικό του ισολογισμού, στην κατηγορία των "εξόδων εγκαταστάσεως" (λογ/σμός "λοιπά έξοδα εγκαταστάσεως") και να το αποσβέσουν τμηματικά και ισόποσα το αργότερο μέσα σε μια πενταετία και
- (β) υποχρεούνται να προσδιορίζουν το ποσό της πρόβλεψης που αντιστοιχεί σε κάθε χρήση, να το καταχωρούν στα οργανικά έξοδα της χρήσης και να το κοστολογούν.

Το ύψος της προβλέψεως αποζημιώσεως του προσωπικού

Η διάταξη της παρ. 14 του άρθρου 42ε του ν. 2190/1920, ορίζει ότι οι σχολιαζόμενες αποζημιώσεις πρέπει να καλύπτουν, τουλάχιστον, τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδοτήσεως.

Ο νόμος θέτει το κατώτερο όριο των προβλέψεων αποζημιώσεως, που είναι οι αποζημιώσεις λόγω συνταξιοδότησης. Εξάλλου, με βάση την κείμενη νομοθεσία, το ανώτερο όριο των προβλέψεων αυτών είναι οι αποζημιώσεις που θα κατέβαλε η επιχείρηση στο προσωπικό της αν το απέλυε κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού της και οι οποίες προσδιορίζονται με βάση το νομο 2112/1920 ή το Β.Δ. 116/18.7.1920 ή με βάση το μεγαλύτερο ποσό που προβλέπεται από ειδική διάταξη, συλλογική σύμβαση εργασίας ή ακόμη και εθιμικά.

Για την αποσαφήνιση του θέματος αναλύουμε τις υποχρεώσεις των Α.Ε. και Ε.Π.Ε. για τη χρήση 1987, γιατί ο τρόπος αντιμετώπισης των προβλέψεων κατά τη χρήση αυτή θα αποτελέσει τη βάση αντιμετώπισης των εξεταζόμενων προβλέψεων για τις επόμενες χρήσεις.

Έτσι οι εταιρίες όφειλαν να υπολογίσουν:

α) Το ποσό των προβλέψεων που αναλογεί στη χρήση 1987 και το οποίο είναι ίσο, κατά ανώτερο όριο, με τη διαφορά μεταξύ των συνολικών (συσσωρευμένων) αποζημιώσεων που θα κατέβαλε η επιχείρηση αν κατά την 31.12.87 απέλυε όλο το προσωπικό της και των αντίστοιχων αποζημιώσεων που για την ίδια αιτία θα κατέβαλε την 31.12.1986. Το ελάχιστο ποσό της πρόβλεψης αυτής ανέρχεται στο 50% ή στο 40% της διαφοράς αυτής, ανάλογα με την ασφάλιση, και φτάνει μέχρι το 100% της διαφοράς αυτής.

β) Η πρώτη εταιρική χρήση θα επιβαρυνθεί και με το σύνολο των συσσωρευμένων αποζημιώσεων απολύσεως ή συνταξιοδοτήσεως, ανάλογα με την ακολουθητέα τακτική, οι οποίες αντιτοιχούν στην προϋπηρεσία (31.12.1986) ή, εφόσον

υπαχθούν σε ισόποση τμηματική ετήσια απόσβεση, με το αποσβεσμένο τμήμα τους (που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του 1/5 αυτού). Για το σχηματισμό των προβλέψεων αυτών θα σχηματισθούν και εδώ οι οικείοι υπολογ/σμοί του 44, αλλά δεν θα χρεωθούν τα έξοδα εκμετάλλευσης της ομάδας 6, γιατί δεν πρέπει να περιληφθούν οι προβλέψεις αυτές σε χρέωση των αποτελεσμάτων χρήσεως, αλλά να ακολουθηθεί ένας από τους παρακάτω τρόπους:

- σε χρέωση του λογ/σμού 82.00 το σύνολο των προβλέψεων αποσβένεται εφάπαξ την πρώτη χρήση,
- σε χρέωση του λογ/σμού 85 "Απόσβεση παγίων μη ενσωματωμένων στο λειτουργικό κόστος" το τμήμα της ετήσιας απόσβεσης, σε περίπτωση που το ποσό των προβλέψεων αυτών υπαχθεί σε τμηματική ετήσια απόσβεση.

γ) Το ποσό των προβλέψεων που αναλογεί στις προηγούμενες χρήσεις και το οποίο, κατά ανώτερο όριο, είναι ίσο με το ποσό που θα κατέβαλε η εταιρία αν απέλυε όλο το προσωπικό της κατά την 31.12.1986 και κατά κατώτερο όριο στο 50% ή 40%, ανάλογα την ασφάλιση, κύρια ή επικουρική αντίστοιχα.

Το ποσό των προβλέψεων αυτών η εταιρία έχει την ευχέρεια:

- Να το καταχωρήσει ολόκληρο στα οργανικά έξοδα της χρήσης '87 ή
- Να το καταχωρήσει στο ενεργητικό του ισολογισμού, στο λογ/σμό "λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως" και να τον αποσβένει τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία.

Οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα φορολογητέα έσοδα

Τα ποσά των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού, κατά το χρόνο διενέργειας των προβλέψεων, δεν είναι εμκαθαρισμένα (οριστικά) και συνεπώς δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση από τα φορολογητέα έσοδα κατά το χρόνο αυτό.

Ο φόρος επί των προβλέψεων δεν πρέπει να βαρύνει τα κέρδη της χρήσεως στην οποία σχηματίζονται οι προβλέψεις

Ο φόρος επί των προσωρινών - χρονικών λογιστικών διαφορών, όπως είναι ο φόρος επί των προβλέψεων αποζημιώσεων προσωπικού, δεν πρέπει να βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσεως στην οποία καταχωρούνται οι λογιστικές αυτές διαφορές, αλλά να μεταφέρεται σε επόμενες χρήσεις, καταχωρούμενες στη χρέωση μεταβατικού λογ/σμού. Ο χειρισμός αυτός επιβάλλεται, αφού ο φόρος αυτός δεν θα βαρύνει τελικά την επιχείρηση, γιατί θα συμψηφιστεί (επιστραφεί σ' αυτήν) σε επόμενες χρήσεις, στις οποίες οι δαπάνες που είχαν σε προηγούμενη χρήση χαρακτηριστεί "λογιστικές διαφορές", θα αναγνωριστούν από το φορολογικό έλεγχο σαν δαπάνες εισοδήματος (έξοδο) και θα μειώσουν το φορολογητέο εισόδημα της μεταγενεστερης αυτής χρήσεως.

Ας υποθέσουμε π.χ. ότι ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών της χρήσεως '87 της Α.Ε. "Ψ" ανέρχεται σε 30.000.000 και ότι η μοναδική πρόβλεψη που διενήργησε στη χρήση '87 ήταν για τις αποζημιώσεις προσωπικού δρχ. 10.000.000 (έξοδο χρήσεως '87). Επιπλέον διενήργησε και απόσβεση των

συσσωρευμένων μέχρι 31.12.1986 αποζημιώσεων δρχ. 8.000.000.

Την 31.12.1987 θα γίνει η εγγραφή:

-----		-----	
88	Κέρδη προς διάθεση		21.180.000
88.08	<u>Φόρος εισοδήματος</u>		
36	Μεταβατικοί λογαριασμοί		
36.99	<u>Φόρος εισοδήματος επί λογι-</u>		
	<u>στικών διαφορών συμψηφιστέος</u>	8.820.000	
	(προβλέψεις 18.000.000X49%)		
(εις)	54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	30.000.000
	54.07	<u>Φόρος εισοδήματος φορολογη-</u>	
		<u>τέων κερδών</u>	
-----		-----	

Αν στην επόμενη χρήση 1988 η εταιρία καταβάλει σε εξερχόμενο προσωπικό της δρχ. 6.000.000, ο φόρος εισοδήματος της χρήσεως αυτής, που αναλογεί στα λογιστικά της κέρδη, είναι μεγαλύτερος από το φόρο που προκύπτει από τη φορολογική της δήλωση κατά το φόρο επί του ποσού αυτού, δηλαδή κατά δρχ. 2.940.000 (6.000.000 X 49%) και συνεπώς θα κάνει την εγγραφή:

-----		-----	
88	Κέρδη προς διάθεση		2.940.000
88.08	<u>Φόρος εισοδήματος</u>		
(εις)	36	Μεταβατικοί λογαριασμοί	2.940.000
	36.99	<u>Φόρος εισοδήματος επί λογι-</u>	
		<u>στικών διαφορών συμψηφιστέος</u>	
-----		-----	

Παράδειγμα πρόβλεψης αποζημιώσεως προσωπικού

Η εταιρία "Μαβίλ Α.Ε." αποφάσισε να προβεί για πρώτη φορά σε πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού της με ημερομηνία 31.12.91. Για το λόγο αυτό ο λογιστής της επιχείρησης πήρε στα χέρια του τις μισθοδοτικές καταστάσεις του Δεκεμβρίου 1990 και του Δεκεμβρίου 1991, που του παρέχουν τα εξής στοιχεία:

ΜΙΣΘΟΔΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΗΝΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1990 - 1991

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ
Α. ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ		Μισθός:
Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ	10.3.88	100.000
Β. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	20.9.76	130.000
Γ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	10.3.73	180.000
Β. ΕΡΓΑΤΕΣ		Ημερομίσθιο:
Μ. ΜΑΛΑΜΑΣ	20.9.73	8.000
Ν. ΝΑΝΑΣ	9.3.85	9.000
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ
Α. ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ		Μισθός:
Β. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	20.9.76	140.000
Γ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	10.3.73	190.000
Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	10.6.91	160.000
Β. ΕΡΓΑΤΕΣ		Ημερομίσθιο:
Μ. ΜΑΛΑΜΑΣ	20.9.73	9.500
Ν. ΝΑΝΑΣ	9.3.85	10.000

Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια της χρήσης 1990, συνέβησαν τα εξής λογιστικά γεγονότα:

- α) Στις 10.6.92 προσλήφθηκε ο υπάλληλος Ε. Ευαγγέλου, με μισθό 195.000.
- β) Στις 15.8.92 απολύθηκε ο Β. Βασιλείου. Κατά την ημέρα της απόλυσής του καταβλήθηκε κανονικά αποζημίωση που δικαιούται να πάρει ο απολυόμενος μισθωτός από την επιχείρηση.
- γ) Στις 10.9.92 αποχώρησε ο εργάτης Ν. Νάνας.
- δ) Να γίνουν οι λογιστικές ενέργειες που αφορούν τις προβλέψεις για αποζημιώσεις προσωπικού με ημερομηνία 31.12.92 κατά τη διάρκεια της χρήσης 1992 και με ημερομηνία 31.12.92.

Α ύ σ η

31.12.91 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

α) Ο λογιστής της εταιρίας υπολογίζει τα ποσά των αποζημιώσεων με 31.12.90 μόνο για τους υπαλλήλους και για τους εργάτες εκείνους που συνεχίζουν να εργάζονται στην επιχείρηση και μετά τις 31.12.91 (δηλαδή ο Κ. Αντωνίου δεν υπολογίζεται για αποζημίωση).

Η εταιρία επιθυμεί να κάνει πρόβλεψη μόνο για το 40% της συνολικής αποζημίωσης που δικαιούνται οι μισθωτοί και όχι για το 100% της αποζημίωσης αυτής, επειδή το προσωπικό της είναι ασφαλισμένο και επικουρικά.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, συμπληρώνεται από το λογιστή μια κατάσταση αποζημίωσης με τα εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ 31.12.90									
ΟΝΟΜΑΤ/ΝΥΜΟ	ΗΜ/ΝΙΑ ΠΡΟΣΛΗΨ.	ΑΚΑΘΑΡ. ΑΠΟΔΟΧ.	ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΠΟΖ/ΣΗ ή ΗΜΕΡ.ΑΠΟΖ.	Μήνες αποζ. ή ημερ. αποζ.	Συνο- λικό ποσό αποζ.	Εργοδ. εισφορά Χαρτ.& ΟΓΑ	Συνολικό ποσό αποζ. και εργοδ. εισφορά	40% του συνολικού ποσού αποζημ/σης	
A. Υπάλληλοι	20.9.76	ΜΙΣΘΟΣ	151.667 (1)	10 (2)	1.516.670 (3)	9.100 (4)	1.525.770 (5)	610.308 (6)	
B. Βασιλείου	10.3.73	130.000	210.000	13	2.730.000	16.380	<u>2.746.380</u>	<u>1.098.552</u>	
Γ. Γεωργίου		180.000					4.272.150	1.708.860	
Σ Υ Ν Ο Λ Ο									
B. Εργάτες	20.9.73	ΗΜΕΡΟΜ.	9.333	ημερομ	606.645	3.640	610.285	244.114	
M. Μάλαμας	9.3.85	8.000	10.500	65	273.000	1.638	<u>274.688</u>	<u>109.855</u>	
N. Νάνας		9.000		26			884.923	353.969	
Σ Υ Ν Ο Λ Ο									

(1) 130.000 X 14/12 = 151.667

(2)

(3) 151.667 X 10% = 1.516.670

(4) 1.516.670 X 0,6% = 9.100

(5) 1.516.670 + 9.100 = 1.525.770 δραχ.

(6) 1.525.770 X 40% = 610.308 δραχ.

β) Με βάση την πιο πάνω κατάσταση αποζημίωσης και με το ποσό των 2.062.829 δρχ. (1.708.860 + 353.969) γίνεται η εξής εγγραφή:

----- 31/12/91 -----	
16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς απόσβεσης 2.062.829
16.19	Λοιπά έξοδα πολυετούς απόσβεσης
16.19.00	<u>Λοιπά έξοδα πολυετούς απόσβεσης</u>
εις 44	Προβλέψεις 2.062.829
44.00	Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία
44.00.00	<u>Σχηματισμένες προβλέψεις</u> Προβλέψεις για το προσωπικό προηγ. χρήσεων

γ) Επειδή το ποσό της αποζημίωσης είναι μικρό (2.062.829) αποφασίστηκε από την επιχείρηση να αποσβεστεί εξ ολοκλήρου μέσα στην πρώτη χρήση. Κατά συνέπεια, την ίδια ημέρα γίνεται η εγγραφή:

----- 31/12/91 -----	
85	Αποσβέσεις παγίων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος 2.062.829
85.05	Αποσβέσεις ασωμ. ακινητ. και εξόδων πολυετούς απόσβεσης
85.05.19	<u>Αποσβέσεις λοιπών εξόδων πολυετούς απόσβεσης</u>

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

εις 16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα 2.062.829 πολυετούς απόσβεσης
16.99	Αποσβ/νες ασωμ. ακιν/σεις και αποσ/ /να έξοδα πολυετούς απόσβεσης
16.99.19	<u>Αποσβεσμένα λοιπά έξοδα πολυετούς απόσβεσης</u> Τακτοποίηση αποζ. για το προσωπικό προηγ. χρήσεων

δ) Στη συνέχεια, ο λογ/σμός 85.05.19 πιστώνεται με το ποσό 2.062.829 δρχ. για να εξισωθεί και χρεώνεται ο λογ/σμός 86.03.05 για το ίδιο ποσό. Επίσης ο λογ/σμός 16.99.19 χρεώνεται με το ποσό 2.062.829 δρχ. για να εξισωθεί και πιστώνεται για το ίδιο ποσό ο λογ/σμός 16.19.00, οπότε εξισώνεται και αυτός ο λογ/σμός.

ε) Ο λογιστής συντάσσει μια νέα κατάσταση αποζημιώσεων, με βάση τη μισθοδοτική κατάσταση του Δεκεμβρίου 1991 και με τους μισθωτούς που δεν απολύθηκαν ούτε και αποχώρησαν μέχρι 31.12.91. Η κατάσταση αυτή συντάσσεται κατά τον ίδιο τρόπο ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ 31.12.91									
Όνοματεπώνυμο	ΗΜ/ΝΙΑ ΠΡΟΣΛΗΨ.	ΑΚΑΘΑΡ. ΑΠΟΔΟΧ.	ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΠΟΖΗΜ/ΣΗ ή ΗΜΕΡ.ΑΠΟΖ.	Μήνες αποζ. ή ημερ. αποζ.	Συνολικό ποσό αποζ.	Εργοδ. εισφορά Χαρτ.& ΟΓΑ	Συνολικό ποσό αποζ. και εργοδ. εισφορά	40% του συνολικού ποσού αποζημίωσης	
Α. Υπάλληλοι		ΜΙΣΘΟΣ							
Β. Βασιλείου	20.9.76	140.000 .	163.333	11	1.796.663	10.780 .	1.807.443	722.977	
Γ. Γεωργίου	10.3.73	190.000	221.667	14	3.103.338	18.620	3.121.958	1.248.783	
Δ. Δημητρίου	10.6.91	160.000	166.667	1	186.666	1.120	<u>187.787</u>	<u>75.115</u>	
Σ Υ Ν Ο Λ Ο								<u>2046,875</u>	
Β. Εργάτες		ΗΜΕΡΟΜΙ		ημερομ					
Μ. Μάλαμας	20.9.73	Σ. 9.500	11.083	.	720.395	4.322	724.717	289.887	
Ν. Νάνας	9.3.85	10.000	11.667	65	303.342	1.820	305.162	<u>122.065</u>	
Σ Υ Ν Ο Λ Ο				26				<u>411.952</u>	

Τα συνολικά ποσά της κατάστασης αποζημιώσεων της 31.12.91 είναι μεγαλύτερα από εκείνα της κατάστασης με 31.12.90.

Αναλυτικότερα:

Συνολικά ποσά αποζημίωσης υπαλλήλων με 31.12.91	2.046.875
Συνολικά ποσά αποζημίωσης υπαλλήλων με 31.12.90	<u>1.708.860</u>
Διαφορά	338.015
Συνολικά ποσά αποζημιώσεων εργατών με 31.12.91	411.952
Συνολικά ποσά αποζημιώσεων εργατών με 31.12.90	<u>353.969</u>
Διαφορά	57.933

Επειδή τα ποσά με 31.12.91 είναι μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα ποσά με ημερομηνία 31.12.90 με βάση τις πιο πάνω διαφορές γίνεται η εξής εγγραφή:

----- 31/12/91 -----		
68	Προβλέψεις εκμετάλλευσης	395.998
68.00	Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
68.00.00	<u>Προβλέψεις έμμισθου προσωπικού</u>	338.015
68.00.01	<u>Προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού</u>	<u>57.933</u>
είδ 44	Προβλέψεις	395.998
44.00	Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπι- κού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
44.00.00	<u>Σχηματισμένες προβλέψεις Πρόβλεψη αποζ. χρήσης 1991</u>	

Στη συνέχεια ο λογ/σμός 68 πιστώνεται για να εξισωθεί και χρεώνεται ο λογ/σμός 80.00.00 "λογ/σμός γενικής εκμεταλλεύσεως 1991" με το ίδιο ποσό. Ο λογ/σμός 44 αποτελεί στοιχείο του παθητικού της επιχείρησης.

Σημ.: Αν τα ποσά των αποζημιώσεων με 31.12.91 ήταν μικρότερα από εκείνα με 31.12.90 με τις πιο πάνω διαφορές θα χρεωνόταν ο λογ/σμός 44.00.00 και θα πιστωνόταν ο λογ/σμός 84.00.00 έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις αποζ. προσωπικού προηγούμενων χρήσεων.

10.6.92 Γεγονός - Ενέργεια

Την ημέρα αυτή προσλήφθηκε ο καινούργιος υπάλληλος. Δεν γίνεται καμία λογ/κή ενέργεια που να αφορά τις προβλέψεις αποζημιώσεων προσωπικού.

15.8.92. Γεγονός - Ενέργεια

α) Την ημέρα αυτή απολύθηκε ο Β. Βασιλείου. Ο μισθός του την ημέρα της απόλυσης είναι 150.000 δρχ. και προσλήφθηκε στις 20.9.76. Με βάση τα στοιχεία αυτά ο λογιστής της εταιρίας υπολογίζει το ποσό της αποζημίωσης που δικαιούται ο Β. Βασιλείου ως εξής:

Συνολικό ποσό αποζημίωσης	1.985.000
- Χαρτόσημο και ΟΓΑ χαρτοσήμου	11.550
- Φόρος αποζημίωσης	<u>81.345</u>
Καθαρό ποσό αποζημίωσης που καταβλήθηκε στον Β. Βασιλείου	1.832.105
Εργοδοτική εισφορά και ΟΓΑ	11.550

Με τα ποσά που υπολογίστηκαν πιο πάνω γίνεται η εξής εγγραφή:

60	Αμοιβές και έξοδα προσ/κού	1.936.550 (1)
60.05	Αποζημιώσεις απολύσεως ή εξόδου από την υπηρεσία	
60.05.00	<u>Αποζ. απολυσ.έμμισθου προσ/κού</u>	
εις 53	Πιστωτές διάφοροι	1.832.105
53.00	<u>Αποδοχές προσωπικού πληρωτέες</u>	
54	Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	104.445
54.03	Φόροι-τέλη αμοιβών προσωπικού	
54.03.04	<u>Φόρος αποζ. υπαλλήλων</u>	81.345
54.03.06	<u>Χαρτ.& ΟΓΑ αποζ.απολυόμ.</u>	23.100
	<u>Αποζ. απολυόμενου Β. Βασιλείου</u>	

(1) 1.925.000 + 11.550 (εισφ. εργοδότη) = 1.936.550

β) Για τον υπάλληλο αυτό είχε γίνει πρόβλεψη 722.977 δρχ. Επειδή η πρόβλεψη είναι μικρότερη από το ποσό της αποζημίωσης, δηλαδή επειδή $1.936.550 > 722.977$, με ολόκληρο το ποσό γίνεται η εξής εγγραφή:

44	Προβλέψεις	722.977
44.00	Προβλέψεις για αποζ.προσωπ. λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
44.00.00	<u>Σχηματισμένες προβλέψεις</u>	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

εις 78	Ιδιοπαραγωγή παγίων και χρησιμο- ποιημένες προβλ. εκμετάλλευσης	722.977
78.05	Χρησιμ. προβλ. προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης	
78.05.00	<u>Χρησιμοποιημένες προβλέψεις έμμι- σθου προσωπικού</u>	

Ταιτοποίηση πρόβλεψης απολ. υπαλλήλου Β. Βασιλείου

Ο λογ/σμός 78.05.00 στο τέλος της χρήσης εξισώνεται και μεταφέρεται στο λογ/σμό 80.00.00 "Λογ/σμός γενικής εκμετάλλευσης χρήσης 1992".

10.9.92 Γεγονός - Ενέργεια

Αποχώρησε ο εργάτης Ν. Νάνας. Επειδή αποχώρησε οικειοθελώς δεν του καταβλήθηκε αποζημίωση. Για τον εργάτη όμως είχε υπολογιστεί πρόβλεψη 122.065. Με το ποσό αυτό της πρόβλεψης που δεν χρησιμοποιήθηκε γίνεται η εγγραφή:

44	Προβλέψεις	122.065
44.00	Προβλέψεις για αποζ.προσωπ. λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
44.00.00	<u>Σχηματισμένες προβλέψεις</u>	
εις 84	Έσοδα από προβλέψεις προηγ. χρήσεων	122.065
84.00	Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγ. χρήσεων	

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

84.00.00 Από προβλέψεις για αποζ. προσω-
πικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία
Τακτοποίηση πρόβλεψης αποχώρησης Ν. Νάνα

Στο τέλος της χρήσης ο λογ/σμός 84.00.00 εξισώνεται και μεταφέρεται στην πίστωση του λογ/σμού 86.02.03 "Εσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων".

31.12.92 Γεγονός - ενέργεια

Για το προσωπικό που υπάρχει στην επιχείρηση στις 31.12.92 θα πρέπει να γίνει η σχετική πρόβλεψη αποζημιώσεων. Ορισμένα από τα άτομα αυτά είναι γραμμένα στην κατάσταση αποζημιώσεων μισθωτών με 31.12.91 ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ 31.12.91

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	40% της συνολικής αποζημίωσης
α) ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	
Γ. Γεωργίου	1.248.783
Δ. Δημητρίου	<u>75.115</u>
Σ ύ ν ο λ ο	1.323.898
β) ΕΡΓΑΤΕΣ	
Μ. Μάλαμας	289.887

Με 31.12.92 συντάσσεται καινούργια κατάσταση αποζημιώσεων μισθωτών και για τα άτομα που απασχολούνται την ημέρα αυτή στην επιχείρηση και έστω το 40% της συνολικής αποζημίωσης ανέρχεται στο εξής ποσό:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ 31.12.92

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	40% της συνολικής αποζημίωσης
α) ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	
Γ. Γεωργίου	1.380.000
Δ. Δημητρίου	180.000
Ε. Ευαγγέλου	<u>95.000</u>
Σ ύ ν ο λ ο	1.655.000
β) ΕΡΓΑΤΕΣ	
Μ. Μάλαμας	310.000

Επειδή τα ποσά των αποζημιώσεων με 31.12.92 είναι μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα ποσά αποζημιώσεων με 31.12.91, γίνεται συμπληρωματική εγγραφή πρόβλεψης με τα ποσά των πιο πάνω διαφορών. Οι διαφορές αυτές είναι:

α) Για τους υπαλλήλους: $1.655.000 - 1.323.898 = 331.102$

β) Για τους εργάτες: $310.000 - 289.887 = 20.113$

Γίνεται η εξής εγγραφή:

68	Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	351.215
68.00	Προβλ. για αποζ. προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
68.00.00	<u>Προβλέψεις έμμισθου</u> <u>προσωπικού</u>	331.102
68.00.01	<u>Προβλέψεις ημερομί-</u> <u>σθίου προσωπικού</u>	<u>20.113</u>
εις 44	Προβλέψεις	351.215

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσ/κού
 λόγω εξόδου από την υπηρεσία
Σχηματισμένες προβλέψεις
 Προβλέψεις αποζημιώσεων προσωπικού

Αν μια επιχείρηση αρχίζει για πρώτη φορά να σχηματίζει τέτοιες προβλέψεις για το προσωπικό της, τότε στην επιχείρηση γίνονται υποχρεωτικά οι παρακάτω ενέργειες (έστω ότι η 31.12.91 είναι η ημέρα ενάρξεως υπολογισμού των προβλέψεων του προσωπικού της επιχείρησης):

α) Υπολογίζεται πρώτα το σύνολο των αποζημιώσεων που θα πλήρωνε η επιχείρηση στο προσωπικό στις 31.12.90 και το οποίο προσωπικό της συνεχίζει να υπάρχει και στις 31.12.91. Δηλαδή δεν υπολογίζονται αποζημιώσεις με ημερομηνία 31.12.90 για τα άτομα που αποχώρησαν κατά τη διάρκεια της χρήσης '91.

Με το ποσό αυτό της αποζημίωσης χρεώνεται ο λογ/σμός 16.19.00 "προβλέψεις αποζημιώσεως προσωπικού προηγούμενων χρήσεων" και πιστώνεται ο λογ/σμός 44.00.00 "Σχηματισμένες προβλέψεις" με το ίδιο ποσό. Το ποσό του 16.19.00 αποσβένεται πλήρως μέσα σε 1 ή 2 ή 3 ή το πολύ 5 έτη, αλλά στις περιπτώσεις αυτές η απόσβεση πρέπει να είναι ισόποση.

Με το ποσό της απόσβεσης χρεώνεται ο λογ/σμός 85.05.19 "Αποσβέσεις λοιπών εξόδων πολυετούς απόσβεσης" και πιστώνεται ο 16.99.19 "Αποσβεσμένος λοιπός εξοπλισμός πολυετούς απόσβεσης" με το ίδιο ποσό. Στη συνέχεια ο 85.05.19 πιστώνεται για να εξισωθεί και χρεώνεται ο λογ/σμός 86.03.05

"Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς απόσβεσης με το ίδιο ποσό. Αν η πρόβλεψη πρόκειται να αποσβεσθεί στο σύνολό της μέσα σε ένα χρόνο, τότε χρεώνεται ο λογ/σμός 85.05.19 με ολόκληρο το ποσό και πιστώνεται με το ίδιο ποσό ο λογ/σμός 16.99.19.

Στη συνέχεια χρεώνεται ο λογ/σμός 16.99.19 για να εξισωθεί και πιστώνεται με το ίδιο ποσό ο λογ/σμός 16.19.00, οπότε εξισώνεται και ο λογ/σμός αυτός. Αν όμως η πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού πρόκειται να αποσβεστεί σε περισσότερα από ένα έτη, τότε, μόλις ολοκληρωθεί η απόσβεση της πρόβλεψης, θα γίνει η πιο πάνω εγγραφή, δηλαδή θα χρεωθεί τότε ο λογ/σμός 16.99.19 και θα πιστωθεί ο λογ/σμός 16.19.00 για να εξισωθεί και ο λογ/σμός αυτός.

β) Υπολογίζεται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που οφείλει η επιχείρηση στο προσωπικό της την ημερομηνία 31.12.91, αν την ημέρα αυτή το προσωπικό της απολυόταν από την επιχείρηση.

Στη συνέχεια συγκρίνεται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης με ημερομηνία 31.12.91 με εκείνο της 31.12.90. Από τη σύγκριση αυτή, αν προκύψει ότι το συνολικό ποσό των αποσβέσεων με ημερομηνία 31.12.91 είναι μεγαλύτερο από εκείνο της 31.12.90, τότε με τη διαφορά αυτή χρεώνεται ο λογ/σμός 68.00.00 ή ο 68.00.01 και πιστώνεται ο λογ/σμός 44.00.00 με το ίδιο ποσό. Στη συνέχεια ο λογ/σμός 68 πιστώνεται και χρεώνεται ο λογ/σμός 80.00.00 "Λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης 1991" με το ίδιο ποσό.

Αν το ποσό των συνολικών αποζημιώσεων με ημερομηνία 31.12.91 είναι μικρότερο από εκείνο της 31.12.90, τότε με 31.12.91 χρεώνεται ο λογ/σμός 44.00.00 με τη διαφορά αυτή και

πιστώνεται ο λογ/σμός 84.00.00 "έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις αποζημίωσης προσωπικού προηγούμενων χρήσεων" με το ίδιο ποσό.

Οι αποζημιώσεις που καταβάλλονται μέσα στις επόμενες χρήσεις 1992, 1993 κ.τ.λ. στους μισθωτούς που απολύονται ή συνταξιοδοτούνται, καταχωρούνται κανονικά στη χρέωση του λογ/σμού 60.05 "Αποζημιώσεις απόλυσης ή εξόδου από την υπηρεσία" με πίστωση του 38 ή του 54 κ.τ.λ. Στη συνέχεια, με την ίδια ημερομηνία, χρεώνεται ο 44.00.00 με τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματισθεί γι' αυτούς που απολύθηκαν ή αποχώρησαν από την επιχείρηση και το πολύ μέχρι το ποσό των αποζημιώσεων αυτών με πίστωση του λογ/σμού 78.05 "χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως" με το ίδιο ποσό. Δηλαδή, αν το ποσό της πρόβλεψης είναι μικρότερο από της αντίστοιχης αποζημίωσης, τότε μεταφέρεται ολόκληρο στο λογ/σμό 78.05. Ενώ, αν το ποσό της πρόβλεψης είναι μεγαλύτερο από εκείνο της αποζημίωσης, τότε το ποσό αποζημίωσης μεταφέρεται στην πίστωση του λογ/σμού 78.05 και το επιπλέον ποσό της πρόβλεψης μεταφέρεται στην πίστωση του λογ/σμού 84.00 "έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων".

Στο τέλος της χρήσης 1992, όπως και στις επόμενες χρήσεις, γίνεται πάλι πρόβλεψη για τις αποζημιώσεις του προσωπικού της επιχείρησης. Αν δηλαδή οι αποζημιώσεις με ημερομηνία 31.12.92 είναι μεγαλύτερες από εκείνες της 31.12.91, τότε με τη διαφορά αυτή χρεώνεται ο λογ/σμός 68.00 "προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία" με πίστωση του λογ/σμού 44.00.00 "Σχηματισμένες

προβλέψεις". Ενώ αν οι αποζημιώσεις με ημερομηνία 31.12.92 είναι μικρότερες από εκείνες με ημερομηνία 31.12.91, τότε με την διαφορά αυτή χρεώνεται ο λογ/σμός 44.00.00 "σχηματισμένες προβλέψεις" και πιστώνεται ο 84.00.00 "Από προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία".

Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις

Οι συμμετοχές σε άλλες (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις και οι τυχόν τίτλοι με χαρακτήρα ακινητοποιήσεων των επιχειρήσεων αυτών αποτιμούνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας τιμής τους.

Π.χ. Έστω η «Α» εταιρεία έχει τις συμμετοχές που εμφανίζονται στον πίνακα της επόμενης σελίδας:

Ε.Π.Ε.	Αξ. κτήσης			Λογιστική αξία		Αξία αποτίμησης	
	Μερίδα	Μονάδα	Σύνολο	Μονάδες	Σύνολο	Μονάδες	Σύνολο
Συμμετ. στη θυγ.ΕΠΕ Β	90	10.000	900.000	11.200	1.008.000	10.000	900.000
Μετοχές στην ΕΠΕ Γ	60	20.000	1.200.000	19.000	1.140.000	19.000	1.140.000
Χρεόγραφα στην ΕΠΕ Δ			800.000		900.000		800.000
Χρεόγραφα στην ΕΠΕ Ε			<u>1.600.000</u>		<u>1.800.000</u>		<u>1.600.000</u>
ΣΥΝΟΛΑ			4.500.000		4.848.000		4.440.000

Η αποτίμηση θα γίνει στο ποσό των δρχ. 4.440.000 και θα διενεργηθεί η εγγραφή:

68	Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	60.000
68.01	<u>Προβλ. για υποτ.συμμ. σε λοιπές</u>	
	<u>(πλην Α>Ε.) επιχειρήσεις</u>	
εις 18	Συμ/χές και λοιπές μακροπρ.απαιτήσεις	60.000
18.00	Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	
18.00.19	<u>Προβλέψεις για αποτ. συμμετοχών σε λοι-</u>	
	<u>πές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις</u>	
18.00.19.00	<u>ΕΠΕ Β</u>	
10.00.19.01	<u>ΕΠΕ Γ</u>	

Ο λογ/σμός 68.01 "Προβλέψεις για υποτ. συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις" θεωρείται έξοδο εκμεταλλεύσεως και μεταφέρεται στο λογ/σμό εκμεταλλεύσεως, εμφανίζεται δε με τον τίτλο "διαφορές αποτιμήσεως συμμετοχών και χρεογράφων" στο λογ/σμό "Α.Χ.". Ο αντίθετος υπολογ/σμός 18.00.19 "προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές πλην Α.Ε. επιχειρήσεις" εμφανίζεται στο ενεργητικό του ισολογισμού με τον τίτλο "προβλέψεις για υποτιμήσεις" αφαιρετικά του λογ/σμού "συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις".

Σε περίπτωση πωλήσεως των συμμετοχών το τίμημα πωλήσεως καταχωρείται στην πίστωση του οικείου υπολογ/σμού του 18.00 ή 18.01 στην οποία μεταφέρεται και η τυχόν σχηματισμένη πρόβλεψη (από το λογ/σμό 18.00.19 ή 18.01.19) όταν πρόκειται για συμμετοχές σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις, το

αποτέλεσμα δε που προκύπτει καταχωρείται στο λογ/σμό 64.12.00 ή 64.12.01, κατά περίπτωση, αν πρόκειται για ζημία, και στο λογ/σμό 76.04.00 ή 76.04.01, κατά περίπτωση, αν πρόκειται για κέρδος.

Π.χ. Αν υποθέσουμε ότι η οικον. μονάδα πωλεί αντί 890.000 τα εταιρικά μερίδια της ΕΠΕ "Β" (συμμετοχή 70% στο κεφάλαιο αυτής) που είχε αποκτήσει αντί 900.000 δρχ. και για τα οποία είχε σχηματισθεί πρόβλεψη υποτιμήσεως 12.162:

-----		-----	
18	Συμμετοχές και λοιπές μακρο- πρόθεσμες απαιτήσεις		12.162
18.00	Συμμετοχές σε συνδ.επιχειρήσεις		
18.00.19	<u>Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμε-</u> <u>τοχών σε λοιπές (πλην ΑΕ) επιχ/σεις</u>		
εις 18	Συμμετοχές και λοιπές μακροπρό- θεσμες απαιτήσεις		12.162
18.00	Συμμετοχές σε συνδ. επιχειρήσεις		
18.00.08	Συμμετοχές σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις εξωτερικού		
18.00.08.00	<u>Συμμετοχή στην ΕΠΕ "Ψ"</u>		
-----		-----	
38	Χρηματικά διαθέσιμα		890.000
38.00	<u>Ταμείο</u>		
εις 18	Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθε- σμες απαιτήσεις		887.838
18.00	Συμμετοχές σε συνδ. επιχειρήσεις		

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

18.00.08	Συμμετοχές σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις εσωτερικού	
18.00.08.00	<u>Συμμετοχή στην ΕΠΕ "Ψ"</u>	
76	Έξοδα κεφαλαίου	2.162
76.04	Κέρδη από πώληση συμμετοχών	
76.04.01	<u>Κέρδη από πώληση μετοχών πλην ΑΕ</u>	

Τελικά αποτελέσματα που προκύπτουν από την πώληση συμμετοχών εμφανίζονται στο λογ/σμό αποτελέσματα χρήσεως με τον τίτλο "κέρδη πωλήσεως συμμετοχών και χρεογράφων" αν πρόκειται για κέρδος, ή με τον τίτλο "έξοδα και ζημίες χρεογράφων" αν πρόκειται για ζημία.

Λογαριασμός 44.10 "Προβλέψεις απαξιώσεων και αποτιμήσεων παγίων στοιχείων"

Στην περίπτωση υποτιμήσεως παγίου περιουσιακού στοιχείου, άσχετα αν αυτό υπόκειται ή όχι σε απόσβεση, εφόσον η υποτίμηση προβλέπεται ότι θα είναι διαρκής, σχηματίζεται ανάλογη πρόβλεψη, ώστε η αποτίμηση του στοιχείου αυτού, κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, να γίνεται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως ή του κόστους ιδιοκτησικευής και της υποτιμημένης τρέχουσας τιμής του. Οι προβλέψεις αυτές βαρύνουν τα "ΑΧ" και το ποσό τους εμφανίζεται χωριστά στο λογ/σμό "ΑΧ" ή στο παράρτημα όταν είναι αξιόλογο.

Η αποτίμηση στην παραπάνω χαμηλότερη τιμή μπορεί να μη συνεχιστεί σε περίπτωση που οι λόγοι που επέβαλαν την προσαρμογή της αξίας έπαψαν να υπάρχουν.

Σύμφωνα δε και με το άρθρο 42ε παρ. 14, οι προβλέψεις που αφορούν υποτιμήσεις περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού, σχηματίζονται σε ύψος που καλύπτει τις υποτιμήσεις των στοιχείων αυτών, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, και εμφανίζονται στο ενεργητικό του ισολογισμού αφαιρετικά από τα στοιχεία στα οποία αναφέρονται.

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. οι εξεταζόμενες προβλέψεις σχηματίζονται με χρέωση των αποτελεσματικών λογ/σμών 83.10 "προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων", ο οποίος εμφανίζεται τελικά στο λογ/σμό "Α.Χ." με τον τίτλο προβλέψεως για "έκτακτους κινδύνους" με πίστωση του λογ/σμού ισολογισμού "προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων". Ο τελευταίος αυτός λογ/σμός κατά το μέρος που αφορά γήπεδα - οικόπεδα εμφανίζεται στο ενεργητικό του ισολογισμού αφαιρετικά του λογ/σμού "Γήπεδα - Οικόπεδα" (εμφανίζεται στο παθητικό του ισολογισμού με τον τίτλο "λοιπές προβλέψεις").

Π.χ. αν υποθέσουμε ότι η οικονομική μονάδα αγόρασε οικόπεδο αντί δρχ. 20.000.000 και ότι άλλαξε το ρυμοτομικό σχέδιο και συνεπώς εκτιμάται ότι το οικόπεδο υπέστη μείωση της αξίας του κατά 4.000.000:

83 Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους 4.000.000

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

83.10	Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμή- σεων πάγιων στοιχείων	
83.10.00	<u>Οικόπεδο οδού...</u>	
εις 44	Προβλέψεις	4.000.000
44.10	Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτ. πάγιων στοιχείων	
44.10.00	<u>Οικόπεδο οδού...</u>	
	Σχηματισμός πρόβλεψης	

Σε περίπτωση εκποιήσεως μη οικοδομικής εδαφικής έκτασης, ισχύουν τα παρακάτω:

- α) Στην πίστωση του οικείου λογ/σμού της εδαφικής εκτάσεως καταχωρούνται το τίμημα πωλήσεως του πωλητηρίου συμβολαίου και η τυχόν σχηματισμένη πρόβλεψη για υποτίμηση της πωλούμενης εκτάσεως (από το λογ/σμό 44.10). Στη χρέωση του ίδιου λογ/σμού φέρονται τα τυχόν έξοδα που δημιουργούνται για την πραγματοποίηση της πωλήσεως.
- β) Στη χρέωση του οικείου λογ/σμού της εδαφικής εκτάσεως μεταφέρονται, επίσης, το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδωντιμήσεως και των τυχόν εξόδων διαμορφώσεώς της. Οι μεταφορές αυτές γίνονται από τους λογ/σμούς 16.14 και 11.03 αντίστοιχα, στους οποίους προηγουμένως μεταφέρονται από τους λογ/σμούς 16.99.14 και 11.99.03 οι διενεργημένες αποσβέσεις.
- γ) Το αποτέλεσμα που προκύπτει μετά από τις παραπάνω καταχωρήσεις και μεταφορές μεταφέρεται στο λογ/σμό

81.02.00 "Ζημιές από εκποίηση ακινήτων", όταν είναι ζημιά, ή στο λογ/σμό 81.03.00 "κέρδη από εκποίηση ακινήτων", όταν είναι κέρδος.

Παράδειγμα:

Ας υποθέσουμε ότι η επιχείρηση πωλεί αντί δρχ. 10.000.000 ένα μη οικοδομημένο οικόπεδό της, αξίας κτήσεως δρχ. 12.000.000, καταβάλλοντας έξοδα πωλήσεως δρχ. 100.000.

Κατά την αγορά του οικοπέδου η επιχείρηση κατέβαλε έξοδα κτήσεως (φόρο μεταβιβάσεως κ.λπ.) δρχ. 1.500.000 και για τη διαμόρφωσή του έξοδα δρχ. 2.000.000, τα οποία μέχρι το χρόνο πωλήσεως του οικοπέδου, έχουν αποσβεστεί κατά δρχ. 500.000 και 600.000 αντίστοιχα.

	-----	-----	
38	Χρηματικά διαθέσιμα	1.000.000	
38.00	<u>Ταμείο</u>		
εις 10	Εδαφικές εκτάσεις		1.000.000
10.00	Γήπεδα-οικόπεδα		
10.00.00	<u>Οικόπεδο οδού...</u>		
	Γ.Ε. Νο ...		
	-----	2	-----
10	Εδαφικές εκτάσεις	100.000	
10.00	Γήπεδα-Οικόπεδα		
10.00.00	<u>Οικόπεδο οδού...</u>		
εις 38	Χρηματικά διαθέσιμα		100.000
38.00	<u>Ταμείο</u>		
	Ε.Π. Νο ...		
	-----	3	-----

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	1.100.000
16.99	Αποσβεσμένες ασώματες ακινη- τοποιήσεις και αποσβεσμένα έξοδα πολυετούς απόσβεσης	
16.99.14	Αποσβεσμένα έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων	
16.99.14.00	<u>Οικοπέδου οδού</u>	500.000
16.99.03	Αποσβεσμένες δια- μορφώσεις γηπέδων	
16.99.03.00	<u>Οικοπέδου οδού</u>	<u>600.000</u>
(εις)		
16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	500.000
16.14	Έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων	
16.14.00	<u>Οικοπέδου οδού</u>	
11	Κτίρια - εγκαταστάσεις κτιρίων - τεχνικά έργα	600.000
11.03	Υποκείμενες σε απόσβεση διαμόρφω- σης γηπεδων	
11.03.00	<u>Οικόπεδο οδού</u>	
	Μεταφορά αντιθέτου στον κύριο	
	----- 4 -----	
10	Εδαφικές εκτάσεις	2.400.000
10.00	Γήπεδα-Οικόπεδα	
10.00.00	<u>Οικόπεδο οδού</u>	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

(εις)

16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	1.000.000
16.14	Έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων	
16.14.00	<u>Οικόπεδο οδού</u>	
11	Κτίρια - Εγκαταστάσεις κτιρίων - Τεχνικά έργα	1.400.000
11.03	Υποκείμενες σε απόσβεση διαμόρφω- σης γηπέδων	
11.03.00	<u>Οικόπεδο οδού</u>	
	Μεταφορά εξόδων κτήσεως και διαμορφώσεων	
	----- 5 -----	
44	Προβλέψεις	3.000.000
44.10	Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων	
44.10.00	<u>Οικόπεδο οδού</u>	
εις 10	Εδαφικές εκτάσεις	3.000.000
10.00	Γήπεδα - Οικόπεδα	
10.00.00	<u>Οικόπεδα οδού</u>	
	Χρησιμοποιημένες προβλέψεις	
	----- 6 -----	
81	Έκτακτα και ανόργανα αποτ/τα	1.500.000
81.02	Έκτακτες ζημίες	
81.02.00	<u>Ζημίες από εκποίηση ακινήτου</u>	
εις 10	Εδαφικές εκτάσεις	1.500.000
10.00	Γήπεδα - οικόπεδα	
10.00.00	<u>Οικόπεδο οδού</u>	
	Πρόεκυψαν ζημίες	

Αν από την πώληση προέκυπτε κέρδος, ο λογ/σμός του οικοπέδου θα εμφάνιζε πιστωτικό υπόλοιπο, το οποίο θα μεταφερόταν στην πίστωση του 81.03.00.

Β. Σε περίπτωση εκποιήσεως κτιρίων και τεχνικών έργων εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

- α) Στην πίστωση του οικείου λογ/σμού του κτιρίου ή του τεχνικού έργου καταχωρείται το τίμημα της πώλησης του πωλητηρίου συμβολαίου και στη χρέωσή του καταχωρούνται τα έξοδα που τυχόν δημιουργούνται για την επίτευξη της πώλησης.
- β) Στη χρέωση του ίδιου λογ/σμού μεταφέρονται η αξία κτήσεως του αντιστοίχου γηπέδου ή άλλης εδαφικής εκτάσεως και το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων διαμορφώσεως του γηπέδου (δηλαδή το υπόλοιπο του λογ/σμού 11.03 που προκύπτει μετά τη μεταφορά στο λογ/σμό αυτό των αποσβέσεων του λογ/σμού 11.99.03). Στην πίστωση του ίδιου λογ/σμού μεταφέρεται η τυχόν σχηματισμένη πρόβλεψη για υποτίμηση του πωλουμένου γηπέδου (από το λογ/σμό 44.10).
- γ) Στην πίστωση του ίδιου λογ/σμού μεταφέρονται οι αποσβέσεις που διενεργήθηκαν μέχρι την πώληση και στη χρέωσή του μεταφέρεται το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων κτήσεως του ακινήτου (δηλαδή το υπόλοιπο του λογ/σμού 16.14 που προκύπτει μετά τη μεταφορά στο λογ/σμό αυτό των αποσβέσεων του λογ/σμού 16.99.14).
- δ) Το αποτέλεσμα που προκύπτει μετά από τις παραπάνω καταχωρήσεις και μεταφορές μεταφέρεται στο λογ/σμό

81.02.00 "ζημιές από εκποίηση ακινήτων" ή 81.02.01 "ζημιές από εκποίηση τεχνικών έργων", όταν είναι ζημιά, ή στο λογ/σμό 81.03.00 "κέρδη από εκποίηση ακινήτων" ή 81.03.01 "κέρδη από εκποίηση τεχνικών έργων", όταν είναι κέρδος.

Παράδειγμα

Ας υποθέσουμε ότι την 30/6/19+1 η οικονομική μονάδα πωλεί αντί 21.000.000 κτίριο κόστους κτήσεως 20.000.000 αποσβεσμένο μέχρι 31.12.19+0 κατά 4.000.000, για το οποίο, πέραν των αποσβέσεων, είχε διενεργηθεί πρόβλεψη για υποτίμηση 3.000.000. Το πωλούμενο κτίριο είναι οικοδομημένο επί οικοπέδου κόστους κτήσεως 3.000.000, για την απόκτηση δε του κτιρίου αυτού η πωλήτρια εταιρία είχε καταβάλει έξοδα κτήσεως (φόρο μεταβιβάσεως κ.λπ.) 2.900.000, τα οποία, μέχρι 31/12/19+0 είχαν αποσβεστεί κατά 2.320.000.

Θα γίνουν οι εγγραφές:

----- 1 -----

66	Αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	790.000
66.01	Αποσβέσεις κτιρίων-εγκαταστά- σεων κτιρίων-τεχνικών έργων	
66.01.00	<u>Αποσβέσεις κτιρίων - εγκατα- στάσεων κτιρίων</u>	<u>500.000</u>
66.05	Αποσβέσεις ασώματων ακινητο- ποιήσεων και εξόδων πολυετούς απόσβεσης	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

66.05.14 Αποσβέσεις εξόδων κτήσεως ακι-
νητοποιήσεων 290.000

(εις)

11	Κτίρια-εγκ/σεις κτιρίων-ΤΕ	500.000
11.99	Αποσ/να κτίρια-εγκ/σεις κτιρίων-ΤΕ	
11.99.00	<u>Αποσ/να κτίρια - εγκ/σεις κτιρίων</u>	
16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	290.000
16.99	Αποσ/να έξοδα κτήσεως ακινήτου	
16.99.14	<u>Αποσ/να έξοδα κτήσεως ακινήτου</u> 2.000.000 X 5% X 1/2 2.900.000 X 1/5 X 1/2	

Αποσβέσεις περιόδου 1/1 - 31/6/19+1

----- 2 -----

11	Κτίρια-Εγκ/σεις κτιρίων - ΤΕ	4.500.000
11.99	Αποσβ/να κτίρια-εγκ.κτιρ.-ΤΕ	
11.99.00	<u>Αποσβ/να κτίρια-εγκατ.κτιρίων</u>	
16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	2.610.000
16.99	Αποσ/νες ασώματες ακινητ/σεις και αποσβ/να έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	
16.99.14	<u>Αποσβεσμένα έξοδα κτήσεων ακινητοποιήσεων</u>	

(εις)

11	Κτίρια - εγκατ.κτιρίων-ΤΕ	4.500.000
----	---------------------------	-----------

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

11.00	<u>Κτίρια - εγκαταστάσεις κτιρίων</u>	
16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	2.610.000
16.14	<u>Έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων</u>	
	Μεταφορά αντίθετων στους κυρίους	
	----- 3 -----	
11	Κτίρια-εγκατ/σεις κτιρίων-ΤΕ	3.000.000
11.00	<u>Κτίρια - εγκατ/σεις κτιρίων</u>	
(εις)		
10	Εδαφικές εκτάσεις	3.000.000
10.00	<u>Γήπεδα-Οικόπεδα</u>	
	Μεταφορά του β' στον α'	
	----- 4 -----	
11	Κτίρια-εγκατ/σεις κτιρίων-ΤΕ	290.000
11.00	<u>Κτίρια-εγκαταστάσεις κτιρίων</u>	
(εις)		
16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έ- ξοδα πολυετούς απόσβεσης	290.000
16.14	<u>Έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων</u>	
	Μεταφορά του β' στον α'	
	----- 5 -----	
44	Προβλέψεις	3.000.000
44.10	<u>Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων</u>	
(εις)		
11	Κτίρια-εγκ/σεις κτιρίων-ΤΕ	3.000.000
	ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ	

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

11.00	<u>Κτίρια - εγκαταστάσεις κτιρίων</u>	
	Μεταφορά του β' στον α'	
	----- 6 -----	
38	Χρηματικά διαθέσιμα	21.000.000
38.00	<u>Ταμείο</u>	
(εις)		
11	Κτίρια-εγκατ.κτιρίων-τεχν.έργα	21.000.000
11.00	<u>Κτίρια - εγκατ. κτιρίων</u>	
	ΓΕ Νο ...	
	----- 7 -----	
11	Κτίρια-εγκ/σεις κτιρίων-ΤΕ	5.210.000
11.00	<u>Κτίρια - εγκ/σεις κτιρίων</u>	
(εις)		
81	Έκτακτα & ανόργανα αποτελέσματα	5.210.000
81.03	Έκτακτα κέρδη	
81.03.00	<u>Κέρδη από εκποίηση ακινήτων</u>	
	Προέκυψαν κερδη	

Για τα μηχανήματα ισχύουν ό,τι και για τις μη οικοδομήσιμες εδαφικές εκτάσεις.

Από φορολογική άποψη δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα οι προβλέψεις για μείωση της αξίας των ακινήτων και πλοίων, ενώ αναγνωρίζεται "η πρόβλεψη για την τυχόν υφιστάμενη και μη πραγματοποιηθείσα υποτίμηση" των λοιπών παγίων στοιχείων.

Λογ/σμός 44.11 "Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις"

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 120 του Ν. 2065/1992 σχετικά με τα ποσά προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων: "Το ποσό της πρόβλεψης αυτής υπολογίζεται σε ποσοστό (1%) επί της αναγραφόμενης στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών αξίας μετά την αφαίρεση των επιστροφών ή εκπτώσεων, βάσει των τηρουμένων βιβλίων. Το ποσό αυτό για κάθε διαχειριστική χρήση δεν μπορεί να υπερβεί το (50%) του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογ/σμού "Πελάτες", όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης.

Στον υπολογισμό του ποσοστού (1%) δεν περιλαμβάνεται η αξία των πωλήσεων ή παροχής υπηρεσιών προς το Δημόσιο ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Η έκπτωση της δαπάνης αυτής εμφανίζεται στα βιβλία της επιχείρησης σε ειδικό λογ/σμό "Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων".

Πέραν της πιο πάνω σχηματιζόμενης πρόβλεψης, ουδέν άλλο ποσό αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων".

Σχετικές παρόμοιες διατάξεις προβλέπουν στο άρθρο 11 παρ. 2 του Ν.Δ. 34/1968 για τις τράπεζες ποσοστό 2% επί των χορηγήσεων και μεταγενέστερα στο άρθρο 6 παρ. 8 του Ν. 1665/1986 για τις Α.Ε. "LEASING" τα εξής: "Για τον υπολογισμό των καθαρών κερδών των εταιριών αυτού του νόμου επιτρέπεται να διενεργείται για την κάλυψη επισφαλών απαιτήσεών τους έκπτωση ως 2% του ύψους των μισθωμάτων (ληξιπρόθεσμων ή όχι) από όλες τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης τα οποία δεν είχαν

εισπραχθεί στις 31.12 κάθε έτους. Η έκπτωση αυτή φέρεται σε ειδικό αποθεματικό πρόβλεψης".

Οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις σχηματίζονται με χρέωση του λογ/σμού 83.11 "Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις" και πίστωση του λογ/σμού 44.11. Ο λογ/σμός 44.11 χρεώνεται με το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης, με πίστωση του λογ/σμού της οικείας απαίτησης, οπότε αυτή χαρακτηρίζεται για το σύνολο ή μέρος σαν ανεπίδεκτη εισπράξεως.

Το υπόλοιπο απαιτήσεων που τυχόν μένει ακάλυπτο, μεταφέρεται στη χρέωση του λογ/σμού 81.02.06 "Ζημιές από ανεπίδεκτες εισπράξεων απαιτήσεις".

Παράδειγμα:

Έστω η εταιρεία "Α" εμφανίζει στην απογραφή τέλους 31.12.1992:

- α) Στο λογ/σμό "Πελάτες" δρχ. 5.000.000 (εκ των οποίων 1.500.000 είναι επισφαλείς, λογ/σμός 30.97).
- β) Ο λογ/σμός "Πωλήσεων" 70-73 του Ε.Γ.Λ.Σ. σύνολο δρχ. 50.000.000 εκ των οποίων δρχ. 6.000.000 είναι τιμολόγια προς το δημόσιο και Ν.Π.Δ.Δ.

Βάσει του άρθρου 12 του Ν. 2065/1992 η εταιρεία μπορεί να σχηματίσει πρόβλεψη προς απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων.
 Ποσό ίσο: $(50.000.000 - 6.000.000) \times 1\% = 440.000 < 50\% \times 5.000.000 = 2.500.000.$

Την 31.12.92 η εταιρεία θα προβεί στην εγγραφή:

83	Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	440.000
----	---------------------------------------	---------

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

83.11	<u>Προβλέψεις για επισφ. απαιτήσεις</u>	
44	Προβλέψεις	440.000
44.11	<u>Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων</u>	
	Σχηματισμός προβλ. 44.000.000 X 1%	

Εαν κατά τη διάρκεια της χρήσεως 1993 ο νομικός σύμβουλος με την από 6.4.1993 επιστολή προς την εταιρεία "Α", πει ότι απαιτήσεις πελατών ύψους δρχ. 1.000.000 κρίνονται ανεπίδεκτες εισπράξεων, λόγω του ότι έχει περατωθεί η πτωχευτική διαδικασία, η εταιρία στο τέλος της χρήσης 31.12.93 πραγματοποίησε: α) πωλήσεις πλην Δημοσίου - ΝΠΔΔ δρχ. 65.000.000, β) χρεωστικό υπόλοιπο (Χ.Υ.) πελατών εμφανίζεται με δρχ. 1.000.000 (εκ των οποίων επισφαλείς πελάτες δρχ. 500.000).

Εγγραφή κατά τη λήψη επιστολής του Νομικού Συμβούλου:

44	Προβλέψεις	1.000.000
44.11	<u>Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων</u>	
30	Πελάτες	1.000.000
30.97	<u>Επισφαλείς πελάτες</u>	
	Δημιουργία επισφ. με δικαστικά έγγραφα	

Διενέργεια πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων την 31.12.93
 $65.000.000 \times 1\% = 650.000 > 50\% \times 1.000.000 = 500.000$, άρα η πρόβλεψη θα πρέπει να περιορισθεί στο ποσό των 500.000 δρχ.

Η εταιρία καταχωρεί στα βιβλία της την εξής λογιστική εγγραφή:

88	Προβλέψεις για έκτακτους κιν- δύνους	500.000
88.11	<u>Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις</u>	
εις 44	Προβλέψεις	500.000
44.11	<u>Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων</u> Σχηματισμός πρόβλεψης	

Ο λογ/σμός 44.11 θα έχει την 31.12.1993 την εξής εικόνα:

44.11 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων

6.4.93	1.000.000		440.000	(1992)
			500.000	(1993)

Δηλαδή ο λογ/σμός 44.11 θα εμφανίζει χρεωστικό υπόλοιπο δρχ. 60.000.

Μπορούμε να ακολουθήσουμε δυο επιλογές:

1η περίπτωση: Με διενέργεια εγγραφής την 31.12.93:

81	Έκτακτα και ανόργανα αποτ/τα	60.000
81.02	Έκτακτες ζημιές	
81.02.06	Ζημιές από ανεπίδεικτες εισ- πράξεις απαιτήσεις	
εις 44	Προβλέψεις	60.000

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

44.11 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών
απαιτήσεων

Ως δικαστικά έγγραφα ...

Το παραπάνω ποσό δρχ. 60.000 θα δηλωθεί ως λογιστική διαφορά, αφού ρητά εκ της σχολιαζόμενης διάταξης ουδέν άλλο ποσό αναγνωρίζεται.

2η περίπτωση: Να μη γίνει εγγραφή και το χρεωστικό υπόλοιπο του λογ/σμού 44.11 να συμψηφιστεί στην επόμενη χρήση.

Ακόμη, θα πρέπει να διευκρινιστεί εάν το εκάστοτε ποσό της συσσωρευμένης πρόβλεψης, όπως εμφανίζεται στην πίστωση του λογαριασμού 30 που εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης.

Πιστεύουμε ότι πρέπει να γίνεται η παρακάτω σύγκριση, ώστε να μην υπερβαίνει το 50% του Χ.Υ.πελατών, διαφορετικά θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακρότητες, όπως αυτές περιγράφονται στο παρακάτω παράδειγμα.

Έστω η εταιρία "Χ" έχει τα εξής υπόλοιπα λογ/σμού πωλήσεων και πελατών κατά τις χρήσεις 1992 + 1994.

	<u>ΠΩΛΗΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΕΛΑΤΕΣ</u>
1992	300.000.000	7.000.000
1993	420.000.000	8.000.000
1994	500.000.000	11.000.000

ΧΡΗΣΕΙΣ	Πωλήσεις	Πελάτες	50% πελατών	Υπολ/σμός προβλ. επισφ. απαιτήσεων	Προβλ. 44.11 προβλ. αποσβ. επισφ. απαιτ.
1992	300.000.000	7.000.000	<3.500.000	3.000.000	3.000.000
1993	420.000.000	8.000.000	>4.000.000	4.000.000	7.000.000
1994	500.000.000	11.000.000	<5.500.000	5.000.000	12.000.000

Παρατηρούμε ότι την 31.12.94 ο λογ/σμός 44.11 "προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις" θα εμφανίζεται με Π.Υ. δρχ. 12.000.000, δηλαδή περισσότερα από ό,τι ο λογ/σμός "Πελάτες".

Βέβαια, υπάρχει ο αντίλογος όπου απαιτήσεις δεν είναι μόνο προερχόμενες εκ του λογ/σμού "Πελάτες", αλλά και Γραμμάτια εισπρακτέα, επιταγές εισπρακτέες, μεταχρονολογημένες κ.λπ.

Ολοκληρώνοντας, πιστεύουμε ότι η εταιρία "X" την 31.12.1993, θα πρέπει, πέρα από τη σύγκριση ποσού της πρόβλεψης 1% επί των πωλήσεων συγκρινόμενο για κάθε διαχειριστική χρήση να είναι μικρότερο από το 50% του Χ.Υ. των πελατών.

Θα πρέπει όμως να συγκρίνει και το Π.Υ. του λογ/σμού 44.11 να μην υπερβαίνει το 50% του Π.Υ. πελατών, δηλαδή όπως ανωτέρω θα πρέπει η εταιρία να υπολογίσει την 31.12.1993 προβλέψεις 1 εκατ. αντί 4 εκατομ., ώστε συσσωρευτικά ο λογ/σμός 44.11 να παρουσιάζει Π.Υ. δρχ. 4 εκατομμύρια (3 εκατομμύρια χρήσης 1992 και 1.000.000 χρήσης 1993) ΙΣΟ με το 50% του Χ.Υ. πελατών.

Η ίδια λογική θα πρέπει να ακολουθηθεί την 31.12.1994. Εάν βέβαια την 31.12.1994 αντί των αναφερόμενων στο προηγούμενο παράδειγμα η εταιρία εμφάνιζε στην απογραφή Χ.Υ. πελατών 8.000.000, η εταιρία θα έπρεπε, ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΝΑ ΜΗ ΣΧΗΜΑΤΙΣΕΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗ, αλλά, συγκρίνοντας το Π.Υ. λογ/σμού 44.11, δηλαδή πρόβλεψη 1% επί των πωλήσεων (σο με 5.000.000 > 50% x 8.000.000 = 4.000.000, θα έπρεπε να μειώσει κατά 1 εκατομμύριο, έτσι ώστε ο λογ/σμός 44.11 να εμφανίζει Π.Υ. 4.000.000, όσο είναι και το 50% του Χ.Υ. του 30 της 31.12.94.

Η εταιρία σε αυτή την περίπτωση θα καταχωρήσει την παρακάτω εγγραφή:

	-----	-----
44	Προβλέψεις	1.000.000
44.11	<u>Προβλέψεις για απόσβεση επι- σφαλών πελατών</u>	
(εις)		
84	Έσοδα από προβλέψεις προηγού- μενων χρήσεων	1.000.000
84.00	Έσοδα από αχρησιμοποίητες προ- βλέψεις προηγούμενων χρήσεων	
84.00.11	<u>Έσοδα από αχρησιμοποίητες προ- βλέψεις επισφαλών απαιτήσεων</u>	
	-----	-----

Λογ/σμός 44.14 "Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων"

Η διάταξη του άρθρου 41 παρ. 7 αναφέρει: οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση σε δραχμές των απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα, καταχωρούνται σε ιδιαίτερους λογ/σμούς προβλέψεων κατά ξένο νόμισμα, με παραπέρα διάκριση στις προερχόμενες από βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις.

Δεν καταχωρούνται στον παρόντα λογαριασμό οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την είσπραξη ή εξόφληση υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα, δηλαδή οι πραγματοποιημένες συναλλαγματικές διαφορές, γιατί θεωρούνται αποτελέσματα της χρήσεως στην οποία προέκυψαν και καταχωρούνται στους αποτελεσματικούς λογ/σμούς 81.00.04 "Έκτακτα και ανόργανα έξοδα / συναλλαγματικές διαφορές" αν είναι χρεωστικές ή στον 81.01.04 "Έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συναλλαγματικές διαφορές" αν είναι πιστωτικές. Επίσης δεν καταχωρούνται στον 44.14 οι συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια που διατέθηκαν για την απόκτηση πάγιων στοιχείων.

Η λογιστική αντιμετώπιση του 44.14 διαφέρει, ανάλογα αν πρόκειται για βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, ως εξής:

- α) Συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που δεν αφορούν κτήση πάγιων στοιχείων.

Αντιμετωπίζονται ως εξής:

- Καταχωρούνται σε ιδιαίτερους υπολ/σμούς κατά ξένο νόμισμα, που έχουν τίτλο "Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων" του σχολιαζόμενου λογ/σμού 44.14.

Στο τέλος κάθε χρήσης, τα τελικά υπόλοιπα των παραπάνω ειδικών, κατά ξένο νόμισμα, υπολ/σμών που απομένουν μετά το συμψηφισμό χρεωστικών και πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών που προέκυψαν από την αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων του ίδιου ξένου νομίσματος.

* Αν είναι χρεωστικά μεταφέρονται στη χρέωση του αποτελεσματικού λογ/σμού 81.00.04 "συναλλαγματικές διαφορές". Ο λογ/σμός αυτός εμφανίζεται στο λογ/σμό "αποτελέσματα χρήσεως" ή στα έκτακτα και ανόργανα έξοδα (86.02.07).

* Αν είναι πιστωτικά παραμένουν στον παρόντα λογ/σμό και μέσα στην επόμενη χρήση μεταφέρονται στον αποτελεσματικό λογ/σμό 81.01.04 "συναλλαγματικές διαφορές". Ο λογ/σμός αυτός εμφανίζεται στο λογ/σμό "αποτελέσματα χρήσεως" στα "έκτακτα και ανόργανα έσοδα" (86.02.00).

Παράδειγμα:

Η επιχείρηση είχε κατά την 31.12.19+0 τις εξής βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις:

- Συναλλαγματικές εισπρακτέες την 1/3/19+1, ονομαστικής αξίας \$ 1.000.000, που εμφανίζονται στο λογ/σμό "γραμμάτια εισπρακτέα" με δρχ. 140.000.000.
- Συναλλαγματικές πληρωτέες την 1/2/19+1, ονομαστικής αξίας DM 2.000.000, που εμφανίζονται στο λογ/σμό "γραμμάτια πληρωτέα" με δρχ. 130.000.000.

Στις 31.12.19+0 οι τιμές ήταν USD ή \$ 143 DM 62. Θα γίνουν οι εγγραφές:

----- 31/12/19+0 -----

31	Γραμμάτια εισπρακτέα	3.000.000
31.01	<u>Γραμμάτια εισπρακτέα σε USD</u>	
εις 44	Προβλεψεις	3.000.000
44.14	Προβλέψεις για συναλ/κές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	
44.14.00	<u>Προβλέψεις για συναλ/κές διαφορές σε USD</u>	

Σ.Δ. USD 1.000.000 X 143 - 140.000.000

----- 31/12/19+0 -----

44	Προβλέψεις	6.000.000
44.14	Προβλέψεις για συναλ/κές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	
44.14.00	<u>Προβλέψεις για συν/κές διαφορές σε DM</u>	

εις 51	Γραμμάτια πληρωτέα	6.000.000
51.01	<u>Γραμμάτια πληρωτέα σε DM</u>	

Σ.Δ. DM 130.000.000 - 2.000.000 X 62

----- 31/12/19+0 -----

81	Έκτακτα και ανόργανα αποτ/τα	6.000.000
81.00	Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	
81.00.04	<u>Συναλλαγματικές διαφορές</u>	

εις 44	Προβλέψεις	60000
--------	------------	-------

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

44.14	Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτ. απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων
44.14.00	<u>Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές σε DM</u>

Μέσα στο 19+1:

44	Προβλέψεις	3.000.000
44.14	Προβλέψεις για συναλλαγματ. διαφορές από αποτίμηση απ. και λοιπών υποχρεώσεων	
44.14.00	<u>Προβλέψεις για συναλλαγμα- τικές διαφορές σε \$</u>	
εις 81	Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα	3.000.000
81.01	Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	
81.01.04	<u>Συναλλαγματικές διαφορές</u>	

β) Συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση
μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων που δεν
αφορούν κτήσεις παγίων στοιχείων

Οι συναλλαγματικές διαφορές αυτής της κατηγορίας
αντιμετωπίζονται ως εξής:

- Καταχωρούνται σε ιδιαίτερους υπολ/σμούς κατά ξένο νόμισμα που έχουν τον τίτλο "προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση μακροπρόθεσμων

απαιτήσεων και υποχρεώσεων" του σχολιαζόμενου λογ/σμού 44.14.

- Στο τέλος κάθε χρήσης συμψηφίζονται κατά ξένο νόμισμα οι χρεωστικές με τις πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές και το υπόλοιπο κατά ξένο νόμισμα.

* Αν είναι χρεωστικό, θεωρείται έκτακτο αποτέλεσμα της χρήσεως στην οποία προέκυψε και μεταφέρεται στον αποτελεσματικό λογ/σμό 81.00.04 έκτακτα και ανόργανα έξοδα / συν/κές διαφορές.

* Αν είναι πιστωτικό, εγγράφεται στην πίστωση του παρόντος λογαριασμού 44.14 και εμφανίζεται στον ισολογισμό της χρήσης στην οποία προέκυψε. Στο τέλος κάθε χρήσης, από το λογ/σμό αυτό μεταφέρεται στην πίστωση του αποτελεσματικού λογ/σμού 81.01.04 "έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συν/κές διαφορές" το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις και στις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εισπράχθηκαν ή πληρώθηκαν μέσα στη χρήση, εφόσον δεν προηγήθηκε η μεταφορά του μέρους αυτού κατά την είσπραξη ή πληρωμή των σχετικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Σε περίπτωση που προηγήθηκαν μερικοί συμψηφισμοί των πιστωτικών υπολοίπων των υπολ/σμών του σχολιαζόμενου λογ/σμού 44.14 με χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, το μέρος που θεωρείται αποτέλεσμα και μεταφέρεται στην πίστωση του λογ/σμού 81.01.04 "έκτακτα και ανόργανα έσοδα/συναλλαγματικές διαφορές" προσδιορίζεται κατ' αναλογία με βάση τα αρχικά πιστωτικά υπόλοιπα και τα μετά τους συμψηφισμούς αντίστοιχα πιστωτικά υπόλοιπα των υπολ/σμών του περιληπτικού λογ/σμού 44.14.

Η "Ψ" απόκτησε στη χρήση 19+1 τα ακόλουθα γραμμάτια εισπρακτέα, που καταχώρησε στα βιβλία της με τις τιμές συναλλάγματος των ημερών απόκτησης.

α)	Γραμμάτια εισπρακτέα	\$ 10.000	δρχ. 1.400.000
	Λήξεως 10.2.19+3	\$ 8.000	
	Λήξεως 10.2.19+4	\$ 2.000	

Εξάλλου, μέσα στην ίδια χρήση 19+1 αποδέχτηκε συναλλαγματική DM 20.000, που καταχώρησε στα βιβλία της με τιμή του μάρκου την ημέρα αποδοχής.

β)	Γραμμάτια πληρωτέα	DM 20.000	δρχ. 1.240.000
	Λήξεως 20/3/19+3		

Κατά την αποτίμηση της 31.12.19+1 είχε το \$ 143 και το DM 65.

Θα γίνουν οι εγγραφές (31.12.19+1):

		----- 31/12/19+1 -----	
31	Γραμμάτια εισπρακτέα		30.000
31.01	<u>Γραμμάτια εισπρακτέα σε \$</u>		
εις 44	Προβλέψεις		30.000
44.14	Προβλέψεις για συναλ. διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχ/σεων		
44.14.10	<u>Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε \$</u>		
	\$ 10.000 X 143 = 1.430.000 - 1.400.000		
		----- do -----	
44	Προβλέψεις		60.000
44.14	Προβλέψεις για συν/κές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων		

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

44.14.11 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υ-
ποχρεώσεων σε DM

εις 51	Γραμμάτια πληρωτέα	60.000
--------	--------------------	--------

51.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε DM

DM 65 X 20.000 = 1.300.000 - 1.240.000

Η πιστωτική συναλλαγματική διαφορά των δρχ. 30.000 θα παραμείνει στο λογ/σμό 44.14 και θα εμφανιστεί στον ισολογισμό της 31.12.19+1, στην κατηγορία των προβλέψεων, ενώ η χρεωστική συναλ/κή διαφορά των δρχ. 60.000 θα μεταφερθεί στα Α.Χ. Θα γίνει η εγγραφή:

81	Έκτακτα και ανόργανα αποτ/τα	60.000
----	------------------------------	--------

81.00	Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	
-------	----------------------------	--

84.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές

εις 44	Προβλέψεις	60.000
--------	------------	--------

44.14	Προβλέψεις για συν/κές διαφορές από αποτ. απαιτήσεων και λοιπών υποχρ.	
-------	--	--

44.14.11 Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υπο-
χρεώσεις σε DM

Την 10/2/19+3 εισπράττονται τα λήγοντα γραμμάτια \$ 8.000 προς 141 δρχ. το \$ και θα γίνουν οι εγγραφές (για απλοποίηση δεχόμαστε ότι στην απογραφή 31/12/19+2 δεν προέκυψε συναλ/κή διαφορά):

38	Χρηματικά διαθέσιμα	1.128.000
38.00	<u>Ταμείο</u>	
81	Έκτακτα και ανόργανα αποτ/τα	16.000
81.00.04	<u>Συναλλαγματικές διαφορές</u>	
εις 31	Γραμμάτια εισπρακτέα	1.144.000
31.01	<u>Γραμμάτια εισπρακτέα σε \$</u>	
44	Προβλέψεις	24.000
44.14	Προβλέψεις για συν/κές διαφο- ρές από αποτ. απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	
44.14.10	<u>Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε \$</u>	
εις 81	Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα	24.000
81.01	Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	
81.01.04	<u>Συναλ/κές διαφορές σε \$</u>	
	30.000 X 8/10 = 24.000	

Λογ/σμός 44.15 "Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων"

Ο Κ.Β.Σ., με τη διάταξη του άρθρου 41 παρ. 7 ορίζει: Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την πληρωμή και την αποτίμηση σε δραχμές των υποχρεώσεων από δάνεια ή πιστώσεις σε ξένο νόμισμα, εφόσον τα δάνεια ή οι πιστώσεις

αυτές χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για την απόκτηση παγίων περιουσιακών στοιχείων, καταχωρούνται στο λογ/σμό της κατηγορίας των εξόδων εγκαταστάσεως (πολυετούς αποσβέσεως) με τον τίτλο "Συναλλαγματικές διαφορές για κτήσεις παγίων στοιχείων" και οι οποίες αποσβένονται τμηματικά, ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική χρονική διάρκεια του δανείου.

Απόσβεση των συναλλαγματικών διαφορών

A. Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές

Αυτές οι διαφορές παρακολουθούνται σε υπολ/σμούς του 16.15. Στο τέλος της χρήσης συμπηφίζεται το χρεωστικό υπόλοιπο κάθε υπολ/σμού του 16.15 με το τυχόν υπάρχον πιστωτικό υπόλοιπο του αντίστοιχου υπολ/σμού 44.15 "προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων", δηλαδή συμπηφίζονται οι χρεωστικές συναλλαγματικές κάθε δανείου ή πιστώσεως με τις τυχόν υπάρχουσες πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές του ίδιου δανείου ή πιστώσεως που προέκυψαν σε προηγούμενες χρήσεις. Το χρεωστικό υπόλοιπο που τυχόν απομένει ύστερα από αυτόν τον συμπηφισμό αποστέλεται τμηματικά, ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική (δηλαδή συμβατική) χρονική διάρκεια της πιστώσεως ή του δανείου ως εξής:

- Στο τέλος της κλειομένης χρήσεως μεταφέρεται από τον οικείο κατά πίστωση ή δάνειο υπολογ/σμό του 16.15 στον αποτελεσματικό λογ/σμό 81.00.04 "συναλλαγματικές διαφορές" ποσό ίσο με το πηλίκο της διαιρέσεως του πιστωτικού υπολοίπου του οικείου υπολ/σμού του 16.15 με τον αριθμό των ετών από τη

λήξη της χρήσεως αυτής μέχρι τη λήξη της αντίστοιχης πιστώσεως ή του αντίστοιχου δανείου. Για τον προσδιορισμό του ηλικίου της παραγράφου αυτής, χρονική περίοδος μικρότερη από δώδεκα μήνες λογίζεται ως περίοδος ενός έτους.

- Σε περίπτωση που από την ημερομηνία χορηγήσεως της πιστώσεως ή του δανείου μέχρι την ημερομηνία ενάρξεως της παραγωγικής λειτουργίας των χρηματοδοτούμενων παγίων στοιχείων μεσολαβεί κατασκευαστική περίοδος, η τμηματική μεταφορά του χρεωστικού υπολοίπου του οικείου υπολογισμού του 16.15 αρχίζει από τη χρήση μέσα στην οποία λήγει η κατασκευαστική περίοδος ή διακόπτεται, για οποιοδήποτε λόγο, η κατασκευή του έργου.

- Σε περίπτωση ληξιπρόθεσμων πιστώσεων ή δανείων, κατά το όλο ή μέρος αυτών, τα χρεωστικά υπόλοιπα των οικείων υπολογισμών του 16.15, καθώς και τα τυχόν πιστωτικά υπόλοιπα των αντίστοιχων υπολογισμών του 44.15 που αντιστοιχούν στο ληξιπρόθεσμο μέρος, μεταφέρονται στον αποτελεσματικό λογισμό 81.00.04 στο τέλος της χρήσεως μέσα στην οποία οι αντίστοιχες πιστώσεις ή τα αντίστοιχα δάνεια έγιναν ληξιπρόθεσμα.

B. Πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές

Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν σε κάθε χρήση κατά την εξόφληση δόσεων ή και ολόκληρης της πιστώσεως ή του δανείου, καθώς και αυτών που προκύπτουν κατά την αποτίμηση τέλους χρήσεως της πιστώσεως ή του δανείου (μη πραγματοποιηθείσες):

- φέρονται σε μείωση των τυχόν χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών των ίδιων πιστώσεων ή δανείων.

- Στο μέτρο που δεν υπάρχουν χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, φέρονται σε αντίστοιχο κατά πίστωση ή δάνειο υπολ/σμό του 44.15 "Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων". Από το λογαριασμό αυτό:
- Κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της χρήσεως στην οποία προέκυψαν οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές μεταφέρεται στην πίστωση του αποτελεσματικού λογ/σμού 81.01.04 "συναλλαγματικές διαφορές" το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις δόσεις των πιστώσεων ή δανείων που πληρώθηκε μέσα στη χρήση αυτή.
- Στο τέλος κάθε επόμενης χρήσης από εκείνη που προέκυψαν οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές μεταφέρεται στον αντίστοιχο υπολ/σμό της ίδιας πιστώσεως ή δανείου του λογ/σμού 16.15 ποσό ίσο με τις τυχόν χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές της ίδιας πιστώσεως ή δανείου ή ολόκληρο το ποσό των πιστωτικών συναλλαγματικών, εφόσον υπολείπονται των αντίστοιχων χρεωστικών.
- Στο τέλος κάθε μεταγενέστερης (από την επόμενη) χρήσεως και μετά τον συμψηφισμό των τυχόν χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών που θα προκύψουν στη χρήση, μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσεως αυτής, στο λογ/σμό 81.01.04, το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στο ποσό της πιστώσεως ή του δανείου που πληρώθηκε μέσα στην κλειόμενη χρήση.

Παράδειγμα

Ας υποθέσουμε ότι την 1/1/19+1 η εταιρεία πήρε από την Deutsche Bank A.E. δάνειο DM 1.000.000 για την κατασκευή ενός

παγίου στοιχείου της. Οι τόκοι υπολογίζονται κατ' έτος με ετήσιο επιτόκιο 10% και καταβάλλονται μαζί με τις δόσεις του δανείου. Το δάνειο είναι εξοφλητέο σε 10 ίσες ετήσιες δόσεις, με έναρξη την 1/1/19+2. Το παγιο στοιχείο, για την κατασκευή του οποίου διατέθηκε το δάνειο, άρχισε να λειτουργεί μέσα στη χρήση και συνεπώς δεν υπάρχει θέμα κατασκευαστικής περιόδου.

Οι εγγραφές εξυπηρετήσεως του δανείου για τα δυο πρώτα έτη, δηλαδή μέχρι 31.12.19+2, έχουν ως εξής:

1/1/19+1, κατά τη λήψη του δανείου (τιμή αγοράς DM 74)

38	Χρηματικά διαθέσιμα	7.400.000
38.00	<u>Ταμείο</u>	
εις 45	Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	7.400.000
45.12	Τράπεζες - λογ/σμοί μακρ. υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα	
45.12.00	<u>Τράπεζα Deutsche Bank</u> DM 1.000.000 X 74	

31/12/19+1 λογ/σμός τόκων (τιμή πωλήσεως Dm 70)

65	Τόκοι και συναφή έξοδα	7.200.000
65.01	Τόκοι και έξοδα λοιπών μα- κροπρόθεσμων υποχρεώσεων	
65.01.02	<u>Τόκοι και έξοδα τραπεζικών</u> <u>μακροπρ. υποχ/σεων σε ΞΝ</u>	
εις 45	Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	7.200.000
45.12	Τράπεζες - λογ/σμοί μακρ. υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα	

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

45.12.00 Τράπεζα Deutsche Bank

Υπολ/σμός τόκων 1.000.000 X 10% = 100.000 X 72

31/12/19+1, αποτίμηση δανείου (τιμή πώλησης DM 72)

45 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις 2.000.000

45.12 Τράπεζες - λογ/σμοί μακρ.
υποchr. σε ΕΝ45.12.00 Τράπεζα D.B.εις 16 Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα
πολυετούς απόσβεσης 2.000.00016.15 Συναλ/κές, διαφορές από πιστώσεις
και δάνεια για κτήσεις πάγιων
στοιχείων16.15.00 Δανείου σε D.B.

Αν υπήρχαν χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές του δανείου αυτού, οι παραπάνω πιστωτικές διαφορές θα καταχωρούνταν σε μείωση αυτών, επειδή όμως δεν υπάρχουν μεταφέρονται σε πίστωση υπολ/σμού του 44.15:

16 Ασώματες ακινητοποιήσεις και
έξοδα πολυετούς αποσβέσεως 2.000.00016.15 Συναλλαγματικές διαφορές από
πιστώσεις και δάνεια για κτή-
σεις παγίων στοιχείων

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

16.15.00 Δάνειο της DB

εις 44	Προβλέψεις	2.000.000
--------	------------	-----------

44.15	Προβλέψεις για συν/κές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτή- σεις παγίων στοιχείων	
-------	---	--

44.15.00 Δάνειου DB

Την 1/1/19+2 καταβάλλεται η 1η δόση του δανείου και οι τόκοι του 19+1 (τιμή πωλήσεως DM 73):

45	Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	1.440.000
----	----------------------------	-----------

45.12	Τράπεζες - λογ/σμοί μακροπρ. υποχρ. σε Ξ.Ν.	
-------	--	--

45.12.00 Τράπεζα DM (DM 200.000 X 72)

16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς απόσβεσης	200.000
----	---	---------

16.15	Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτή- σεις πάγιων στοιχείων	
-------	--	--

16.15.00 Δανείου DB [DM200.000X(73-72)]

εις 38	Χρηματικά διαθέσιμα	14.600.000
--------	---------------------	------------

38.00	<u>Ταμείο</u>	
-------	---------------	--

DM 1.000.000 : 10 = 100.000 - τόκοι 100.000 = 200.000 X 73

31/12/19+2 λογ/σμός τόκων (τιμή πωλήσεως DM 78)

65	Τόκοι και συναφή έξοδα	7.020.000
65.01	Τόκοι και έξοδα λοιπών μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	
65.01.02	<u>Τόκοι και έξοδα τραπεζικών μακρ. υποχρεώσεων</u>	
εις 45	Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	7.020.000
45.12	Τράπεζες - λογ/σμοί μακρ. υποχρ. σε Ξ.Ν.	
45.12.00	<u>Τράπεζα DB</u>	
	DM 900.000 X 10% = 90.000 X 78	

31/12/19+2 αποτίμηση δανείου (τιμή πωλήσεως DM 78)

16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς απόσβεσης	5.400.000
16.15	Συναλ/κές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων	
16.15.00	<u>Δανείου DB</u>	
εις 45	Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	5.400.000
45.12	Τράπεζες - λογ/σμοί μακρ. υποχρεώσεις σε Ξ.Ν.	
45.12.00	<u>Τράπεζα DB</u>	

31/12/19+2, συμψηφισμός των πιστωτικών με τις χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές:

-----		-----	
44	Προβλέψεις		2.000.000
44.15	Προβλέψεις για συν/κές δια- φορές από πιστώσεις και δά- νεια για κτήσεις παγίων στοιχείων		
44.15.00	<u>Δανείου DB</u>		
εις 16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξο- δα πολυετούς αποσβέσεως		2.000.000
16.15	Συναλ/κές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων		
16.15.00	<u>Δάνειο DB</u>		
-----		-----	

Μετά τις παραπάνω εγγραφές ο λογ/σμός 16.15.00 παρουσιάζει χρεωστικό υπόλοιπο δρχ. 3.600.000. Από αυτό το ποσό δρχ. 400.000 πρέπει να αποσβεστεί στη χρήση 19+2, που προκύπτει ως εξής: $3.600.000 : 9 = 400.000$ (9 = αριθμός υπολειπόμενων ετών διάρκειας του δανείου).

-----		-----	
81	Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		400.000
81.00	Έκτακτα και ανόργανα έξοδα		
81.00.04	<u>Συν/κές διαφορές</u>		
εις 16	Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς απόσβεσης		400.000

ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

ΣΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

16.15 Συν/κές διαφορές από πιστώσεις
και δάνεια για κτήσεις πάγιων
στοιχείων

16.14.00 Δανείου DB

3.600.000 : 9 = 400.000

.

Φορολογική άποψη για τις προβλέψεις

Για να αναγνωριστούν τα έξοδα προς έκπτωση από τα φορολογητέα έσοδα πρέπει να είναι:

- α) "Βέβαια", δηλαδή να μην τελούν υπό αίρεση ή προθεσμία και
- β) "Εκκαθαρισμένα", δηλαδή τα ποσά αυτών να είναι προσδιορισμένα (οριστικά).

Κατά το φορολογικό λοιπόν νόμο, οι προβλέψεις δαπανών καταρχήν δεν εκπίπτουνται από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως για τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών, κατ' εξαίρεση εκπίπτουνται μόνο οι προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές που υιοθετήθηκαν από τον Κ.Β.Σ. άρθρο 11 παρ. 4 Π.Δ. 356/1986 και οι προβλέψεις για την τυχόν υφιστάμενη και μη πραγματοποιηθείσα υποτίμηση πάγιων στοιχείων του ενεργητικού (εξαιρούνται τα ακίνητα και πλοία) ή υπερτίμηση στοιχείων του παθητικού που προβλέπονται από το Ν.Δ. 3323/1953 άρθρο 35 παρ. 1 περ. η, περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων.

.

Σε πολλές περιπτώσεις συμβαίνει πάγια στοιχεία να έχουν υποστεί μείωση της αξίας τους, η οποία θα πραγματοποιηθεί κατά την πώλησή τους. Στις περιπτώσεις αυτές είναι δυνατή η διενέργεια πρόβλεψης για τη ζημία που υφίσταται μεν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, αλλά δεν έχουν ακόμη πραγματοποιηθεί.

Για το σχηματισμό της παραπάνω πρόβλεψης πρέπει να ακολουθούνται οι εξής κανόνες:

- α) Να υφίσταται κατά τη σύνταξη της απογραφής πραγματική υποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού ή υπερτίμηση των στοιχείων του παθητικού.
- β) Η υποτίμηση πρέπει να αφορά πάγια (και χρεώγραφα) και ΟΧΙ εμπορεύσιμα στοιχεία, για τα οποία δεν δικαιολογείται σχηματισμός πρόβλεψης. Από τα πάγια στοιχεία εξαιρούνται τα ακίνητα και πλοία, εφόσον ιδιοχρησιμοποιούνται, για την υποτίμηση των οποίων δεν αναγνωρίζεται πρόβλεψη, επειδή δεν φορολογείται και η υπερτίμηση που προκύπτει από τα στοιχεία αυτά.
- γ) Κάθε πάγιο στοιχείο πρέπει να λαμβάνεται αυτοτελώς και μεμονωμένα. Η υποτίμηση δηλαδή ενός πάγιου στοιχείου δεν μπορεί να συμψηφιστεί με υπερτίμηση άλλου πάγιου στοιχείου. Το ίδιο ισχύει και για τις υπερτιμήσεις στοιχείων του παθητικού.
- δ) Τα πάγια στοιχεία πρέπει να ανήκουν κατά κυριότητα στην επιχείρηση, όχι σε τρίτους.
- ε) Η υποτίμηση των παγίων στοιχείων δεν πρέπει να γίνεται απευθείας στην απογραφή, δηλαδή σε άμεση μείωση της αξίας κτήσεώς τους, αλλά έμμεσα, δια του σχηματισμού

προβλέψεως που θα αντικρύζει την υποτίμηση, για να είναι σε θέση η φορολογική αρχή να ελέγχει κατά πόσο η υποτίμηση είναι πραγματική και αν συντρέχουν και στις επόμενες χρήσεις οι λόγοι της διατηρήσεως της προβλέψεως, της αυξήσεως ή μειώσεώς της κ.τ.λ.

Για τα εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία (εμπορεύματα, προϊόντα, πρώτες και βοηθητικές ύλες, ανταλλακτικά κ.τ.λ.) δεν συντρέχει λόγος διενέργειας προβλέψεως, γιατί τα στοιχεία αυτά αποτιμούνται στην απογραφή στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως και τρέχουσας τιμής αγοράς. Η υποτίμηση, λοιπόν, των στοιχείων αυτών, λαμβάνεται υπ' όψη κατά την αποτίμησή τους στην απογραφή.

Στην πράξη συνηθίζεται, κάθε φορά που η κατ' είδος τρέχουσα τιμή των εμπορεύσιμων στοιχείων είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη τιμή κτήσεως με τη διαφορά να μην πιστώνεται ο λογ/σμός του στοιχείου, αλλά αντίθετος λογ/σμός αυτού, που συνήθως τιτλοφορείται "προβλέψεις", είναι προφανές ότι η "πρόβλεψη" αυτή δεν εμπίπτει στην παραπάνω κατηγορία των προβλέψεων που καθορίζει ο φορολογικός νόμος.

Εμφάνιση του λογ/σμού 44 στον ισολογισμό

	Υπολογ/σμοί του 44	Λογ/σμοί του ισολογισμού
44.00	Προβλέψεις για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	Ίδιος τίτλος στο παθητικό με τίτλο "λοιπές προβλέψεις"
44.09	Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	
44.12	Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα	
44.13	Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	
44.14	Προβλέψεις για συν/κές διαφορές από αποτ. απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	
44.15	Προβλέψεις για συν/κές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων	
44.98	Λοιπές έκτακτες προβλέψεις	
44.10	Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμ. παγίων στοιχείων	
44.11	Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	Στο ενεργητικό αφαιρετικά του λογ/σμού "Επισφαλείς επίδικοι πελάτες και χρεώστες"

Από άποψη επιβαρύνσεως αποτελεσμάτων:

- Οι προβλέψεις των λογ/σμών 44.00, 18.00, 19 και 44.09 θεωρούνται έξοδα εκμετάλλευσης και σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του λογ/σμού 68 "προβλέψεις εκμεταλλεύσεως".
- Οι προβλέψεις των ογ/σμών 44.00, 44.11, 44.12 και 44.13 θεωρούνται έκτοτα έξοδα και σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του λογ/σμού 83 "προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους".

Οι μη χρησιμοποιημένες προβλέψεις, είτε επειδή οι ζημίες ή τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ήταν μικρότερα από τις σχηματισμένες γι' αυτά προβλέψεις, είτε επειδή εξέλιπαν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχαν σχηματισθεί, εμφανίζονται στα αποτελέσματα της χρήσεως με τον τίτλο "έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων".

Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 42ε' παρ. 14 του ν. 1290/1920, "αν το ποσό που εμφανίζεται στο λογ/σμό "λοιπές προβλέψεις" είναι σημαντικό, παρέχεται ανάλυσή του στο Προσάρτημα.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ - ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Τα αποθεματικά δημιουργούνται από τα καθαρά κέρδη της επιχειρήσεως (μετά τον καθορισμό του τελικού αποτελέσματος).

Οι προβλέψεις σχηματίζονται προ του καθορισμού του τελικού αποτελέσματος και συντελούν στην τελική διαμόρφωσή του, δηλαδή αυτές δεν αποτελούν κρατήσεις από τα κέρδη, αλλά επιβάρυνση των αποτελεσμάτων.

Ο σχηματισμός των προβλέψεων είναι υποχρεωτικός, είτε υπάρχουν κέρδη είτε όχι, σε αντίθεση με τα αποθεματικά, για το σχηματισμό των οποίων η ύπαρξη κερδών είναι απαραίτητη προϋπόθεση.

Τα αποθεματικά είναι προαιρετικά εκτός από το τακτικό, ενώ οι προβλέψεις είναι υποχρεωτικές εφόσον διαπιστωθεί η αναγκαιότητά τους, έστω και αν η χρήση κλείνει με ζημία.

Τα αποθεματικά, εκτός από το τακτικό και το αποθεματικό για τη διάθεση μετοχών υπέρ το άρτιο, κατ' αρχήν είναι δυνατό να διανεμηθούν. Οι προβλέψεις δεν είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο διανομής.

Τα αποθεματικά συνιστούν αύξηση της καθαρής θέσεως. Οι προβλέψεις μείωση του ενεργητικού ή αύξηση του παθητικού.

Τα αποθεματικά στα κέρδη κατ' αρχήν φορολογούνται (εξαιρούνται τα νομοθετημένα αφορολόγητα αποθεματικά). Οι προβλέψεις κατ' αρχήν δεν φορολογούνται, αλλά υφίστανται αυστηρές προϋποθέσεις προκειμένου να αναγνωρισθούν ως δαπάνες οι οποίες θα εκπεσθούν από τα ακαθάριστα έσοδα.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ - ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Τα αποθεματικά, όπως και οι προβλέψεις, είναι στοιχεία του παθητικού, ανήκουν στην ίδια ομάδα υπολογ/σμών και συγκεκριμένα στην ομάδα 4.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.).

Ε.Ι. ΣΑΚΕΛΗΣ, "Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Ανάλυση και ερμηνεία της Γενικής και Αναλυτικής Λογιστικής".

Γ.Ν. ΚΑΦΟΥΣΗΣ, "Η Λογιστική των εμπορικών εταιριών προσαρμοσμένη στις οδηγίες της Ε.Ο.Κ. και στο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο".

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ, "Παραδείγματα εφαρμογής και ανάλυσης του Γ.Λ.Σ. στην πράξη".

ΛΕΟΝΤΑΡΗΣ, "Συνοπτικό Λογιστικό σχέδιο με βάση το Γ.Λ.Σ.".

ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΥ, "Το Ε.Λ.Σ. Ανάλυση - ερμηνεία".

Κ. ΒΑΡΒΑΣΗΣ, Δ. ΜΟΣΧΟΛΕΑ, Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΑΤΟΥ, "Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο".

Περιοδικό "ΛΟΓΙΣΤΗΣ", Ιανουάριος 1993.

Περιοδικό "ΛΟΓΙΣΤΗΣ", Μάρτιος 1993.

Περιοδικό "ΛΟΓΙΣΤΗΣ", Ιούνιος 1993.

Περιοδικό "ΛΟΓΙΣΤΗΣ", Αύγουστος - Σεπτέμβριος 1993.

Περιοδικό "ΛΟΓΙΣΤΗΣ", Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1993.

Γ.Κ. ΣΦΑΚΙΑΝΟΥ, "Λογιστική εμπορικών εταιριών και βιομηχανική".

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σελ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι - ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Έννοια των αποθεματικών	1
- Τα αποθεματικά παρ' άποψη ιδιωτικοοικονομική	1
- Τα αποθεματικά παρ' άποψη νομική	2
- Τα αποθεματικά παρ' άποψη φορολογική	3
Διακρίσεις - Κατηγορίες αποθεματικών	4
Επένδυση αποθεματικών	11
Διάλυση αποθεματικών	12
Ανάλυση δευτεροβαθμίου	
Λογ/σμός 41.00 "Καταβλημένη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο"	13
Λογ/σμός 41.01 "Οφειλόμενη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο"	13
Λογ/σμός 41.02 "Τακτικό αποθεματικό"	17
- Μέχρι ποιο ποσό η κράτηση είναι υπο- χρεωτική	19
- Προορισμός του τακτικού αποθεματικού	20
- Φορολογία του τακτικού αποθεματικού	20
- Περίπτωση υπαγωγής του στο φόρο εισο- δήματος	20
- Άντληση της κράτησης για τακτικό α- ποθεματικό από τα αφορολόγητα αποθε- ματικά	23
- Άντληση της κράτησης για τακτικό α- ποθεματικό από άλλα αποθ/κά που έχουν σηματιστεί σε παρελθούσες χρήσεις	23

	σελ.
Λογ/σμός 41.03 "Αποθεματικά καταστατικού"	24
Λογ/σμός 41.04 "Ειδικό αποθεματικό"	25
- Ειδικό αποθεματικό από κέρδη από την πώληση χρεογράφων	26
- Αποθεματικό προς αποκατάσταση ενεργη- τικού	28
Λογ/σμός 41.05 "Έκτακτα Αποθεματικά"	30
Λογ/σμός 41.06 "Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας συμ- μετοχών και χρεογράφων"	31
Λογ/σμός 41.07 "Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοι- πών περιουσιακών στοιχείων"	36
Λογ/σμός 41.08 "Αφορολόγητα αποθεματικά ειδικών διατά- ξεων"	43
- Λογιστική παρακολούθηση των αφορολό- γητων αποθεματικών	49
- Η υπεραξία των αποθεμάτων επί συγχω- νεύσεων εταιριών	54
- Εμφάνιση στον ισολογισμό των αφορολό- γητων αποθεματικών και των αντίστοι- χων επενδύσεων	57
Λογ/σμός 41.09 "Αποθεματικό για ίδιες μετοχές"	59
Λογ/σμός 41.10 "Επιχορηγήσεις παγίων επενδύσεων"	60
Επιχορηγήσεις επενδύσεων ν. 1262/1982	65

ΔΙΑΛΥΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

I. Κεφαλαιοποίηση αποθεματικών	67
II. Με τη διανομή στους μετόχους	86
III. Με τη χρησιμοποίησή τους για την απόσβεση ζημίας	90
IV. Απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ - ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Έννοια των προβλέψεων	100
Διάκριση των προβλέψεων κατά το Ε.Γ.Λ.Σ.	102
Κανόνες που διέπουν το σχηματισμό και τη χρησιμοποίηση των προβλέψεων	104
- Λειτουργία των λογαριασμών προβλέψεων εκμεταλλεύσεως	104
- Λειτουργία των λογαριασμών προβλέψεων για κινδύνους, έκτακτα έξοδα και έξοδα προηγούμενων χρήσεων (λογαριασμοί 44.12, 44.13 και 44.18)	111
- Προσαρμογή των προβλέψεων στο τέλος της χρήσεως	114
Λογ/σμός 44.00 "Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία"	115
- Υποχρέωση σχηματισμού της πρόβλεψης	117
- Το ύψος της προβλέψεως αποζημιώσεως του προσωπικού	118
- Οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα φορολογητέα έσοδα	121
- Ο φόρος επί των προβλέψεων δεν πρέπει να βαρύνει τα κέρδη της χρήσεως στην οποία σχηματίζονται οι προβλέψεις	121
Λογ/σμός 44.10 "Προβλέψεις απαξιώσεων και αποτιμήσεως πάγιων στοιχείων"	142
Λογ/σμός 44.11 "Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις"	153
Λογ/σμός 44.14 "Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων"	160

Λογ/σμός 44.15 "Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πά- γιων στοιχείων"	167
- Απόσβεση των συναλλαγματικών διαφορών	168
Οι προβλέψεις από άποψη φορολογική	176
Εμφάνιση του λογ/σμού 44 στον ισολογισμό	179

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Διαφορές αποθεματικών - προβλέψεων	181
Ομοιότητες αποθεματικών - προβλέψεων	182
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	183